

E

Bundeling van de
jaarverslagen van het
Expertisecentrum Dementie
Vlaanderen vzw en de
regionale expertisecentra
dementie, erkend als
partnerorganisaties van
de Vlaamse overheid

expertisecentrum
dementie
Vlaanderen

JAARVERSLAG 2019

INHOUD

Voorwoord — 4

Organisatie Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw — 6

1 | Missie en visie — 6

2 | Gerealiseerde activiteiten — 9

- ① Personen met dementie en hun omgeving — 9
- ② Zorgsector — 9
- ③ (Inter)nationale deskundigen — 13
- ④ Beleidsmakers — 15
- ⑤ Partners — 16
- ⑥ Publiek — 18
- ⑦ Eigen medewerkers — 19
- ⑧ Regionale expertisecentra dementie — 20

Regionale expertisecentra dementie — 21

- brOes — 23
- Contact — 31
- Foton — 41
- Meander — 55
- Memo — 69
- Orion ism PGN — 85
- Paradox — 99
- Sophia — 113
- Tandem — 125

v.u.: Wino Baeckelandt, voorzitter

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw, Lokkaardstraat 8, B-2018 Antwerpen

Correcties: Olivier Constant, Peggy Van Nerum, Jurn Verschraegen

Foto's: met dank aan de regionale expertisecentra dementie

Foto voorpagina: Valle Maira, Cottische Alpen – Jurn Verschraegen

Vormgeving: EPO drukkerij & vormgeving, t +32 3 239 61 29, www.epo.be/drukkerij

VOORWOORD

BESTE LEZER

Voor u ligt weer een lijvig jaarverslag. Wij blikken terug op een boeiend 2019.

Een jaar waarin we aan de slag gingen met ons **referentiekader dementie** bij zes organisaties en waarbij we drie succesvolle studiedagen over het thema organiseerden.

Een jaar waarin **twee tentoonstellingen** Vlaanderen doorkruisten met foto's van goede zorg voor mensen met dementie.

Een jaar waarin we de **nieuwe website** www.hulpmiddelenbijdementie.be lanceerden voor het brede publiek en zorgprofessionals.

Een jaar waarbij we **mensen met jongdementie en hun families** vanaf 1 juli konden helpen via speciaal erkende woonzorgcentra.

Een jaar waarin we in de 'Week van de zorg' opnieuw het thema **preventie van dementie** in de media brachten.

Een jaar waarin we aandacht besteedden aan **nieuwe publicaties**, onder andere over het thema Lewy Bodydementie.

Een jaar waarin we dankzij de steun van velen dementie verder als **belangrijke gezondheidsuitdaging** op de agenda plaatsten: in Vlaanderen, maar ook samen en in afstemming met onze Europese collega's in diverse projecten.

Een jaar waarin we de **campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'** een nieuwe impuls gaven, ook sterk gewaardeerd in het buitenland.

Een jaar waarin de **eerste 'Vlaamse werkgroep van personen met dementie'** haar manifest schreef.

Een jaar waarin we met het **Brain Adventure Team** letterlijk bergen hebben verzet in Italië.

We blikken vooruit naar een even bijzonder 2020.

Een jaar waar we het beleid verder willen prikkelen voor een **nieuw Dementieplan 3.0**.

Een jaar waar we op **21 september** – te noteren in je agenda – een grote studiedag organiseren rond kwaliteitsvolle dementiezorg.

Een jaar waar we een **zomerkamp** aanbieden voor kinderen en de gezonde partner van mensen met (jong)dementie.

Een jaar waarin we aan de slag gaan om **culturele mediators** in contact te brengen met mensen met dementie.

Een jaar waarin we een nieuwe **richtlijn inzake diagnostiek** voor huisartsen zullen publiceren.

Onze wens voor 2020 is dat we steun en sterkte kunnen bieden aan wie met dementie te maken krijgt in welke situatie ook.

En dat Vlaanderen blijft investeren in goede dementiezorg voor iedereen. Het doel blijft dat mensen met dementie, hun mantelzorgers en professionals merken dat de ambities vertaald worden in de zorgpraktijk.

We wensen u alvast veel leesgenoegens!

Wino Baeckelandt (voorzitter, op de foto links) en **Jurn Verschraegen** (directeur)

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw
Lokkaardstraat 8 | B-2018 Antwerpen | t +32 (0)3 609 56 14 | info@dementie.be
www.dementie.be | www.omgaanmetdementie.be | www.onthoumens.be
www.jongdementie.info | www.dementie.vlaanderen

1 | Missie en visie

Onze missie

Het Vlaams expertisecentrum dementie en de negen regionale expertisecentra dementie willen dementie in de samenleving op de agenda plaatsen om de kwaliteit van het leven van mensen met dementie en hun sociale omgeving te behouden en te verbeteren.

Onze visie

Zij doen dit door het samenbrengen en uitbouwen van expertise, in samenwerking met andere actoren in het werkveld.

Onze beleidsdoelstellingen

Het Vlaams expertisecentrum dementie en de regionale expertisecentra dementie willen:

- 1 op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Zij willen voor personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.
- 2 deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.
- 3 actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.
- 4 alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.
- 5 gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en de zorg voor personen met dementie en hun omgeving.
- 6 de bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle en accepterende houding.
- 7 via een breed en toegankelijk aanbod van [publicaties en vormingspakketten](#) wetenschappelijke informatie vertalen naar de dagelijkse zorgpraktijk van professionele hulpverleners en families.
- 8 de beeldvorming over dementie nuanceren en zo het taboe rond de aandoening de wereld uit helpen door verduurzaming van de missie van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' van de Vlaamse overheid en permanente sensibilisering op maat van diverse doelgroepen.
- 9 eigen medewerkers, vrijwilligers, raad van bestuur
De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:
 - beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
 - te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen
- 10 collega-expertisecentra dementie
Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

Erkenning als partnerorganisatie door de Vlaamse overheid

Sedert 2014 zijn de regionale expertisecentra dementie en het Vlaams centrum gevat door het Vlaams Besluit van de Vlaamse Regering tot vastlegging van de regels voor de erkenning en de subsidiëring van partnerorganisaties ter uitvoering van artikel 68, § 1 van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

Raad van Bestuur en Algemene Vergadering

De leden van de Raad van Bestuur van de vzw zijn tevens eindverantwoordelijke binnen de organisatie die het regionaal expertisecentrum dementie vertegenwoordigt. Deze leden zijn: • Tanja Everaert (ECD Meander) • Wino Baeckelandt (ECD Sophia) • Matthias Lampaert (ECD Foton) • Wouter Sonnevile (ECD Paradox) • Griet Robberechts (ECD Memo) • Veerle Vanlook (ECD Contact) • Ellen Moermans (ECD Orion) • Wies Cleenders (ECD Tandem vzw) • Sam Van de Putte (ECD brOes) • Alex Moens (enkel lid van de Algemene Vergadering).

De Algemene Vergadering bestaat uit de leden van de Raad van Bestuur aangevuld met de heer Alex Moens. Het voorzitterschap van de Raad van Bestuur is in handen van de heer Wino Baeckelandt. Hij is algemeen directeur van de Zorggroep Heilig-Hart in Kortrijk en eindverantwoordelijke van het regionaal expertisecentrum dementie Sophia in Kortrijk (zorgregio Kortrijk). Alle bestuurders zijn benoemd voor een periode van zes jaar. De Raad van Bestuur kwam samen op 22 maart, 17 mei, 4 oktober en 13 december. De Algemene Vergadering vond plaats op 17 mei.

De voorzitter van de vzw staat in permanent contact met de directeur. Onderstaande formele overlegmomenten staan in functie van afstemming en voorbereiding van de Raad van Bestuur door het dagelijks bestuur van de vzw.

a) Bureau Gent / Kortrijk

Diverse bijeenkomsten in de loop van het jaar met strategisch overleg.

b) Kabinet en administratie Vlaamse Gemeenschap

Diverse vergaderingen in de loop van het jaar in functie van volgende thema's:

- Referentiekader dementie
- Preventie (evaluatie)
- Opleidingen
- Jongdementie (regelgeving)
- Dementieplan
- Campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' (evaluatie)

Locatie en medewerkers

De kantoren van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw zijn gelegen op de derde verdieping van de Lokkaardstraat 8 in Antwerpen en makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Ze zijn ook toegankelijk voor mensen met een beperking. Het gebouwencomplex bestaat voor het overige uit een HBO-5 opleiding verpleegkunde en een kinderdagverblijf.

Volgende medewerkers zijn er actief:

- Dhr. Jurn Verschraegen, directeur (100%)
- Prof. Jan Steyaert, PhD, wetenschappelijk medewerker (90%)
- Pieter-Jan Lenaerts (50%), VTO-medewerker ad interim ter vervanging van Miranda Vermeiren (kwam even deeltijds terug), ook actief bij RECD Contact
- Mevr. Peggy Van Nerum, administratief medewerker (73,6%)
- Dhr. Olivier Constant, communicatiemedewerker (100%)
- Mevr. Herlinde Dely, projectmedewerker kwaliteitszorg (100%)
- Mevr. Leentje De Wachter, projectmedewerker CASCADE, 2Seas project (50%)
- Dhr. Patrick Verhaest, projectmedewerker in freelance statuut
- Mevr. Patricia Wildiers, projectmedewerker in freelance statuut
- Mevr. Hilde Vermeiren, projectmedewerker in freelance statuut
- Mevr. Sabine Boerjan voor het Europese DEMETRA-project, ook actief bij RECD Paradox

Vrijwilligersploeg:

- Mevr. Doris Michiels
- Dhr. Wim Van Looke (ervaringsdeskundige en adviseur campagne 'Vergeet dementie, onthou mens')

Jurn Verschraegen is bij K.B. als expert benoemd binnen de Hoge Gezondheidsraad.

Op 11 juli, Vlaamse Feestdag, ontving Jurn Verschraegen van de Vlaamse Regering het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap. Hiermee wil de Vlaamse Regering personen huldigen die uitzonderlijk verdienstelijk zijn geweest ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest of die, vanwege hun uitzonderlijke talenten, hebben bijgedragen tot het positieve imago en de uitstraling van Vlaanderen.

▲ Op 11 juli, Vlaamse Feestdag, ontving Jurn Verschraegen (achterste rij, 2e van rechts) van de Vlaamse Regering het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap.

Samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw

De Alzheimer Liga Vlaanderen is de natuurlijke partner van de expertisecentra dementie. Zo werd samengewerkt rond psycho-educatie en toekomstperspectieven. Verder werkten we samen rond het dementieplan en bij de opvolging van het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu'. De Liga doet een bijdrage in het programma 'opleiding tot referentiepersoon dementie' van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen (deel sociale kaart). Er is twee keer per jaar overleg tussen beide directeurs en er was ook

een bijeenkomst met de voorzitters van de respectievelijke raden van bestuur. Verder leveren we regelmatig een bijdrage voor het tijdschrift van de Liga. Samen met de Liga zijn er eveneens contacten met het Europese Alzheimer Europe (AE) en doen we een bijdrage in hun publicaties of via de sociale media van AE. Ook de werkgroep van mensen met dementie is een gezamenlijk initiatief en beleidsmatig werd samengewerkt rond het memorandum voor de Vlaamse en federale verkiezingen.

2 | Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

We hebben het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu' op 26 april opnieuw aangeboden via een nieuwe train de coach-activiteit. Dit deden we samen in partnership met de Alzheimer Liga Vlaanderen. Nele Van Schelvergem was de lesgever. Verder hielden we de website van het programma actueel en zorgden we voor een intervisie op 17 december met de coaches die het programma uitvoeren. De tips en tricks die ze meekregen waren verhelderend. Bovendien werd verwezen naar de Sharepoint-pagina die eveneens actueel werd gehouden.

In Nederland werden inmiddels 8 trajecten met het pakket gerealiseerd en is men gestart met de opleiding van coaches. Momenteel zijn er een 20-tal opgeleid op basis van het Vlaamse programma. VGZ heeft de coördinatie niet meer in handen, momenteel is dat Into D'mentia. We deden ook extra inspanningen om het pakket duidelijker in de markt te zetten in functie van verhoogde deelname van mantelzorgers door het verspreiden van een folder erover op diverse aangelegenheden, zoals bijvoorbeeld de werelddag dementie.

Met de werkgroep ergo van de verschillende expertisecentra dementie bouwden we een toegankelijk overzicht van **hulpmiddelen bij dementie**:

www.hulpmiddelenbijdementie.be.

Deze site zal ook in de toekomst onderhouden worden, zodat de informatie actueel blijft. We streven naar objectieve en onafhankelijke informatie en vermelden daarom geen merknamen of concrete aanbieders van hulpmiddelen. We verwijzen zo veel mogelijk door op basis van het advies van een ergotherapeut met ervaring met dementie.

Op 8 februari ontvingen we samen met een vertegenwoordiging van de ALV een groep mantelzorgers die ons informeerden over eigen ervaren knelpunten in zorg en begeleiding. De opmerkingen werden ter vergadering beantwoord. Met dhr. Jean Aerts, mantelzorger, hadden we regelmatig een ontmoeting rond de actie 'Jean fietst weer' om dementie bespreekbaar te maken met als startmoment het vertrek in Zonhoven op 13 juni.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Apothekers en mantelzorgers

Het EDV maakte actief deel uit van de stuurgroep FAZODEM (farmaceutische zorg voor personen met dementie). Doel hierbij is voldoende informatie voor de burger te ontsluiten o.m. via het aanbieden van de FAZODEM-map aan de apothekers. Er werd naast een Powerpoint-presentatie ook een filmpje gemaakt om de rol van de apotheker in-

zake informatieverstrekking naar het brede publiek rond detectie van dementie te duiden. Het EDV heeft hiertoe inhoudelijk bijgedragen en maakte de natuurlijke link naar de regionale expertisecentra als laagdrempelig aanspreekpunt voor apothekers.

▲ Vlaamse werkgroep van mensen met dementie

Vlaamse werkgroep van mensen met dementie: op volle kracht vooruit

We coördineren, in nauwe samenspraak met de Alzheimer Liga Vlaanderen, de 'Vlaamse werkgroep voor mensen met dementie en hun mantelzorgers' die in 2018 werd opgericht en twee keer bij elkaar kwam. De bedoeling van deze werkgroep is de stem van mensen met dementie proactief te laten weerklinken richting media, onderzoek, projectontwikkeling en beleid, naar het model van gelijkaardige initiatieven zoals de 'Scottish Dementia Working Group' en de 'European Working Group for People with Dementia'.

In 2019 vergaderde de werkgroep zeven keer en ze realiseerde haar eerste twee concrete initiatieven: het manifest 'Hand in Hand' en een introductievideo waarin de werkgroepleden aan het woord komen. Zowel het manifest als de video werden ook in het Engels vertaald en voor het internationale publiek ter beschikking gesteld. Met resultaat, want zowel in binnen- als buitenland vonden de eerste realisaties van de werkgroep veel weerklank. Verschillende werkgroepleden brachten ook in de media en op conferenties hun verhaal, met onder andere beklievende getuigenissen op de 'Interregionale werkconferentie dementievriendelijke gemeenten' in Kasterlee (november 2019) en de Alzheimer Europe-conferentie in Den Haag (oktober 2019). Voor 2020 werden alvast concrete plannen gemaakt om rond de aandachtspunten van het

manifest verder aan de slag te gaan. Zo willen we de ervaringsdeskundigheid van mensen met dementie en hun mantelzorgers verder valideren en verankeren.

Brain Adventure Team

We gaven ook de geboorte aan het Brain Adventure Team waar mensen met (jong)dementie en 'avonturiers' elkaar kunnen vinden. Via een website (www.brainadventure-team.com) en Facebookpagina kon men kennismaken van een avontuurlijke tocht in de Alpen met vier mensen met jongdementie, hun buddy's en met o.m. zanger-dichter-schrijver Rick de Leeuw en ouderenpsychiater prof. Mathieu Vandenbulcke (UZ Leuven). In Het Nieuwsblad verschenen twee artikelen over de tocht en het voornemen om te werken aan een reisgids specifiek voor mensen met jongdementie en hun familie die onder begeleiding en in groep deze activiteit willen realiseren.

Op 29 januari organiseerde het WZC van het OCMW Hemiksem een aparte vormingsmiddag over jongdementie. Jurn Verschraegen ging er spreken over zijn ervaringen met deze doelgroep n.a.v. 'De beklimming van de berg Alzheimer'. Verder sprak hij voor Triamant over jongdementie (18 mei) en nam hij deel aan diverse debatavonden over de film Mother (Mechelen, Antwerpen).

Publicaties

In de reeks publicaties van Politeia publiceerden we i.s.m. dr.

K. Segers een boek over **Lewy Bodydementie**. De doelgroepen hiervan zijn het brede publiek en zorgverleners. Intussen is het boek ook te koop via [Bol.com](https://www.bol.com) en heeft het erg veel succes in Vlaanderen en daarbuiten.

Publicatie van update-katern 2x/jaar voor het **handboek dementie voor referentiepersonen dementie** en alle betrokkenen. Een redactieraad met leden van EDV, enkele RECD's en de uitgever omkadert het geheel.

We bleven de **app Voor ik het vergeet** aanbieden in de App Store van Google en hebben het gebruik ervan in kaart gebracht: 45 voorzieningen maakten ervan gebruik. Samen met RECD Contact, RECD Sophia en RECD Foton volgden we het aanbod op binnen de opleiding tot VZP bij personen met dementie (Pall. netwerk Limburg).

Begeleiding, advisering en evaluatie van **bachelor- en masterproeven** rond relevante thema's die aansluiten bij de actuele projecten van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Hierbij wordt actief gespeurd naar mogelijkheden bij opleidingsinstellingen. In 2019 werden eindwerken over o.a. volgende thema's begeleid: kunst en dementie, object handling en dementie, dementievriendelijke musea, evaluatie van de SaniMemorix-campagne, robots in woonzorgcentra, intergenerationeel samenwerken...

Beleid

Er werd gevolg gegeven aan de **evaluatie van het transitieplan**. Het dossier rond de referentiearts dementie en de referentiepersonen dementie in de thuiszorg en ziekenfondsen werd afgetoetst bij het Vlaams Agentschap, het kabinet, het intermutualistisch overleg en Zorggezind en het dossier werd rijp gemaakt. We hebben er melding van gemaakt bij ons kennismakingsbezoek aan het kabinet van minister Beke zodat het verder zal opgevolgd worden bij het toekomstige beleid van de Vlaamse overheid.

In uitvoering van het Dementieplan Vlaanderen finaliseerden we de **richtlijn voor detectie en diagnostiek van dementie in de huisartsenpraktijk**. We werkten hieraan in samenwerking met vier HAIO's. Op het einde van het jaar vernamen we de definitieve validatie ervan door CE-BAM (Belgisch Centrum voor Evidence Based Medicine).

Vorming en opleiding

In samenwerking met de leden van de VTO-werkgroep en vertegenwoordigers van het werkveld werd de Kennismonitor Dementie gevalideerd en voorgesteld aan enkele geïnteresseerde zorgorganisaties. WZC Sint-Anna (Herentals) stemde in om zich als pilootproject te engageren en er werd een traject met deze organisatie uitgestippeld.

Coördinatie van het **vormingsaanbod** voor het **Sociaal Fonds Ouderenzorg**. Coördinatie van vormingsdagen voor de verpleegkundigen van de voorzieningen bij externe organisaties die hierom vragen. De uitwerking van een nieuw educatief pakket inzake dementie bij personen met een verstandelijke beperking, in functie van toekomstig vormingsaanbod.

We realiseerden een **open opleidingsaanbod** voor de zorgsector en verspreidden dit zeer breed middels een vormingsbrochure. Met RECD Memo werden twee studiedagen over de aanpak van FTD georganiseerd. Telkens werd na de vorming ook een evaluatie verzorgd. We boden, in samenwerking met RECD Orion, RECD Contact, RECD Sophia en RECD Meander, vijf opleidingen aan tot referentiepersoon dementie. We dienden ook een dossier in, in functie van de uitvoeringsbesluiten van het VSB om erkend te worden als verstrekker van de opleiding tot referentiepersoon dementie.

Er werd gevolg gegeven aan de bevindingen van de **externe onafhankelijke visitatiecommissie** inzake de eigen opleiding tot referentiepersoon dementie. De commissie werd ingevuld door Prof De Vugt (Universiteit Maastricht), Prof De Lepeleire (Leuven) en dhr. Frans Hoogeveen (ouderenspsycholoog, dementie-expert Den Haag). Middels het tweemaandelijks VTO-overleg werden enkele actualisaties en hervormingen van de opleiding ondernomen.

Referentiekader dementie

Het integraal referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg werd volop in de praktijk gebracht. De zorgsector werd geïnformeerd via verschillende kanalen, zoals sociale media, koepelorganisaties, nieuwsbrieven van partnerorganisaties en de Vlaamse overheid. Er werden drie keer twee piloottrajecten opgestart in ziekenhuizen, woonzorgcentra en thuiszorgvoorzieningen. Het EDV voorziet vormingen en studiedagen en verkent ook de rol van de regionale expertisecentra dementie in de verdere uitrol van het referentiekader.

We organiseerden, samen met de regionale expertisecentra dementie, **twee minisymposia** over het referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie: in Gent en Leuven. Hiermee bereikten we 200 zorgverleners en beleidsmakers.

Op een bijeenkomst over Ethiek, georganiseerd door Zorgnet-Icuro aan de PXL, gingen we aan de slag met de groeimeters van het referentiekader dementie (11 oktober).

▲ 2-Seasproject **CASCADE**

▼ Educatief pakket referentiekader dementie

▲ Kunst en cultuur kick-off DCUM

We zijn actief betrokken geweest bij de preventie-acties rond het project psychofarmaca vanwege Leihome en partners. Dit project werd dit jaar afgerond.

We waren niet alleen actief betrokken in de stuurgroep en bij de acties van RECD Orion ism PGN rond cultuursensitieve zorg voor personen met dementie, maar waren ook aanwezig op de afrondende studiedag die men rond het thema had georganiseerd.

Nationale en internationale samenwerking

We werkten verder binnen de contouren van het door de EU goedgekeurde 2-Seasproject **CASCADE**. Hiervoor werd ook in Vlaanderen een stuurgroep georganiseerd met de Engelse en Nederlandse partners. Deze acties gebeurden extra-curriculair. We werkten binnen de contouren van het door de EU goedgekeurde Erasmus+-project **DEMETRA** aan een vorming voor hulpverleners in functie van stressreductie. We namen dit project op in samenspraak met Sabine Boerjan, medewerkster van RECD Paradox.

Onderwijs

Begin 2019 werd het gratis educatief pakket bij het referentiekader dementie verspreid in het hoger onderwijs (bachelor- en HBO5-opleidingen). Het EDV koppelde hier een wedstrijd aan, waarbij scholen 2.500 euro konden winnen, op voorwaarde dat ze het educatief pakket integreerden in het curriculum, koppelden aan een stageopdracht en een creatief product ontwikkelden. In december 2019 werd deze wedstrijd gewonnen door de verpleegkunde-opleiding van Stfran. uit Leuven, die o.a.

met hun communicatie-zitbank 'MoNUment' de jury overtuigden.

In vier hogescholen (Howest, KdG, UCLL Genk, UCLL Leuven) vond een studie-avond plaats waarbij het educatief pakket bij het referentiekader dementie centraal stond. Hiermee bereikten we ongeveer 250 docenten, scholieren en zorgverleners.

Verder waren we present bij de doctoraatsverdediging van dr Sophie Vandepitte over de ondersteunende dienstverlening van Baluchon Alzheimer (Leerstoel UGent bij prof. Annemans).

Jurn Verschraegen gaf les aan masterstudenten VUB op 14 oktober en aan het postgraduaat palliatieve zorg aan de KdG Hogeschool (februari).

Personen met dementie en een verstandelijke beperking

In 2019 namen Herlinde Dely en Jurn Verschraegen deel

aan de werkgroep 'personen met dementie en verstandelijke beperking', o.l.v. Hadewych Schepens (KU Leuven), met als doel een educatief pakket over deze thematiek te ontwikkelen. De finalisering daarvan is voorzien voor 2020.

Kunst, cultuur en zorg voor mensen met dementie

Midden 2019 stapten we, samen met vier andere partnerorganisaties, in in het Erasmus+ project 'DCUM: Dementia in Cultural Mediation'. Van september 2019 tot augustus 2022 creëren België, Spanje, Nederland en Denemarken een multisensoriële toolbox die kunst en cultuur ontsluiten voor mensen met dementie. In november 2019 vond de kick-off-meeting plaats in Odense (Denemarken). Jurn Verschraegen, Olivier Constant en Herlinde Dely zijn aan dit project verbonden, samen met externe experts uit ons netwerk.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Kennisuitwisseling en netwerking

We dragen actief bij aan kennisuitwisseling en netwerking op Europees niveau door opvolging van en communicatie over relevante conferenties en bijdragen aan relevante communicatiekanalen en netwerkplatformen, zoals Alzheimer Europe en North Sea Dementia Group. We namen deel aan de NSDG-bijeenkomst in Duitsland. Op het Alzheimer Europe congres brachten zowel Olivier Constant (campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' en 'Vlaamse werkgroep van mensen met dementie'), Jan Steyaert (pre-

ventie) als Herlinde Dely (referentiekader dementie) een mondelinge presentatie. We namen ook deel aan de internationale IPA conferentie (Santiago de Compostella, september) met een workshop over preventie van dementie. Daarnaast werd de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' op uitnodiging voorgesteld in Duitsland (Porticus-meeting), Engeland (Plymouth International Dementia Conference), Japan (Osaka Dementia Conference) en Washington (The National Academies of Science, Engineering & Medicine-meeting).

▲ North Sea Dementia Group

▲ Osaka Dementia Conference

Op vraag van koepelorganisatie Alzheimer's Disease International (ADI) verzorgde Olivier Constant vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen een artikel voor het [World Alzheimer Report 'Attitudes To Dementia'](#) dat op 21 september 2019 verscheen. De campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' en de 'Vlaamse werkgroep van mensen met dementie' werden in dit wereldwijde rapport opgenomen als goede praktijken om het taboe rond dementie te doorbreken en te bouwen aan een inclusieve samenleving.

Interdem

We onderhouden verdere contacten met de internationale [Interdem-onderzoeksgroep](#) en verbinden hun publicaties waar relevant met ons werk. We nemen deel aan hun jaarlijkse conferentie (dag voorafgaand aan het Alzheimer Europe-congres), de werkgroep website en de taskforce over primaire preventie.

World Young Leaders in Dementia

We dragen actief bij aan de uitbouw, projectwerking en publicaties van WYLD ('World Young Leaders in Dementia'). Dit is een internationaal netwerkplatform van jonge wetenschappers, beleidsmakers en zorgprofessionals dat goede praktijken uitwisselt, internationale projecten realiseert en communiceert over wereldwijde tendensen binnen dementiezorg- en beleid. Vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen bouwen we aan contacten met leden van dit netwerk, nemen we deel aan één van hun activiteiten en verzorgen we inhoudelijke bijdragen voor het onlineplatform <https://wyldementia.org> en andere rele-

vante communicatiekanalen van de organisatie. Op uitnodiging van de Steering Group van WYLD nam Olivier Constant namens het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen in december van 2019 deel aan de onlinemeeting die de toekomstige strategie en prioriteiten van de organisatie voorbereidde met het oog op verdere realisaties in 2020.

Project 'PROMISE'

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen verkent verder de mogelijkheden van e-health en digitale toepassingen om de zorg voor en ondersteuning van mensen met dementie te optimaliseren. Ze zullen daartoe als faciliterende partner het in 2018 gestarte bilateraal onderzoeksproject tussen Vlaanderen en Quebec '*Promoting informed and shared decisions about eHealth solutions for older adults and their informal caregivers*' verder ondersteunen. Vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen nam Olivier Constant daartoe o.a. deel aan de stuurgroep van het onderzoeksproject die op 25 april 2019 plaatsvond in Brussel. Het Expertisecentrum staat daarnaast in voor het faciliteren van focusgroepen en interviews en disseminatie van de projectresultaten. De eerste realisaties van het PROMISE-project werden in de loop van 2019 ook afgetoetst bij de 'Vlaamse werkgroep van mensen met dementie' in functie van het vervolg van het onderzoek.

Documentatiecentrum

We bouwden het documentatiecentrum verder uit via de aankoop van relevante publicaties, verdere opbouw van de catalogus en opvolging van (internationale) tijdschriften.

Aantal titels in Vlaams documentatiecentrum dementie (niet aantal exemplaren!)					
	eind 2015	eind 2016	eind 2017	eind 2018	eind 2019
boeken	1605	1775	1885	2012	2140
deeltitel	479	494	514	505	515
tijdschriften	41	41	41	41	41
artikelen	7933	8195	8745	10427	11607
afdruk artikelen	600	650	684	810	827
DVD's	211	222	227	235	238
brochures	498	586	623	696	724
eindwerken	92	105	106	104	107
electronische documenten	57	70	83	95	99
handboeken	42	42	44		
totaal	11558	12180	12952	14925	16298

groei aantal titels in BIDOC	1541	622	772	1973	1373
groei aantal titels in BIDOC	15,4	5,4	6,3	15,2	9,2

Stuurgroepen en advies

We onderhouden contacten met Vlaamse onderzoekers inzake dementie en/of ouderenzorg, onder meer via deelname aan stuurgroepen van volgende projecten en organisaties: DiversElderlyCare, VIND, Vonk-3, Licalab, Stay@Home, Metaforum van KULeuven. We nemen deel aan de

redactie van Sociaal.Net. We nemen deel aan de werkgroep onderzoek van de Alzheimer Liga Vlaanderen. Verder adviseerde het EDV de verzekeringstak van KBC in aanloop van nieuwe productontwikkeling voor mensen die thuiswonen met dementie.

4 Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Internationale netwerking en advies

Op vraag doen we beleidsvoorbereidend werk en ontvangen we **buitenlandse delegaties** om ons werk toe te lichten en in eventuele samenwerking te voorzien. In 2019 mochten we delegaties uit Nederland, Zuid-Korea, Japan en Hongarije ontvangen.

In opvolging van de verantwoordelijkheden als partnerorganisatie nam het EDV de opdracht waar in de Europese werkgroep '**governmental experts on dementia**' (twee keer per jaar) waarin o.m. de dementieplannen worden afgestemd (17 en 18 juni in Schiphol en 10 en 11 december in Brussel).

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen gaf enkele keren advies aan een **internationaal consortium** met als landen Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk. Het gaat hierbij om dementiezorg en specifiek hun acties op het vlak van advocacy en genuanceerde beeldvorming. Hiervoor waren er meetings in Düsseldorf (14-15 april, Jurn Verschraegen en Olivier Constant) en in Wenen (21 oktober (Jurn Verschraegen) en 18 november (Jurn Verschraegen en Olivier Constant)).

Taboedoorbreking en dementievriendelijke steden/gemeenten

De kerngroep met relevante partners wordt samengebracht in functie van advies en coördinatie van de verduurzaming van de campagne '**Vergeet dementie, ont-hou mens**'. Hiertoe werd in 2018 een communicatie- en actieplan opgesteld dat in 2019 werd uitgerold in nauwe afstemming met de kerngroep.

Samen met de collega's van RECD Foton overlegden we met WZC Bulskamp **Veurne** over de start van een dementievriendelijke stad. Twee bijeenkomsten in Veurne (31 juli en 25 september) leidden tot een plan van aanpak.

Memorandum en regionale zorgzones

Samen met de regionale expertisecentra dementie en de Alzheimer Liga Vlaanderen publiceerden we een nieuw **memorandum** dementie voor de Vlaamse en federale verkiezingen. Het memorandum werd als nieuwjaarsbrief voor 2019 verzonden aan de politieke partijen.

Voor wat de regionale zorgzones betreft, bespraken we de wijze waarop **regionale zorgzone** 13 zal worden vormge-

▲ Bezoek delegatie Hongarije

▲ Europese werkgroep 'governmental experts on dementia'

geven gezien het huidige mandaat van de RECD's Meander en Paradox.

Jongdementie

In het tot stand komen van de **nieuwe regelgeving** (bijzondere erkenning jongdementie van voorzieningen met een bijkomende erkenning) heeft het EDV de beoordeling van de dossiers op zich genomen.

Het **10-puntenplan jongdementie** werd verder opge-

volgd met de werkgroep jongdementie. In de vergadering van 17 december werd dit besproken. Verder werd werk gemaakt van een artikel rond juridische en sociale aspecten voor een nieuwe uitgave van het boek 'Omgaan met dementie op jonge leeftijd (Janssens, de Vugt – in press 2020).

Op 29 september maakte Jurn Verschraegen deel van het panelgesprek over dementie op jonge leeftijd naar aanleiding van de opvoering van het theaterstuk 'De Loteling'.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Alzheimer Liga Vlaanderen

We investeerden verder in de afstemming en samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen. De directies van beide organisaties ontmoetten elkaar in principe minimaal twee keer per jaar i.f.v. afstemming en het vermijden van overlap. Deze bijeenkomst vond 1 keer plaats in Turnhout op 11 januari. Op 4 juni zaten directies en voorzitters samen voor strategisch overleg in Kortrijk. Ten gevolge van de langdurige afwezigheid van de directie van de ALV, werd vooral operationeel samengewerkt met het ALV-team. Op 13 december was er nog een overleg met de nieuwe voorzitter, de heer Pelgrims.

In samenwerking werd op 30 november ook actief deelgenomen aan de ontmoetingsdag jongdementie (ALV, RECD Contact) waar Jurn Verschraegen deelnam aan het panelgesprek over de sociale kaart.

Dementia Care Mapping en zorginnovatie

We voerden diverse audits uit aan de hand van **DCM** (Dementia Care Mapping) in woonzorgorganisaties die kleinschalig genormaliseerd werken waaronder de Zorggroep H-Hart (Kortrijk) en WZH Ten Kerselaere (Heist-op-den-Berg) of op vraag. Bijkomend wordt op beide locaties ook telkens een training voor DCM-mappers gerealiseerd die ook toegankelijk is voor externen (mei en november).

Het EDV nam deel aan een informatievoormiddag rond **zorginnovatie**, georganiseerd door het provinciebestuur Antwerpen op 8 oktober.

Kleinschalig Genormaliseerd Wonen

We maakten deel uit als adviseur van de werkgroep Kleinschalig Genormaliseerd Wonen in Vlaanderen en reikten inzichten aan. Het EDV is betrokken bij de werkgroep

als adviserend lid. De werkgroep is o.m. een reflectiekamer voor het integraal referentiekader voor kwaliteit van wonen, leven en zorg voor personen met dementie. Hiertoe werd een specifieke leergang aangeboden aan de sector om het concept in de brede zorgsector te implementeren. Deze leergang wordt gerealiseerd met WZC De Bijster (Essen), WZH Ten Kerselaere (Heist-op-den-Berg) en Huis Perrekes (Geel). Ook richtten we ons hierbij naar voorzieningen uit het onderwijsveld.

Samen met het Netwerk Kleinschalig Genormaliseerd Wonen werd een vierdaags vormingstraject (of leergang) aangeboden. Dit traject vond plaats op 13/05, 16/09 en 21/10. De laatste vormingsdag zal plaatsvinden op 19/02/2020. In dit traject maakte een beperkt aantal deelnemers op een participatieve manier kennis met het model van kleinschalig genormaliseerd wonen. Deelnemers dienden een groeidoocument bij te houden, een paper te schrijven en een inspirerende presentatie te brengen. Verplichtend kon er ook een korte verkennende stage gelopen worden in de voorzieningen van het netwerk. Hiertoe is er, zoals gesteld, samenwerking met de onderwijsopleidingen (o.m. van Thomas More-hogeschool). Op die manier trachtten we in te spelen op een nood aan competentieversterking van studenten, i.e. de toekomstige werkrachten in de zorgsectoren.

Inclusief beleid

In het kader van het geactualiseerde Dementieplan nemen we verder een actieve rol op tot verduurzaming van en stimulering tot inclusieve gemeenten en steden voor mensen met dementie en mantelzorgers. Dit gebeurde o.a. via de verspreiding van goede praktijken via sociale media, via de publicatie en verspreiding van de nieuwe audiovisuele getuigenissen in het kader van de campagne 'Vergeet

▲ Inclusief beleid: interregionale werkconferentie

dementie, onthou mens' en via deelname aan relevante bijeenkomsten. Opvolging gebeurt i.s.m. VWSG, regionale expertisecentra dementie, KBS, Alzheimer Liga Vlaanderen en andere relevante partners uit het veld. De thematiek dementievriendelijke gemeente/stad werd hiertoe zowel inhoudelijk als op communicatieniveau ingekapseld binnen het beeldvormingsverhaal van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'.

Op 21 oktober verzorgde Jurn Verschraegen op vraag van het Kardinal Königshaus in Wenen een workshop over dementievriendelijke gemeenten, certificering en evaluatiecriteria voor een groep van een 35-tal experts uit heel Oostenrijk.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen is samen met regionaal expertisecentrum dementie Tandem lid van de 'Interregionale Werkgroep Dementievriendelijke Gemeenten'. Dit Vlaams-Nederlands samenwerkingsverband organiseert een jaarlijkse werkconferentie, verspreidt goede praktijken en bouwt verder een netwerk uit inzake dementievriendelijke gemeenten en steden over de grenzen heen.

Genuanceerde beeldvorming

In het kader van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' werden via het campagneplatform en de sociale media van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen op regelmatige basis digitale sensibiliseringstools (o.a. cartoons, getuigenissen en het manifest 'Hand in Hand') rond dementievriendelijke communicatie voor het brede mediaveld en het publiek beschikbaar gesteld. De in 2018 gestarte voorbereidingen hiertoe, werden verder afgetoetst bij de 'Vlaamse werkgroep voor mensen met dementie' om zo tot een maximaal gedragen product te komen. Daarbij vormen de visie en doelstellingen van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' de leidraad. Met het oog op de verdere verduurzaming van de inspanningen tot respectvolle communicatie over dementie, zal in samenspraak met de werkgroep ook in 2020 verder gewerkt worden aan bijkomende sensibilisering hierrond. De webpagina www.dementie.vlaanderen wordt hierbij o.a. als geïntegreerd informatieportaal voor de media aangereikt.

▲ Digitale sensibiliseringstool in de vorm van een cartoon (onthoumens.be)

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

We participeerden aan De Stem van ons Geheugen en 'Ik zal je altijd horen', participatietraject met Koor en Stem, WZC Den Olm, Cera en VSPW. We woonden de vergaderingen van de stuurgroep bij en hielpen mee om de werking die zich richt naar thuiswonende mensen met dementie en hun mantelzorgers vorm te geven.

Campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'

We vertaalden het Vlaamse dementiebeleid inzake destigmatisering en taboedoorbreking via het verderzetten van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' middels:

- Uitrol van het in 2018 opgemaakte communicatieplan.

- Nieuwe inhoudelijke bijdragen voor de website www.onthoumens.be.
- Disseminatie van o.a. audiovisuele getuigenissen en de animatiefilm 'Door de ogen van Louise' als tools om de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' naar het brede publiek te vertalen. Daarbij werd specifiek aandacht besteed aan het valideren van de ervaringsdeskundigheid van mensen met dementie, mantelzorgers en zorgprofessionals.
- Presentatie van de campagne op relevante bijeenkomsten en conferenties in binnen- en buitenland.
- Aanmaak van bijkomende sensibiliseringstools: een publicatie rond intergenerationeel leren, een beeldverhaal rond communicatie over en tijdens de latere fases van dementie, posters, flyers en een nieuwe reeks cartoons.

Er werd ook gestart met de planning en inhoudelijke opmaak van een nieuwe publicatie rond intergenerationeel leren, voortbouwend op de eerdere inspanningen van de expertisecentra rond het thema onderwijs en dementie. Verdere realisaties rond het thema 'dementie en onderwijs' gebeuren in nauwe afstemming met de regionale expertisecentra dementie

In 2019 mocht de Facebook-groep van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' rekenen op veel interesse met een groei tot meer dan 5500 volgers.

Ook de Twitter-pagina van de campagne kon rekenen op heel wat belangstelling met 2590 volgers.

Websites en nieuwsbrief

We beheren de volgende websites: www.dementie.be, www.jongdementie.info, www.omgaanmetdementie.be,

◀ Vernieuwde website 'Vergeet dementie onthou mens'

www.onthoumens.be, www.hulpmiddelenbijdementie.be, www.dementie.vlaanderen en www.sanimemorix.eu.

Zij bieden een toegankelijk en up to date-informatieaanbod dat alle aspecten van het werkerterrein van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dekt voor de diverse doelgroepen uit dit jaarplan: personen met dementie en hun omgeving, de zorgsector, (inter)nationale deskundigen, beleidsmakers en het brede publiek.

De website dementie.be mocht in 2019 rekenen op 127.892 unieke bezoekers en werd 188.247 geraadpleegd.

De website jongdementie.info mocht in 2019 rekenen op 26.205 bezoekers en werd 31.894 keer geraadpleegd.

De website omgaanmetdementie.be mocht in 2019 rekenen op 6.424 bezoekers en werd 8.219 keer geraadpleegd.

De website onthoumens.be mocht in 2019 rekenen op 20.595 bezoekers en werd 27.661 keer geraadpleegd.

Publicatie van een **digitale nieuwsbrief** met een verschijningsfrequentie van minimum 10 keer per jaar. In deze nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan actuele regionale, nationale en internationale informatie, beleidsmaterie, vormingsinitiatieven en relevante wetenschappelijke tendensen.

Sociale media

We beheren de sociale media (**Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube** en **Pinterest**) van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen (prospectie/publicatie inhoud + monitoring bereik en reacties). Zij bieden een toegankelijk en up to date-informatieaanbod dat alle aspecten van het werkerterrein van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dekt voor de diverse doelgroepen uit dit jaarplan: personen met dementie en hun omgeving, de zorgsector, (inter)nationale deskundigen, beleidsmakers en het brede publiek.

In 2019 rondde de Facebook-groep van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen de kaap van de 5000 volgers.

In 2019 mocht de Twitter-pagina van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen rekenen op 2125 volgers.

In 2019 mocht de LinkedIn-pagina van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen rekenen op 2360 volgers.

De in 2019 nieuw opgestarte YouTube-account van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen mocht eind 2019 rekenen op 80 volgers.

In 2019 mocht de Pinterest-pagina van de expertisecentra dementie rekenen op 130 volgers.

Bibliotheken

Het in 2013 opgestarte **bibliotheekproject** in het kader van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' werd i.s.m. de regionale expertisecentra dementie ook in 2019 verdergezet. Bibliotheken worden n.a.v. de internationale Werelddag Dementie in de maand september uitgenodigd om extra aandacht te schenken aan het thema 'dementie'. Hiertoe biedt het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen o.a. een gevarieerd aanbod flyers, folders en posters aan, een online geactualiseerde 'Inspiratiegids Dementie' met een toegankelijk aanbod boeken en films over dementie voor alle leeftijden en informatie op maat voor bibliotheken die naast informatie ook een lezing, getuigenis of andere activiteit willen inrichten.

Media en publicaties

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra zijn voor de media een permanent beschikbaar aanspreekpunt voor actuele informatie en duiding. Hiertoe werden ook proactief persteksten ter beschikking gesteld. De verschillende thema's die online, in tijdschriften of in de audiovisuele media werden behartigd, werden verzameld in een persoverzicht. Het toont alvast dat het EDV een steeds grotere impact genereert en hiermee tegemoetkomt aan zijn missie en doelstellingen. Tenslotte genereren ook de activiteiten voor De Warmste Week de nodige media-aandacht.

We ondersteunden mee de documentaire (gerealiseerd in

opdracht van Eén) in het kader van genuanceerde beeldvorming die werd gedraaid in WZC Den Olm (bezoek aan de paus en 'Voor ik het Vergeet' van Wannes Deleu). Bij het verschijnen van het boek in november verzorgde het EDV de opening van de boekvoorstelling in Mechelen. Op 6 februari nam het EDV deel aan een meeting in opdracht van Fortis rond de impact van dementie op mantelzorg en financiën (verscheen in een publicatie voor de Private klanten).

Kunst en cultuur

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen verkent verder de mogelijkheden van kunst en sociaal-artistieke initiatieven in de zorg voor mensen met dementie. Hierbij wordt gestreefd naar het verspreiden van lokale, regionale en (inter)nationale goede praktijken en verdere prospectie van disseminatiemogelijkheden om de meerwaarde van kunst en sociaal-artistieke activiteiten voor mensen met dementie, hun naasten en zorgverleners naar de (zorg) praktijk te vertalen, o.a. via deelname aan het nieuwe in-

Dementia in Cultural Mediation

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen

ternationale project 'Dementia in Cultural Mediation'. Het EDV zat het coördinatie-overleg (COO) van de regionale expertisecentra dementie voor. Dit forum voor projectmatige afstemming kwam samen op volgende data: 11 februari, 20 mei, 23 september en 2 december. Het verslag wordt ter beschikking gesteld aan alle medewerkers van alle expertisecentra en de Raad van Bestuur van het Vlaamse expertisecentrum. Het elektronische deelplatform wordt hiervoor op efficiënte wijze aangewend. Het team informeerde zich over de regionale beleidsplannen van de regionale expertisecentra dementie en leverde deze gebundeld op aan de overheid. Deze be-

leidsplannen werden van tevoren afgestemd binnen het coördinatie-overleg en werden soms bijgestuurd op basis van voortschrijdend inzicht.

Elke medewerker (met uitzondering van de secretariaatsmedewerker) nam gedurende het werkjaar minstens één dag deel aan een praktijk-meeloopstage of -ervaringsdag naar keuze. Deze werkwijze maakt deel uit van het interne vormingsbeleid en van de optie die we nemen om voeling te behouden met het brede werkterrein.

Op 22 januari organiseerden we een informatiemoment voor nieuwe medewerkers van de regionale expertisecen-

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

tra dementie.

Het EDV maakte effectief gebruik van het sharepoint-platform binnen O365 voor informatie- en kennisdeling.

In februari vonden twee workshops plaats over het referentiekader dementie, waarin de RECD-collega's zich verdiepten in de zes fundamenteën van goede zorg. We organiseerden in oktober een tweedaagse bijscholing voor alle inhoudelijke ECD-medewerkers in Kortrijk. Preventie van dementie, regionale projecten en trajectbegeleiding stonden daarbij centraal. Ook de pilootprojecten bij het referentiekader dementie werden toegelicht.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen deelt actuele informatie uit de media en wetenschappelijk onderzoek met de regionale expertisecentra via de digitale communicatiekanalen.

Bijkomende activiteiten die wel werden gerealiseerd maar niet opgenomen in het jaaractieplan:

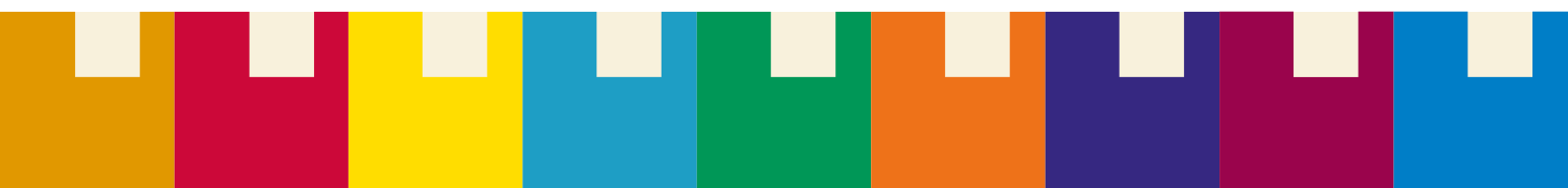
- Diverse interviews in de media rond actuele thema's. Het EDV wordt meer en meer gezien als referentiepunt (zie ook hoger).
- Beleidsopdrachten waaronder afstemming met WHO en Alzheimer Europe.

- Vanuit onze expertise rond architectuur en dementie organiseerden we diverse adviezen naar bouwheren en directies van woonzorgcentra. Freelance-medewerker Patrick Verhaest nam deze op zich.
- Freelance-medewerker Patricia Wildiers verzorgde extern diverse lezingen rond personen met een beperking en dementie.
- Herlinde Dely presenteerde het referentiekader dementie in verschillende zorgvoorzieningen, zorgopleidingen (o.a. Howest, KdG, UCLL, ...) en op symposia (o.a. Howest 15/03, Vlaamse Ouderenraad 23/06, VVSG-congres 12/12, BAM-studiedag 04/12,...). Op vraag van Caritas werd in het najaar driemaal een driedaagse workshop georganiseerd. Jurn Verschraegen was voorzitter van de studiedag over de BAM (betekenisvolle activiteiten methodiek).
- 'De Schat van je Leven' werd door Herlinde Dely voorgesteld op o.a. een studiedag van Iedereen Leest (15/10) en Faronet (08/10).
- De voorbereidingen zijn gestart voor de organisatie van het eerste zomerkamp voor kinderen van mensen met jongdementie, in de zomer van 2020. Deze actie werd gekoppeld aan de Warmste Week 2019.

▲ tweedaagse bijscholing voor alle inhoudelijke ECD-medewerkers in Kortrijk

Regionale expertisecentra dementie

brOes

regionaal expertisecentrum dementie Brussel
zorgregio Brussel Hoofdstedelijk Gewest

Haachtsesteenweg 76 – 1210 Brussel | t 02 778 01 70 | f 02 771 72 00 | broes@dementie.be

broes, v. (m), de van vele gaatjes voorziene trechter (bron: Van Dale). II. de beginletters br, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als werkterrein. III. de grote O in brOes, de geheugenproblematiek van de persoon met dementie.

Medewerkers

- **Robbie Dumoulin** (socioloog): coördinator expertisecentrum en dementie-expert, voltijds in dienst sinds 15 januari 2016.
- **Céline Scherpereel** (ergotherapeut): medewerker en dementie-expert, halftijds in dienst sinds 5 september 2018.
- **Miek Stevens** (socioloog): medewerker en dementie-expert, halftijds in dienst sinds 4 september 2018.

▲ Team brOes

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

We verleenden advies op vraag van 24 mantelzorgers, zowel via e-mail, telefoon als face to face. Medewerkers van ECD brOes hebben samen 4 personen

met dementie begeleid binnen de methodiek van Narratieve Zorg. De methodiek wordt verder verfijnd voor personen met beginnende tot matige dementie.

Voor mantelzorgers werden vijf praatcafés georganiseerd op 7/3, 11/4, 6/6, 12/9 en 19/11 binnen het samenwerkingsverband met het Brussels Ouderenplatform, de Apothekersvereniging van Brussel, Home-Info, Huize Sint-Monika, UZ Brussel, CM Sint-Michielsbond, Socialistische Mutualiteit van Brabant, MOK – Mantelzorg Overleg Komitee, Senior Living Group en Home Scheut.

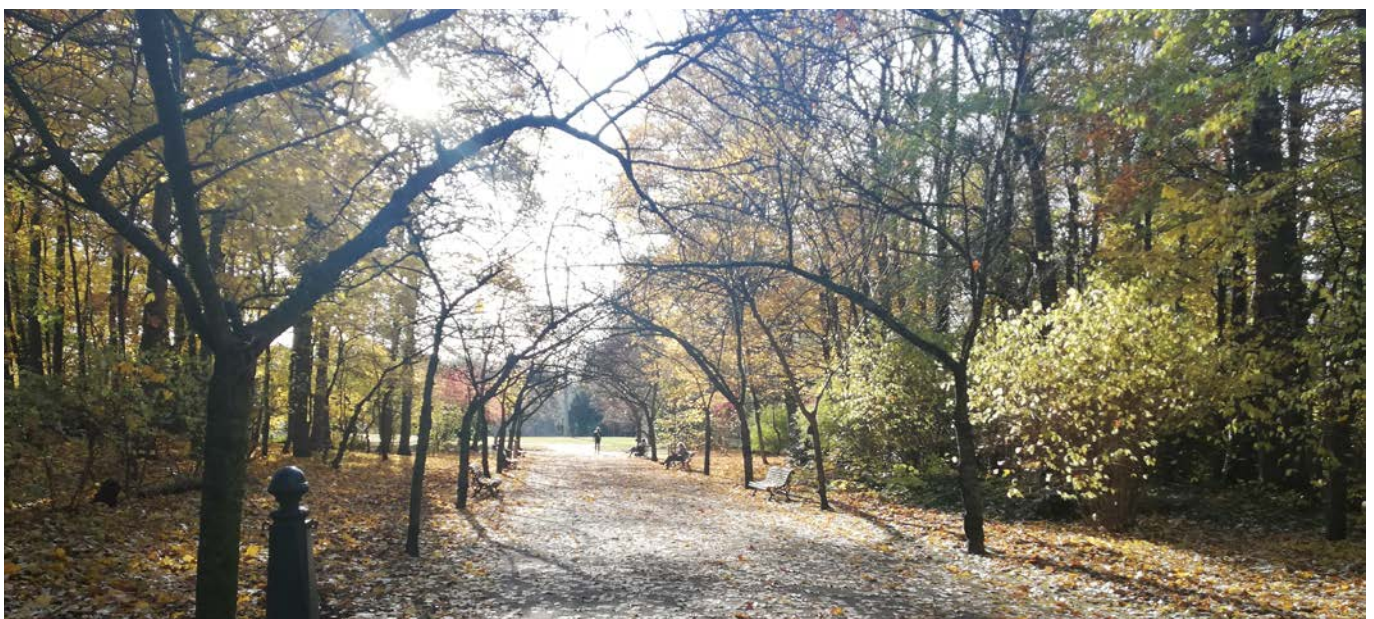
ECD brOes zocht en vond in 2019 duurzame samenwerkingsverbanden met Muntpunt en het Brussels Ouderenplatform om een dementievriendelijke wandeling te realiseren. Een traject met gids werd reeds vastgelegd en een begeleidende brochure werd opgemaakt.

▲ Praatcafé Brussel

▲ Praatcafé Welzijnsmarkt

▲ Dementievriendelijk Wandelen

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

We verleenden advies op vraag 5 studenten en 32 professionelen via e-mail, telefoon of face to face.

Op organisatieniveau zaten we samen directeurs en referentiepersonen van 4 woonzorgcentra waarvan er 3 gingen op een samenwerkingsovereenkomst. Daarbij biedt brOes ondersteuning aan het personeel en screening voor de bewoners die vragen hebben voor onze werking. Een vijfde woonzorgcentrum werd ondersteund in het opzetten van hun eigen praatcafé dementie.

ECD brOes verzorgde volgende vormingen in 2019:

- Dementiekundige Basiszorg, voor Thuishulp vzw, in Brussel op 4, 11, 18 en 25 februari. Start tweede reeks op 26 en 17 december (vervolg in 2020)
- Vroegtijdige zorgplanning en omgaan met dementie voor OCMW Ninove op 5, 12, 19, 26/2 en 19/3.
- Uitleg wat is brOes @ Erasmus studenten op 12/3.
- Uitleg wat is brOes @ Sint-Guido (Anderlecht) op 25/3.
- Vorming WZC Romana in Laken op 8/4.
- Vorming communicatie bij ouderen voor opleiding verpleegkunde HBO5 van de Erasmus Hogeschool (Jette) op 26/04.
- Infosessie @ Home Heydeken, Ganshoren op 6/5.
- Infosessie @ wzc Anne Sylvie Mouzon op 8/5
- Vorming Omgaan met mensen met dementie @ De Overbron, Neder-Over-Heembeek op 9/10.
- Broodje Seminarie van CGG met filmvertoning Visages Villages op 15/10.
- Zinnvolle dagbesteding bij personen met dementie, voor Familiehulp op 21/10.
- Medicatiegebruik en dementie, in samenwerking met EDV te Brussel op 22/10.
- Psychosociale Ondersteuning voor PmD en MZ @ Mini-symposium Referentiekader Dementie, Leuven op 21/11.
- Lerend vermogen bij personen met dementie, voor Diensten Maatschappelijk Werk van de mutualiteiten op 28/11.
- Praktische tips en hulpmiddelen voor personen met dementie en hun mantelzorgers: de hulpmiddelenkoffer van ECD brOes, voor Klein-Brabant Vaartland op 29/11.

ECD brOes werkte met de andere regionale expertisecentra mee aan het symposium Hulpmiddelen en omgevingsaanpassingen bij dementie op 19/11 te Kortrijk.

Voor de Brusselse referentiepersonen dementie werden op 27/06, 4/10, 28/11 terugkomdagen georganiseerd. Op de beleefdag van de Christelijke Mutualiteit op 27/9 hebben we een stand bemand met onze hulpmiddelenkoffer.

De hulpmiddelenkoffer werd in 2019 uitgebreid met enkele hulpmiddelen en werd 13 keer uitgeleend

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

ECD brOes stapte als partner mee in het Europese Demetra project waarbij het de bedoeling is om zorgverleners te versterken in hun zorg voor personen met dementie. Een medewerker nam hiervoor deel aan de partnerbijeenkomst in Parma van 13 tot 17 mei.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Eén van de vrijwilligers van brOes werd ingeschakeld om samen met een medewerker contacten te leggen met de Brusselse gemeenten om hen te ondersteunen naar meer dementievriendelijkheid.

ECD brOes hield nauwkeurig alle vragen met betrekking tot informatie, advies of vorming bij in het registratiedocument. De medewerkers van ECD brOes wisselden regelmatig van gedachten over relevante onderzoeksthema's met de medewerkers van EDV en de andere RECD via informele en formele overlegmomenten.

ECD brOes volgde relevante beleidsinitiatieven van ECD Vlaanderen, in Vlaanderen, Brussel, België en Europa op.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

ECD brOes gaf als dementie-expert op vraag van de klinische teams van CGG Brussel ondersteuning bij cliëntbesprekingen.

ECD brOes organiseerde samen met BOT het overlegplatform in Brussel op 2/4, 20/6, 5/9 en 10/12 waarbij het telkens het platform leidde.

▲ Conférence Alzheimer Belgique

Op 10 september was brOes aanwezig op de conférence van partner Alzheimer Belgique in Sint-Pieters-Woluwe om professionelen, personen met dementie en mantelzorgers met vragen te ontvangen aan hun stand.

We namen deel aan de stuurgroep van het project 'Dementie kent geen kleur' van ECD Orion i.s.m. PGN en bleven lid van de stuurgroep van het EFRO project Diverse Elderly Care van de Erasmushogeschool.

ECD brOes nam deel aan de stuurgroep mantelzorg in Brussel en de stuurgroep ouderenmisbehandeling in Brussel. We namen vijf maal deel aan de Wijkwerking Jette om de samenwerking met andere zorgactoren op dat gebied te stroomlijnen.

Op 14/9 en 23/10 nam ECD brOes deel aan de opstart-

vergadering voor een pilootproject als Regionale Zorggraad samen met de andere verplichte partners. We werkten actief mee aan het projectvoorstel dat vanuit Brussel werd ingediend.

ECD brOes nam als lid deel aan de Algemene vergadering van het Forum Palliatieve Zorg op 18/3.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Er werden twee ervaringsgerichte trajecten opgezet met als thema preventie van dementie. De bedoeling was om de boodschap over te brengen dat een gezonde leefstijl het risico op dementie substantieel kan verlagen en vooral het publiek te laten ervaren dat dit kan op een aangename en verrijkende manier.

De Bedenkers
Feestelijk Slotmoment!

Onder begeleiding van dichter Jan Ducheyne en muzikant Thomas Devos bedachten De Bedenkers de afgelopen weken mooie teksten, poëzie en muziek.

Donderdag 28 november - 15u
ADO Icarus
Peter Benoitplein 22
Neder-over-heembeek

Inschrijven
conny.roekens@ado-icarus.be
0470 90 04 04

Deze voorstelling is gratis

Een actieve levensstijl verlaagt het risico op dementie.

ado | brOes expertisecentrum dementie

▲ De Bedenkers

▲ Fotografische wandeling

▲ Samenwerking met de Turkse Unie van België

▲ Sensibilisering Brussel

▲ Kapsalon Romy (foto: Elmer van der Marel)

Zo was er het traject De Bedenkers rond muziek en poëzie met Thomas Devos en Jan Ducheyne in Neder-Over-Heembeek, i.s.m. LDC ADO Icarus en GC Nohva. 10 deelnemers kwamen 8 halve dagen samen en werkten toe naar een slotmoment op 28/11 (waarop naar schatting 80 mensen kwamen kijken). Daarnaast was er het traject Fotografische wandelingen o.l.v. fotograaf-kunstenaar Kasper Demeulemeester in Ganshoren i.s.m. LDC De Ronde en GC De Zeyp en de gemeente Ganshoren. Er waren 9 deelnemers die ook 8 halve dagen het slotmoment op 3/12 voorbereidden waarop naar schatting 40 mensen aanwezig waren.

In het kader van cultuursensitieve dementiezorg werd de samenwerking verdergezet met de Turkse Unie van België. Het derde luik vond op 1 maart 2019 plaats met een bezoek aan ECD brOes waarbij we onze werking voorstelden. Op 11 april en 13 december werd er geëvalueerd en nagegaan hoe we verder kunnen samenwerken.

Op 28 mei verzorgde ECD brOes de infosessie 'Is het dementie?' voor de bezoekers van Lokaal Dienstencentrum

Lotus te Ukkel.

Op 21 september voerde brOes een sensibiliseringsactie uit. In het centrum van Brussel werd op een druk bijgewoonde rommelmarkt een gesprek en een tas koffie of thee aangeboden aan voorbijgangers. Zij ontvingen dan een draagtas die we lieten ontwikkelen en die de boodschap uitdraagt dat mensen met dementie erbij horen in de samenleving. 300 mensen ontvingen een draagtas en nog een aantal vroegen om advies of uitleg.

In het kader van Film'On, een internationaal filmfestival voor jong publiek, verzorgde ECD brOes een nabespreking bij de film Kapsalon Romy en konden de kinderen nadien deelnemen aan het Kamishibai verteltheater dat brOes ontwikkelde.

We hebben in ons documentatiecentrum uitgebreid met nieuw werk en hielden de website en de facebookpagina up to date. Daarnaast verzonden we 3 nieuwsbrieven naar de partners in de zorgsector in Brussel en alle geïnteresseerde ingeschrevenen. Het aantal geabonneerden op de nieuwsbrief nam opnieuw toe.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

Alle medewerkers van ECD brOes namen actief deel aan vormingen, relevante studiedagen, denkdagen en/of congressen om hun vakinhoudelijke kennis te vergroten.

Meerbepaald ging het om volgende vormingen:

- TDT Referentiekader, Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, Brussel op 8/2.
- Symposium Through Art We Care, Museum voor Schone Kunsten Brussel, Brussel op 28/2.
- Studiedag Levensmoeheid bij ouderen, Aranth, Brussel op 28/3.
- Documentaire Third Act, Peeping Tom, Brussel op 5/4.
- TDT dementiekundige basiszorg op 11/04.
- Film + Debat Prendre Soin, UCL, Sint-Lambrechts-Woluwe op 9/5.
- Empowerment bij ouderen, Vandenbroele uitgeverij op 14/05.
- De Buurtstad als hefboom voor psychiatrische zorg, Hermes+, Brussel op 6/6.
- Colloquium "Zorg en bezorgdheid", Home Info, Brussel op 13/6.
- Symposium Dementie kent geen kleur, ECD Orion i.s.m. PGN, Antwerpen op 20/9.
- Grijs en goesting, Zorgbedrijf Antwerpen op 1/10.
- Inspiratiedag Generaties Samen in de tuin, Good Planet, Brussel op 22/10.
- Studiedag Divers Elderly Care, Erasmus Hogeschool, Brussel op 7/11.
- Lunchdebat Wilsbekwaamheid, Forum Palliatieve Zorg, Wemmel op 8/11.
- Opleiding Intervisie & Supervisie, Vzw Rapunzel, Diest op 18/11 & 2/12.
- TTT Person Centred Leadership, Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, Brussel op 27/11.
- Studiedag Terra Incognita, Politeia, Leuven op 4/12.

You ask "È"? What do you mean? I don't understand.
It happens to people with dementia.
Empathize. Encourage. Be patient.

Tu demandes "È"? Que veux-tu dire? Je ne comprends pas.
Cela arrive aux personnes atteintes de démence.
Compatis. Encourage. Soyez patient.

Soruyorsun 'Ey' Ne demek istedin? Anlıyamadım.
Bunalım geçiren insanların başına gelen birşey.
Empati kur. Cesaret ver. Sabırlı ol.

(اتساءل مع نفسي؟) ماذا تقصد؟ أنا لا أفهم.
يحدث ذلك للأشخاص الذين يعانون من فقدان
الذاكرة. تعاطف، تشجع، كن صبوراً

Je vraagt "È"? Wat bedoel je? Ik begrijp het niet.
Het overkomt personen met dementie.
Leef mee. Moedig aan. Wees geduldig.

Info? dementie.be/broes
broes@dementie.be
02 788 01 70

▲ Advertentie Bruzz

Een lid van het directiecomité van CGG Brussel nam deel aan de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen.

Het wekelijks overlegmoment van ECD brOes werd aangevuld met overlegmomenten van Elder, het ouderenteam van CGG Brussel, en met specifieke cliëntbesprekingen op 10/01, 21/02, 18/04, 20/06, 25/07 en 29/08. Met het team werd ook een boekenclub georganiseerd, op 24/01, 14/03, 9/05, 26/09, en 5/12 bespraken we de hoofdstukken van een voor onze werking relevant boek.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

De coördinator van ECD broes nam deel aan het coördinatieoverleg van 20/5 en 23/9. Een medewerker van brOes nam deel aan het VTO-overlegmoment van 28/01, 25/03, 29/04, 30/09 en 14/10. De dementie-experten van brOes namen deel aan de tweedaagse van de expertisecentra dementie op 17 en 18 oktober.

De medewerkers van ECD brOes deelden regionale ontwikkelingen en nieuw verworven expertise tijdens de verschillende formele en informele overlegmomenten met EDV en andere RECD.

ECD brOes heeft in 2018 alle vragen die binnenkwamen via telefoon of e-mail en relevant waren voor andere regionale ECD's doorgegeven aan de betrokken RECD.

Contact

**regionaal expertisecentrum dementie Contact
zorgregio's Hasselt en Genk**

Woonzorgcentrum Hogevijf, campus Banneux, Hadewychlaan 74, 3500 Hasselt | t 011/88 83 84
e-mail: ecd.contact@hogevijf.be | ecd.contact@dementie.be | website: www.ecdcontact.be

Medewerkers

- **Julien Mertens:** directeur ECD Contact, fulltime, met pensioen sinds 01/02/2019
- **Veerle Vanlook:** directeur departement ouderenbeleid HOGEVIJF en directeur ECD Contact
- **Anneleen Janssens:** klinisch neuropsycholoog, consulente en dementie-expert van ECD Contact, 3/4e time tot 31/01/2019; coördinator en 4/5e time vanaf 01/02/2019.
- **Greta Mekers:** maatschappelijk werkster, consulente en dementie-expert van ECD Contact, halftime
- **Katrien Moors:** ergotherapeut, consulente en dementie-expert van ECD Contact, halftime
- **Laurine Ven:** ergotherapeut, consulente en dementie-expert van ECD Contact, halftime
- **Pieter-Jan Lenaerts:** gerontoloog, consultant van ECD Contact, halftime, sinds 14/02/2019 ter ziektevervangning van Greta Mekers
- **Johan Abrahams:** algemeen directeur woonzorgcentra vzw Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg, co-partner

▲ Opleiding Referentiepersoon Dementie 2019

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

Door middel van persoonlijk gesprek (o.a. via het maandelijks 'Infopunt HOGEVIJF'), telefoon(-permanentie), e-mail, bibliotheek, dementiekompas, digitale 'verwijsgids dementie Limburg', nieuwsbrieven en de website www.ecdcontact.be verstrekten we ook in 2019 heel wat informatie en advies aan mantelzorgers en personen met dementie. De 5e editie van het Limburgs dementiekompas werd verder verspreid, zowel aan mantelzorgers als aan professionelen en studenten in zorgopleidingen.

Op 9 locaties in Limburg werden een 35-tal praatcafés dementie georganiseerd met uiteenlopende thema's. ECD Contact was 8 maal gastspreker voor diverse thema's (basisvorming dementie, preventie van dementie, hulpmiddelen, omgaan met veranderend gedrag, een zinvol bezoek aan je naaste met dementie) in verschillende Limburgse regio's. De data, thema's en sprekers van de praatcafés werden steeds bekend gemaakt via <http://www.dementie.be/ecdcontact/praatcafes-dementie-en-familiegroepen-jongdementie-limburg/>, via allerlei andere zorgorganisaties en via de nieuwsbrief van ECD Contact. Hetzelfde gold trouwens voor de Limburgse familiegroepen (jong dementie in samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen).

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Informatie en advies

Als dementie-experten van ECD Contact boden we ondersteuning aan d.m.v. informatie en advies via onder

meer persoonlijk gesprek, telefonisch, via mail, tijdens vormingen, tijdens de regionale overlegplatforms dementie ('dementieLinken'), deelname aan anoniem casusoverleg en d.m.v. een intervisiemethodiek aan de Limburgse referentiepersonen dementie.

De verwijsgids dementie Limburg werd enkele malen in 2019 geüpdatet, alsook onze website www.ecdcontact.be die eveneens visueel wat aantrekkelijker werd gemaakt. ECD Contact lanceerde 10 nieuwsbrieven met steeds aandacht voor nieuws (adviezen, vormingen, realisaties, netwerking, etc.) vanuit ECD Contact, vanuit Limburg en vanuit (Expertisecentrum dementie) Vlaanderen.

In kader van betekenisvol contact met personen met dementie realiseerden de medewerkers van ECD Contact de 'Inspiratiekoffer betekenisvolle activiteiten', een koffer met materialen die familie, vrijwilligers, naasten, studenten en hulpverleners kunnen inspireren om hun bezoek of contact met de persoon met dementie zinvol in te vullen. Deze inspiratiekoffer is een aanvulling op de brochure "Op bezoek bij ... Hoe kan ik een bezoek aan mijn naaste met dementie op een betekenisvolle manier invullen?" (ECD Contact, 2017) en kan door alle geïnteresseerden uitgeleend worden bij ECD Contact.

▲ Inspiratiekoffer betekenisvolle activiteiten

Vorming

Op vlak van vorming aan hulpverleners realiseerde ECD Contact in 2019 onder meer:

- In samenwerking met ECD Vlaanderen: de 11-daagse Opleiding Referentiepersoon dementie (24/1-5/6), de vormingsdag 'Kwaliteitsvol contact tussen familie en personen met dementie, wat kan mijn rol als hulpverlener zijn?' door Katrien Moors en Laurine Ven (23/4), de vormingsdag 'Juridische aspecten en verkeersdeelname door personen met dementie' (28/11) en de workshop 'Sense of home' (16/12).
- Provinciale vorming gericht naar Limburgse (zorg)actoren: studienamiddag 'Vermissing van personen met dementie en de rol van de politie' i.s.m. Alain Remue en Politie school Limburg (12/2), workshopnamiddag 'Soft fingerfood voor mensen met dementie' (13/05), Expertendag 'Dementie en psychiatrie' (05/09) i.s.m. het Limburgs Netwerk Dementie, ééndaagse basisvorming dementie aan maatschappelijk werkers en seniorenconsulenten (03/10). De 4-daagse opleiding 'Palliatieve zorg en dementie' i.s.m. het Netwerk Palliatieve Zorg Limburg en het zorgethisch lab 'sTimul', gepland in het najaar, werd geannuleerd wegens te weinig inschrijvingen.
- Provinciale navorming 'Reflectiedagen voor Limburgse referentiepersonen dementie' (conform het concept afgestemd met EDV en de andere regionale centra): 30 Limburgse referentiepersonen namen deel aan een vorming (voormiddagdeel) en intervisie (namiddagdeel) (29/9 en 3/12 – deze reeks loopt verder in 2020 (3/3 en 4/6/20)). De thema's van de vormingen die in 2019 op vraag van de referentiepersonen werden aangeboden waren: vroegtijdige zorgplanning en het referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie.
- In samenwerking met regionaal expertisecentrum dementie Tandem, EDV en Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw werd op 03/04 een **infoavond 'Op weg naar een dementievriendelijk beleid in mijn stad/gemeente'** georganiseerd.
- In samenwerking met de gemeente Kinrooi, die zich in september 2019 profileerde als een dementievriendelijke gemeente, verzorgde ECD Contact meerdere vormingen voor handelaars uit deze gemeente.
- In het kader van de samenwerking met het vormingsfonds Fe-Bi voor private woonzorgcentra verzorgde ECD Contact de training 'Omgaan met dementie' eenmaal, voor WZC 't Park te Neeroeteren. Eenmaal werd een aanvraag voor een eendaags 'Inzicht in dementie' voor een organisatie te Koersel doorgegeven aan ECD Tandem en eenmaal werd een eendaagse 'Inzicht in dementie' voor WZC Ocura Voeren opgenomen door

de freelance vormingsmedewerker van ECD Contact.

- Een medewerker van ECD Contact was met een stand aanwezig op het Leuvens mini-symposium over het integraal referentiekader kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie (21/11). ECD Contact droeg ook in 2019 haar steentje bij in de verdere uitrol van dit referentiekader door informatie op te nemen in enkele vormingen (vb. navorming voor Limburgse referentiepersonen dementie), en netwerkmomenten (vb. dementieLinken), nieuwsbrieven van ECD Contact en een nieuwsbrief aan Limburgse huisartsen.
- Naar jaarlijkse gewoonte stonden de medewerkers van ECD Contact in voor de voordrachten van verschillende praatcafés dementie. Onder meer te Hasselt (03/09) en Maasmechelen (12/11) met als thema 'Op bezoek bij... Hoe een bezoek aan mijn naaste met dementie op een betekenisvolle manier invullen?', en te Oudsbergen (4/6) rond 'Hulpmiddelen bij dementie'. Daarnaast werd in Maasmechelen (21/5) 'Een duidelijke kijk op dementie' gegeven en in Sint-Truiden (08/10) 'Hoe omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag'. In Kinrooi (5/12) kregen mantelzorgers de gelegenheid om 'De inspiratiekoffer betekenisvolle activiteiten' te ervaren.
- We werkten daarnaast enkele vormingspakketten op maat uit, zoals:
 - 'Rouw en verlies' en 'familieparticipatie' bij Zorgbedrijf Ouderenzorg Genk
 - 'Zinnvolle activiteiten' bij Familiehulp Limburg
 - 'Hoe omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag bij personen met een verstandelijke beperking en dementie' voor Covida

Netwerking en kennisdeling

Aan de overlegplatforms dementie (in Limburg: 'dementieLinken'), die sinds 2013 op 4 locaties in Limburg twee-

▲ Op weg naar een dementievriendelijk beleid in mijn stad/gemeente

maal per jaar door ECD Contact georganiseerd worden, bereikten we in 2019 een 150-tal unieke deelnemers. Het uitwisselen van informatie, delen van kennis en ervaringen en netwerking staat hier voorop. Enkele thema's die in 2019 aan bod kwamen: nieuwe vormingen/projecten/boeken/campagnes/projectoproepen, behoeftebevraging vanuit de projectgroep van het Limburgs Netwerk Dementie, het referentiekader dementie, het zorgpad dementie Limburg, ervaringen en kennis delen via de methodiek 'Kennis is macht, kennis delen is kracht'. Listel vzw bracht als partner telkens enkele agendapunten, in 2019 voornamelijk in functie van de eerstelijnsreorganisatie en plaatselijke vorming.

Ook tijdens anoniem casuoverleg (dementie en/of psychiatrie), dat op 7 locaties in Limburg doorging in samenwerking met de ouderenteams van Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (groep LITP), de Dienst voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg Maaseik, Zorggroep Zin Tongeren en het Psychiatrisch Ziekenhuis Asster brachten we onze expertise in (advisering, informatiedoorstroming en netwerking).

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Ook in 2019 was ons informeren bij EDVover nationale en internationale deskundigen een permanent aandachtspunt.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

De directeur informeerde zich als lid van de Raad van Bestuur van EDV ook in 2019 over ondernomen acties t.a.v. bovenlokale beleidsmakers.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

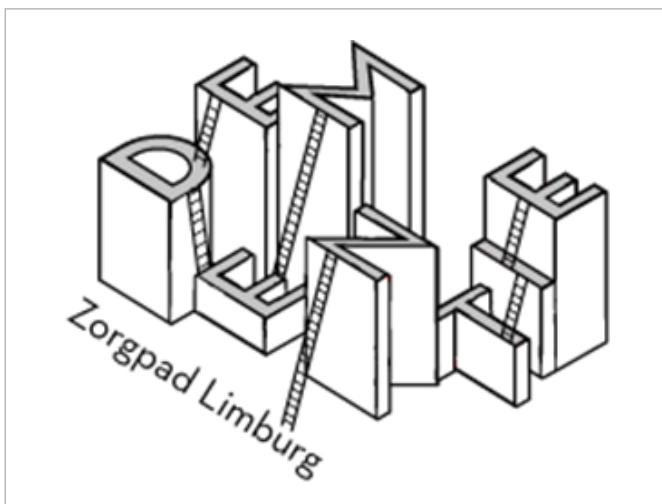
In 2019 continueerde ECD Contact de werking van het Limburgs Netwerk Dementie (LND) na het LSM-project (afloop 2015). We organiseerden en realiseerden 4 'dementieLinken' (zie punt 2 – netwerking) en de jaarlijkse Expertendag (zie punt 2 – vorming). Naast de stuurgroep van het Limburgs Netwerk Dementie (ECD Contact, Bejaardenzorg Grauwzusters vzw, UCLL en Listel vzw) ging begin 2019 de projectgroep van het LND (U Hasselt, University-Colleges Limburg, Hogeschool PXL, Luca School of Arts en Happy Aging) officieel van start. Het gezamenlijke doel, met name (huidige en nieuwe) initiatieven, projecten, ontwikkelingen en aanbod inzake ouderenzorg en dementie vanuit elk van onze organisaties meer te stroomlijnen via een intensere samenwerking, werd concreter gemaakt. Het eerste idee van aanpak, een brede behoeftebevraging binnen de Limburgse praktijk, werd uitgevoerd. In 2020 wordt bepaald welke noden prioritair zijn om in acties om te zetten.

Projecten vanuit de Limburgse hogescholen waarin de expertise van de medewerkers van ECD Contact gevraagd werd d.m.v. participatie in de stuurgroepen waren onder meer 'Mantelzorgvriendelijke aanpak tijdens de overgang van de thuissituatie naar een WZC' i.s.m. UCLL; 'PWO DemCom (dementievriendelijke digitale communicatietool)' i.s.m. UCLL – ook in samenwerking met Expertisecentrum Dementie Vlaanderen; 'PWO Mondzorg' i.s.m. UCLL en 'Evidence-based kennis van zorgtechnologie' i.s.m. Hogeschool PXL. Daarnaast was een medewerker van ECD Contact lid van de jury bij de beoordeling van een bachelorproef over het gebruik van het QUALIDEM-meetinstrument in een dagverzorgingscentrum voor mensen met dementie (PXL-ergo) en gaf ECD Contact inhoudelijke ondersteuning bij de bachelorproef 'Als ik dement word, wil ik een spuitje!' (Sociaal-Agogisch werk, Odisee). De samenwerking m.b.t. de 'ervaringsgerichte toolbox dementie' (PXL) werd gecontinueerd.

In 2019 werd het zorgpad dementie regio Hasselt-Zonhoven-Diepenbeek vertaald naar een Limburgs zorgpad dementie, dat in september gelanceerd werd. Met veel belangstelling en enthousiasme nam een groot en divers publiek van Limburgse zorgactoren deel aan de

▲ Lancering Zorgpad dementie Limburg

▲ logo Zorgpad dementie Limburg

lancering (27/9). De eerste stappen ter implementering van het Zorgpad dementie Limburg werden in het na-jaar genomen. Zo werd tijdens meerdere vormingen en overlegmomenten extra aandacht besteed aan de bekendmaking van het zorgpad, haar fasen en instrumenten. Via de nieuwsbrief van ECD Contact en de website www.ecdcontact.be werd ook maandelijks nieuwe digitale input gegeven. Enkele instrumenten, de folder 'Nu of later: vergeetachtigheid, blijf er niet mee zitten!' en het 'formulier niet-pluis-gevoel' werden in de kijker geplaatst, het vormingstraject dat in 2020 in kader van het zorgpad aangeboden wordt, werd aangekondigd. Reeds meerdere documenten, zoals bovenvermelde folder en niet-pluis-gevoel formulier werden op papier breed verspreid binnen onze provincie. Het Zorgpad dementie Limburg wordt steeds aangevuld en up-to-date gehouden. Via www.ikzoekeenzorgpad.be en <https://www.dementie.be/ecdcontact/zorgpad-dementie-limburg/> kan men alle info raadplegen.

▲ Brochure 'Nu of later: vergeetachtigheid, blijf er niet mee zitten!'

Binnen de 'werkgroep dementie Limburg' (20/6 en 6/12) ondersteunden we de organisatoren van de Limburgse praatcafés dementie. Alle regionale organisatoren van de Limburgse praatcafés dementie participeerden hieraan, versterkt door de afvaardigingen van CM en DAGG Maaseik-Lommel. ECD Contact bood inhoudelijke input, ondersteuning in de afstemming van de regionale programma's en kalenders en zorgde mee voor bekendmaking van het aanbod. Eveneens werd de 'werkgroep jongdementie Limburg' gecoördineerd door ECD contact (22/3 en 12/11) in afstemming met de Vlaamse werkgroep Jongdementie. De opportuniteiten dagverzorging voor mensen met jongdementie in Limburg werden verder opgevolgd. Een vlotte samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen werd in 2019 gecontinueerd, onder meer voor de ondersteuning van bestaande familiegroepen (jong)dementie, vertegenwoordiging in de werkgroep jongdementie Limburg, samenwerking in kader van (digitale) bekendmaking van het aanbod van de Limburgse familiegroepen, aanwezigheid van de liga op de 'kennismarkt' van de Expertendag 2019, en de Ontmoetingsdag jongdementie (30/11). Tijdens de Ontmoetingsdag jongdementie namen een 150-tal mensen met jongdementie en hun mantelzorgers deel aan een geslaagd programma met focus op ontmoeten, ontdekken en ontspannen in en rond het stadhuis van Genk.

▲ Ontmoetingsdag jongdementie

Tijdens de ‘werkgroep Limburgse geheugenklinieken’, georganiseerd en gecoördineerd door ECD Contact, met focus op onderlinge afstemming en afstemming met ECD Contact (24/6 en 8/11) werd afgelopen jaar onder meer aandacht besteed aan het delen van expertise inzake neuropsychologisch onderzoek in de Limburgse ziekenhuizen, afstemming voor de opmaak van een infopakket dementie om mee te geven na de diagnose en samenwerking in het Zorgpad dementie Limburg.

In plaats van de beoogde 2 momenten kwam de werkgroep ECD Contact – Limburgse mutualiteiten in 2019 slechts eenmaal samen (26/11). Voornamelijk educatie over dementie aan mantelzorgers van Limburgers met dementie in de vorm van het aanbieden van documentatie, vorming en lotgenotencontact werd besproken. Naar 2020 toe wordt verder werk gemaakt van de implementatie van het Zorgpad dementie Limburg in de diensten maatschappelijk werk van de betrokken mutualiteiten, onder andere door het gebruik van de ‘Leidraad psychosociale ondersteuning voor thuiswonende personen met dementie’. Daarnaast wordt blijvend aandacht besteed aan samenwerkingsopportunities om (nog) meer te kunnen inzetten op dementie in de thuiszorg. Ook de heropstart van intervisie vanuit ECD Contact aan maatschappelijk werkers wordt ingepland.

Een medewerker van ECD Contact was nauw betrokken bij het Limburgs pilootproject (CM in samenwerking met woonzorgcentra Ocura) in kader van het referentiekader dementie, begeleid door Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Zij was in 2019 op 3 overlegmomenten aanwezig en nam een ondersteunende en adviserende

rol op. Het leggen van linken met het Limburgse zorglandschap en met bestaande materialen vanuit ECD Contact en Limburg bleek daarbij een meerwaarde.

Met focus op netwerking, samenwerking en delen van expertise pleegden we naast vermelde werkgroepen ook regelmatig overleg met onder meer de Limburgse Centra Geestelijke Gezondheidszorg (17/1, 12/9 en 18/11) en Thuiszorg (LISTEL vzw, 12/3). We bleven verder deelnemen aan de Algemene Vergadering Listel vzw (22/5 en 27/11). In kader van de eerstelijnsreorganisatie waren de medewerkers van ECD Contact op regelmatige basis aanwezig op de veranderfora van de 8 Limburgse eerstelijnszones. Telkens droegen we ons steentje bij om het thema de-

dementie in de kernopdrachten en leidende principes aan bod te laten komen.

Het concept ‘dementievriendelijke gemeenten’ werd in 2019 door ECD Contact opnieuw onder de aandacht gebracht in Limburg. Een nieuwe pagina (<https://www.dementie.be/ecdcontact/dementievriendelijke-gemeenten/>) met alle nodige ondersteunende informatie om aan de slag te gaan met een dementievriendelijk beleid, werd aangemaakt. In samenwerking met regionaal expertisecentrum dementie Tandem, EDV en Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw werd op 03/04 een infoavond ‘Op weg naar een dementievriendelijk beleid in mijn stad/gemeente’ georganiseerd. Afgevaardigden van 22 Limburgse gemeenten waren aanwezig. De gemeenten Kinrooi en Zutendaal startten vervolgens als dementievriendelijke gemeenten en werden daarbij ondersteund door ECD Contact, inhoudelijk en via het verzorgen van vormingen aan geïnteresseerde handelaars. Voorbereidingen werden getroffen om dementievriendelijke Limburgse gemeenten netwerkmomenten aan te bieden vanaf 2020. In het kader van de sensibiliseringsactie t.a.v. de Limburgse politiezones i.f.v. vermissing bij personen met dementie werd, in samenwerking met PLOT Limburg (Provincie Limburg Opleiding en Training, gespecialiseerd in trainingen voor politie, brandweer en ambulanciers) een provinciale studiemiddag voor de Limburgse politiezones georganiseerd (12/2). Daarnaast werd door CM Limburg ter sensibilisering een infoavond over vermissing bij dementie georganiseerd voor het grote publiek (2/12). Alain Remue en een medewerker van ECD Contact brachten hun inhoudelijke expertise in.

▲ Stand ECD Contact

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Via het beheer van de website www.ecdcontact.be en de regelmatige publicatie van een elektronische nieuwsbrief blijft ECD Contact het publiek informeren. In 2019 werden 10 nieuwsbrieven verzonden, telkens aan een 1500-tal abonnees. Er wordt systematisch aandacht besteed aan Limburgse initiatieven en initiatieven van ECD Vlaanderen. Van het dementiekompas, een door ECD Contact ontwikkelde 'waaier', werden in de afgelopen jaren ongeveer 6000 stuks verspreid. Vooral mantelzorgers en zorgorganisaties en hogescholen kochten het Limburgse dementiekompas in 2019. De digitale Verwijsgids dementie Limburg, die gekoppeld is aan het dementiekompas en waarin het aanbod en contactgegevens van Limburgse diensten en organisaties voor personen met dementie opgenomen zijn, werd in 2019 ook enkele malen geüpdatet. Beide instrumenten blijven handige tools om allen betrokken bij de zorg voor een persoon met dementie op een

eenvoudige manier wegwijs te maken in de Limburgse wereld van dementie.

De medewerkers van ECD Contact boden vorming aan voor het grote publiek onder meer via Vorming Plus, lokale dienstencentra en Limburgse praatcafés dementie. Nieuwe thema's die in infopakketten ten behoeve van het grote publiek werden uitgewerkt: een zinvol contact tijdens een bezoek aan een naaste met dementie en hulpmiddelen (hulpmiddelenkoffer ECD Contact en www.hulpmiddelenbijdementie.be).

ECD Contact was in 2019, met een stand, aanwezig op enkele events voor mantelzorgers en het grote publiek. Zo bijvoorbeeld tijdens de Ontmoetingsdag Jongdementie te Genk (30/11) in samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen, mantelzorgdagen van mutualiteiten (juni), de opendeurdag van Triamant Haspengouw (23/6) en bij het 'Spreekuur' van provinciale bibliotheek Hasselt (5/10) waar een medewerker optrad als expert in het panelgesprek 'Begint dementie altijd met vergeten?'.

De ontwikkelde materialen in kader van 'SaniMemorix', die op 21/9/18 gelanceerde Vlaamse bewustmakingscampagne rond preventie van dementie, werden door ECD Contact ook in 2019 nog breed verspreid. Zo onder meer via vormingen, praatcafés dementie, standen, Dag van de Zorg.

In kader van de werelddag dementie werden de Limburgse bibliotheken ook in 2019 gestimuleerd een concreet initiatief op poten te zetten. 4 bibliotheken gingen in op deze oproep. ECD Contact bezorgde hen een infopak-

ket over dementie, een inspiratiegids en contactgegevens van hulpverleners in de regio (in functie van infomomenten dementie in de bib)

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

De directeur participeerde als bestuurder aan vergaderingen van de Raad van Bestuur van EDV vzw (15/3, 17/5, 4/10, 13/12), conform de bepalingen van Bijlage 2 van het Besl.VI.Reg. van 9 mei 2014.

In 2019 zetten de dementie-experten in op eigen deskundigheidsbevordering d.m.v. vorming en overleg. Ook praktijkervaring in het werkveld werd opgedaan door onder meer enkele dagen mee te werken in het dagverzorgingscentrum HOGEVIJF (enkel voor mensen met dementie). Onderstaande vormingen/opleidingen werden gevolgd door de medewerkers van ECD Contact:

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

De coördinator droeg bij aan de voorbereiding en participeerde aan het coördinatieoverleg EDV en bracht langs deze weg regionale ervaringen inzake optimalisatie van dementiezorg in ten voordele van EDV (11/2, 20/5, 23/9 en 2/12).

Ook in 2019 deden we via participatie aan het VTO-overleg ECD-Vlaanderen (28/1, 25/3, 29/4, 17/6, 30/9 en 25/11) een actieve inbreng qua thema's welke dienen aan bod te komen in de opleiding tot referentiepersoon dementie en in andere opleidingen in de schoot van ECD Vlaanderen.

Tenslotte participeerden we aan enkele andere werkgroepen binnen ECD Vlaanderen, met name de werkgroep ergotherapie (15/01, 18/02, 08/04, 16/05, 25/06, 24/09 en 11/10) waarbij 2 medewerkers van ECD Contact hun expertise als ergotherapeut aanwendden in functie van de studiedag 'Hulpmiddelen bij dementie' (19/11, EDV i.s.m.

Vorming	Organisatie
Regelmatige deelname aan Limburgs intersectoraal casusoverleg dementie en/of psychiatrie	CGG Litp, DAGG, Zorggroep Zin en Asster i.s.m. ECD Contact
Opleiding Referentiepersoon dementie (gevolgd door nieuwe medewerker ECD Contact)	EDV i.s.m. ECD Contact
Juridische aspecten bij dementie en verkeersdeelname	EDV i.s.m. ECD Contact
Sense of home	EDV i.s.m. ECD Contact
Soft fingerfood voor mensen met dementie	ECD Contact
Expertendag 'Dementie en psychiatrie'	Limburgs Netwerk Dementie
Mini-symposium Referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie	ECD Vlaanderen
Verandermanagement	ECD Vlaanderen
Plan- en projectmatig werken	Groep Hasselt
Studiedag Hulpmiddelen bij dementie	EDV i.s.m. ECD Sophia
Train-the-trainer dementiekundige basiszorgverlener	ECD Vlaanderen
Verbinding leggen met families vanuit geweldloze communicatiemodel en contextuele denkkader	ECD Vlaanderen

uitleg bij de site A groter lettertype zoeken Lees voor

HULPMIDDELEN BIJ DEMENTIE

advies

thuis

onderweg

disclaimer

Hulpmiddelen bij dementie

Via deze website willen we onafhankelijke informatie geven over handige producten die het dagelijks leven makkelijker maken voor personen met dementie en hun mantelzorgers.

Deze website is een initiatief van:

Sophia Aggregaten Dementie

RECD Sophia) en de website www.hulpmiddelenbijdementie.be. Zij traden ook op als spreker tijdens vermelde studiedag. Tenslotte werd ook medewerking verleend aan de redactieraad, in de vorm van het mee beoordelen van artikels en werd door ECD Contact een artikel geschreven over 'Wat als thuis wonen niet meer haalbaar is?' voor het handboek Van begrijpen naar begeleiden.

Foton

expertisecentrum dementie provincie West-Vlaanderen zorgregio's Brugge en Oostende

Biskajersplein 2 – 8000 Brugge | t 050 44 67 93 | fotondoc@dementie.be

Medewerkers

- **Hilde Delameillieure:** coördinator, consulent thuisbegeleiding en expertisecentrum, vorming, begeleiding vrijwilligers, 84%
- **Clarice De Cloedt:** consulent thuisbegeleiding en expertisecentrum, vorming, lid van de VTO-werkgroep van de expertisecentra, moederschapsverlof tot 26/03, volledig ouderschapsverlof van 27/03 t.e.m. 26/04, daarna 80% wegens tijdskrediet
- **Elke Poppe:** consulent thuisbegeleiding, 63%
- **Hilde Michels:** consulent thuisbegeleiding, 36%
- **Kathleen Butaye:** consulent thuisbegeleiding, 63%
- **Lieve Vermeulen:** beheer documentatiecentrum, onthaal en administratie, 84%
- **Marlies Van Hooreweghe:** consulent thuisbegeleiding en expertisecentrum, vorming, 80% wegens gedeeltelijk ouderschapsverlof (vanaf 01/04/2020 Cape: 19u/week; Foton: 11u/week) 28%
- **Sophie Tack:** consulent thuisbegeleiding, 21%
- **Leentje Vanderniepen:** consulent thuisbegeleiding en expertisecentrum, vorming, 100% (vanaf 15/07)

Vrijwillige medewerkers – onthaal, documentatiecentrum

- **Kathy W., Dominique G., Linda N., Magda L.**

Vrijwillige medewerkers – ontmoetingsnamiddagen Brugge

- **Agnes D., Bernard G., Chris V.E., Frieke D., Isabelle N., Kathy W., Leen B., Marleen D., Marie-Jeanne G., Rose V., Simone D. G., Veva L., Paul K., Filip K.**

Vrijwillige medewerkers - ontmoetingsnamiddagen Tielt

- **Lut D., Monique D., Stef H., Agnes D., Maria V.C., Claudine V., Claudine G.**

▲ Team Foton

Gerealiseerde activiteiten

DIENSTVERLENING OVER ALLE DOELGROEPEN HEEN

LAAGDREMPELIG ONTHAAL EN AANSPREEKPUNT

Het centrum is vrij toegankelijk – zonder afspraak elke werkdag tussen 9u en 12u30 en tussen 14u en 17u. Na afspraak kan het ook buiten de openingstijden. De onthaalmedewerker van het ECD of een vaste Fotonvrijwilliger verzekeren de permanentie, beluisteren de noden en vragen en verwijzen desgewenst door naar een medewerker ECD.

DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum fungeert als een draaischijf van inkomende en uitgaande informatie met betrekking tot dementie ten dienste van alle doelgroepen. Het wil informatie met betrekking tot de zorg voor personen met dementie opsporen, ontsluiten en ter beschikking stellen. De materialen kunnen ontleend worden.

▲ Jeugdboeken

Beheer van de collectie

Het gaat om het opsporen, aanschaffen, invoeren in de catalogus. Afvoer van publicaties gebeurt in samenwerking met ECD-Vlaanderen zodat we een actuele collectie kunnen aanbieden, maar toch ook de historiek niet kwijtraken.

Materiële documentatie: 1589 exemplaren. Daarvan zijn 90 aanwinsten in 2019 (58 boeken, 13 brochures, 12 stuks spel-/vormingsmateriaal, 7 andere). Daarnaast bezitten we elektronische documentatie waarvoor we dezelfde rubricering hanteren.

Informatiebemiddeling

Vragen van gebruikers komen binnen via diverse kanalen. Zo mogelijk wordt de vraag meer verkend zodat de meest passende informatie kan aangeboden worden. Indien de nodige informatie niet aanwezig is, speuren we ze op. Zo nodig worden lacunes in kennis geseind via de wetenschappelijk medewerker van EDV aan het onderzoeksveld.

Er waren 69 actieve ontleeners, waarvan 42 nieuw. Het gaat om 43 hulpverleners, 6 lesgevers/vormingswerkers, 7 studenten, 4 vrijwilligers en 8 mantelzorgers. Zij ontleenden 408 exemplaren in 140 ontleenbeurten.

De informatieve interventies vanuit het documentatiecentrum zijn vervat in de algemene cijfers info-advies van ECD Foton

VORMINGEN – SAMENVATTING

Doelgroep	Aantal	Uren	Aantal deelnemers
ALLE	108	476:45	1800
Hulpverleners	34	135:45	705
Andere	74	341:00	1095
• personen met dementie	8	16:00	47
• mantelzorgers	25	198:15	235
• publiek	10	25:00	424
• studenten	15	63:15	204
• vrijwilligers	16	38:30	185

OVERLEG – SAMENVATTING

Context	Aantal	Uren overleg	Personeelsuren
ALLE	224	485:15	986:30
Overleg binnen de expertisecentra	25	78:30	96:00
Overleg binnen Familiezorg	31	90:15	109:45
Internationale contacten	11	37:00	66:30
Overleg Vlaams-federaal	2	5:00	7:30
Overleg in de regio-provincie	94	163:00	232:00
Overleg fotonteam (structureel)	18	37:15	198:00
Overleg fotonteam (ad hoc)	31	41:45	66:45

INTERVENTIES – SAMENVATTING

	cliëntsituaties	interventies
Thuisbegeleiding	240 unieke gezinnen	1363
Info-advies	179 unieke aanmelders	230
Ontleningen	69 unieke leners	140 ontleenbeurten
	488	1733

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

Thuisbegeleiding

Vanuit de blijvende nood en behoefte van personen met dementie en hun mantelzorgers aan info, advies en ondersteuning bieden we gespecialiseerde thuisbegeleiding aan op maat van de wensen en de behoeften van de zorgvrager.

We doen dit door middel van één of meerdere gesprekken op de burelen van Foton, via huisbezoek, telefoon of door mailverkeer. In de gesprekken gaan we in op de noden, behoeften, beleving van de persoon met dementie zelf en de mantelzorgers zodat zij een stem en een perspectief krijgen alsook een antwoord op hun vragen. De gesprekken vinden plaats op het ritme en de vraag van de gezinnen zelf in functie van maximale doelgerichtheid en efficiëntie. Zij volgen geen standaardtraject.

Indien mogelijk doen we dit in partnerschap met lokale actoren zoals bijvoorbeeld Zorg Tielt en het OCMW van Ruiselede.

Er waren 1363 interventies voor 240 cliëntsituaties. Dat komt neer op 1 tot 39 interventies per situatie, met een mediaan op 4 interventies. Het gaat om 220 (2018: 109) consulten in het fotonhuis (16,1%) en 499 (2018: 423) huisbezoeken (36,6%). Daarnaast zijn er 28,2% telefonische contacten en 15,9% per mail. Verder gaat het om multidisciplinair overleg en coachend advies. De mediaan van deze interventies ligt op 60 minuten. Een kleine helft van de gezinnen (45%) is nieuw.

47 cliënten (19,6%) hebben jongdementie. 26,7% van de cliënten woont alleen.

Wie vraagt concreet de thuisbegeleiding aan? (top 5): zoon/dochter, thuiszorgverantwoordelijke, partner, geheugenklinik-specialist-ziekenhuis, geheugenrevalidatie. Partners nemen vaak contact op aangeven van de huisarts.

Bij 78,7% van de interventies zijn één of meerdere mantelzorgers betrokken (voornamelijk de partner; vaak ook een dochter, minder vaak een zoon). Bij 24,1% van de interventies is ook de persoon met dementie betrokken. De top 5 van thema's die ter sprake komen zijn: zorgbelasting; communicatie en omgang; gezondheids- en psychische problemen; zingeving-verliesverwerking; zinvolle activiteiten.

▲ Familiegesprek

Informatie en advies verlenen

Naast de informatie en het advies die uiteraard ook aan bod komen binnen de thuisbegeleiding, beantwoordden we in 2019 : 230 info- en adviesvragen van 179 unieke personen. Daarvan zijn 43% mantelzorgers. 6 personen met dementie deden los van thuisbegeleiding een beroep op ons (zie ook informatie- en adviesverstrekking onder 'Zorgverleners' voor meer toelichting)

Ontmoetingsmomenten

We organiseren een aantal activiteiten voor thuiswonende personen met dementie en hun omgeving. Met al deze ontmoetingsmomenten faciliteren we ook het opbouwen van een informeel sociaal en dragend contact onder de mantelzorgers en het uitwisselen van informatie en ervaringen. Onze vrijwilligersploeg is daarbij een belangrijke schakel.

De eerste woensdag van de maand is een muzikale namiddag (Brugge, 06/02, 06/03, 08/05, 05/06, 03/07, 04/09, 02/10, 04/12 – met gemiddeld 45 bezoekers), (Tielt, 16/01, 20/02, 20/03, 17/04, 15/05, 19/06, 18/09, 16/10, 20/11, 11/12 – met gemiddeld 21 bezoekers).

De derde vrijdag van de maand is een koornamiddag (18/01, 15/02, 15/03, 26/04, 17/05, 21/06, 20/09, 18/10, 15/11 – met gemiddeld 38 deelnemers). Het koor is een belangrijke Foton-ambassadeur en treedt af en toe op voor publiek. Er waren optredens te Oostende op het Wapenplein (i.s.m. het Conservatorium aan Zee), voor de Zusters van het Geloof te Tielt, en er was het kerstconcert in de Sint-Antoniuskerk in Oostende.

Seizoensvieringen vonden plaats op 03/04, 06/11, 20/12 Op 05/04 konden mensen met dementie en mantelzorgers zich laten verwennen door studenten 'Wellbeing en Vitaliteit' van Vives Kortrijk. Het waren boeiende en praktische workshops rond massage, relaxatie, beweging en verzorging.

▲ Seizoensviering

We gebruikten ook de kracht van 'woord': Jean-Paul Vermassen inspireerde ons met zijn boek 'Van kwetsbaarheid naar kracht' (21/05). Rita Dedeyne stelde een poëzieprogramma samen met thema 'dementie' (08/10)

Ontmoetingsgroep voor mensen met beginnende dementie

Mensen met dementie gaan in gesprek met elkaar. Een medewerker van Foton modereert het gesprek. Bij deze reeks ondersteunde de relaxatietherapeut mee het gesprek (8 bijeenkomsten tussen 05/09 en 18/12).

Psycho-educatiereeks 'Dementie en nu'

Het regionaal dienstencentrum Zonnewende organiseerde deze intensieve vorming voor mantelzorgers. Een fotonconsulent begeleidde de groep (10 namiddagen tussen 03/09 en 17/12 met gemiddeld 8 deelnemers).

Zomerreeks

Op vraag van een aantal mantelzorgers plannen we in de zomertijd een reeks van 3 ontmoetingsmomenten. Daarbij kunnen ze onder begeleiding van een fotonmedewerker ervaringen uitwisselen, elkaar steunen en een luisterend oor bieden en op die manier ook inzetten op het versterken van eigen draagkracht. Deze namiddagen gingen door op 10/07; 21/08 en 11/09 (met een gemiddelde van 12 deelnemers)

Aandacht voor personen met jongdementie en hun omgeving

De gespreksgroep voor mantelzorgers van bezoekers dvc Rozemarijn vond 8 keer plaats (zie ook onder de titel '5. partners'). Deze groep heeft als doel onderlinge steun te genereren en ervaringen uit te wisselen. Tevens creëert deze bijeenkomst een informele verbinding tussen de mantelzorgers.

We organiseerden een info- en ontmoetingsavond (24/09) voor partners van mensen met jongdementie. We schetsen het zorg- en ondersteuningsaanbod voor mensen met jongdementie en faciliteren onderlinge uitwisseling en dialoog onder de deelnemers.

Op 07/10 organiseerden we een gelijkaardige avond voor jongvolwassen kinderen van mensen met jongdementie.

Praatcafé dementie

We maken de werking van de praatcafés uit de ruime regio bekend bij onze cliënten.

Op het Praatcafé dementie Labyrint is steeds een ECD-medewerker aanwezig die informatie, ondersteuning, advies kan geven. Een Fotonmedewerker was de gastspreekster op de thema-avond rond verlieservaring ("De grote verliezer... en toch...", 17/04)

Vormingsmoment

Op vraag van WZC Ten Anker, Nieuwpoort, brachten we op 05/12 een vormingsmoment met als thema: 'Verbinding maken met familie'.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Informatie- en adviesverstrekking; coaching

Naast de informatie en het advies onder de noemer thuisbegeleiding, beantwoordden we in 2019 : 230 info- en adviesvragen van 179 unieke personen, waarvan 30,7% hulpverleners, 8,9% studenten, 12,3% andere en 1,1% vormingswerkers. 69,6% van deze vragen betreft een concrete cliëntsituatie (zie ook informatie- en adviesverstrekking bij 'personen met dementie en hun omgeving'). 46,1% van de interventies verloopt telefonisch, 33,0% per e-mail (dat aandeel blijft stijgen), de overige 20,9% zijn persoonlijke contacten of werkbesprekingen (multidisciplinair overleg)

De top 5 van thema's betreft: communicatie en omgang; zorgbelasting; thuiszorg ondersteunende diensten, toelichting rond de werking van het ECD, zinvolle activiteiten. Bij minstens 10% van de interventies werd ook verwezen naar andere organisaties.

Het documentatiecentrum met het laagdrempelig onthaal is een belangrijk kanaal voor info-advies. (zie hoger: dienstverlening over alle doelgroepen heen)

Op vraag coachen de dementie-experten andere zorgverleners in de zorg voor personen met dementie en hun omgeving. Dit gebeurt telefonisch, in individueel overleg of in intervisievorm met een referentiepersoon dementie of samen met de dementiekundige basiszorgverleners. Op vraag participeren of organiseren we ook een multidisciplinair overleg (MDO) rond de zorg voor mensen met dementie in de thuissituatie. Moeilijk bespreekbare thema's en complexe zorgsituaties kunnen ook worden getoetst op het forum van het virtueel kantoor van de expertisecentra.

Vorming en deskundigheidsbevordering

Als antwoord op de talrijke geregistreerde vormingsvragen van zorgorganisaties willen we de deskundigheid van

hulpverleners, toekomstige hulpverleners (studenten), vrijwilligers en referentiepersoon dementie werkzaam bij alle woonzorgactoren in de zorgregio's Noord West-Vlaanderen en Oostende-Veurne bevorderen. Hierbij kunnen we inspelen op vormingsnoden en behoeften (vorming op maat).

Dit doen we door advies aan te bieden en vorming en opleiding te organiseren in samenwerking met de zorgsector. De vorming wordt door een medewerker van het regionaal expertisecentrum dementie (RECD) opgenomen of er wordt doorverwezen naar Expertisecentrum Dementie Vlaanderen (EDV), een ander RECD, freelance vormingsmedewerkers, enz.

De voornaamste thema's zijn: basisvorming dementie; beleving van de persoon met dementie en zijn familie; persoonsgerichte zorg, zinvolle dagbesteding, dementievriendelijke gemeente, omgang en communicatie met personen met dementie, belasting en omgang met familie, omgevingszorg.

De opleiding referentiepersoon dementie – In 2019 bood ECD Sophia in samenwerking met ECD Foton de opleiding referentiepersoon dementie aan. Deze opleiding ging door in Budalys in Kortrijk. In de opleiding in 2019 begeleidde een Foton-medewerker 5 dagen samen met RECD Sophia.

We verzorgden eveneens de inhoud van dag 6 die focust op de beleving van de naaste omgeving en de veranderende familierelaties.

Navorming voor referentiepersoon dementie (4x6 u) – De basisnavorming voor referentiepersoon dementie West-Vlaanderen werd in 2019 verzorgd door Foton in nauwe afstemming met RECD Sophia. (22/03; 14/06; 11/10; 06/12)

Verdiepingsdagen (telkens 6u) voor referentiepersoon dementie die eerder de basisnavormingsreeks volgden: dit jaar behandelden we de thema's 'rouw en verliesintegratie' (24/05) en 'seksualiteit en intimiteit' (15/11). De inhoud en methodieken van deze dagen worden ook afgestemd met RECD Sophia.

Vormingsdag (6u) – 'Verbinding leggen met families vanuit het geweldloze communicatiemodel en contextuele denkkader' te Leuven op 24/05. Een organisatie i.s.m. Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.

In samenwerking met ECD Sophia en Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werkte Foton mee aan het minisymposium referentiekader kwaliteit van leven, wonen en zorg voor mensen met dementie te Brugge (15/03) en te Gent (09/05). We verzorgden de thematische insteek 'Psycho-

sociale ondersteuning van personen met dementie en hun mantelzorgers' (i.s.m. ECD Meander, Turnhout)

Binnen de opleiding polyvalent verzorgende van Familiezorg West-Vlaanderen vzw verzorgden we de module dementie (zowel voor de opleidingsreeks te Kortrijk als voor die te Brugge).

Binnen de opleiding zorgkundige voor medewerkers van Familiezorg West-Vl. verzorgden we een vorming rond "Grenzen aan de thuiszorg" en een dag basisvorming.

We boden ook de module 'dementiekundige basiszorgverlener in de thuissituatie' aan voor medewerkers Familiezorg West-Vl.

Vorming Familiehulp – Op vraag van Familiehulp West-Vlaanderen verzorgde Foton een navorming rond omgaan met familie voor de dementiekundige basiszorgverleners. (04/06 en 11/06)

Binnen een samenwerking van de regionale ECD Foton en Sophia met de palliatieve netwerken van West-Vlaanderen werkten we een driedaagse vormingsreeks uit rond vroegtijdige zorgplanning. We verzorgden mee de dag rond 'Communicatie en vaardigheden' (10/10) en 'Omgaan met families' (24/10)

Een medewerker van Foton verzorgde een vorming rond het belang van lotgenotencontact op vraag van ECD Paradox en Alzheimer Liga te Gent. Dit heeft als doel professionelen te ondersteunen en te versterken die een praatgroep of lotgenoten groep van mensen met dementie of hun mantelzorgers willen oprichten (25/02).

Oppasdienst ATZ – We verzorgden tweemaal de reeks dementiekundige basiszorgvrijwilliger voor oppasvrijwilligers van Oppasdienst ATZ van Familiezorg West-Vl. (21/03 en 04/04 te Brugge; 21/10 en 04/11 te Roeselare)

De vorming 'Rouw- en verliesverwerking bij personen met dementie en de mantelzorger' (2u30) werd zowel te Brugge (23/05) als te Roeselare (11/06) gegeven aan oppasvrijwilligers.

Vormingen in het kader van een dementievriendelijk onthaal binnen de cultuursector (wat is dementie, hoe communiceren en omgaan,...) voor:

- Concertgebouw Brugge (24/05)
- Bibliotheek Kris Lambert Oostende (09/09)
- MuZee Oostende ((02/12)

In 2019 waren we met Foton betrokken in een Europees project waarbij de bibliotheek Kris Lambert in Oostende de link met Foton legde. Dit kleinschalige cultuurproject voor en door mensen met dementie en hun mantelzor-

gers was een mooi voorbeeld van werkplekleren waarbij de medewerkers van de bibliotheek via het realiseren van ontmoeting dmv muziek de doelgroep leerden kennen. Via dit project maakten ze gaandeweg kennis met wat een dementievriendelijke benadering vanuit de bib zou kunnen zijn. Ze willen dit project ook ontsluiten naar alle bibliotheken in West-Vlaanderen.

Intervisie voor:

- team dvc De Regenboog Oostkamp (1u30 op 20/03 en 21/11)
- team dvc Rozemarijn – Integraal zorgaanbod jongdementie (2 u op 14/01, 18/03, 28/05, 09/09, 16/12)
- voor referentiepersonen dementie: Intervisienamiddag (telkens 3 u) op de twee verdiepingsdagen (zie vorming hierboven)
- voor basiszorgmedewerkers en begeleidende medewerkers van Familiezorg West-Vl: op vraag
- voor dvc en wzc gespecialiseerd in de zorg voor mensen met jongdementie (in afstemming met de regionale ECD van Oost- en West-Vlaanderen) (28/11)

3 (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

EFID (European Foundations' Initiative on Dementia)

Op 23 en 24/09 was er te Brussel een ontmoeting met EFID-partners op initiatief van de Koning Boudewijnstichting. Een medewerker van Foton nam deel aan de workshops.

EFID biedt haar partners ook vorming aan via webinar. We namen deel aan de webinar 'Spotlights on Rifugio Re Carlo Alberto' (07/05) en 'Theory of Change'. (14/06)

Twee medewerkers namen deel aan de EFID Conference "Valuing the expertise of people living with dementia in the community", 4-5 December, Turijn, Italië (organisatie: Rifugio Re Carlo Alberto). Uit de perstekst: Going further than just capacity development, the event will bring together different actors in the field to learn from one another and enable participants to figure out how best communities can be inclusive for all and value the lived experience of their citizens, with and without dementia. At the event, a new toolkit to reflect, share and measure the impact of

▲ Turijn december 2019

dementia-friendly initiatives will be piloted. The toolkit has been co-produced with the EFID network organisations and aims to support the monitoring and evaluation of dementia-related projects. The event will feature a key note speech by Agnes Houston, MBE dementia advocate, as well as the contribution of other advocates living with dementia and community leaders from across Europe.

Verbinding met Enger (Duitsland)

Onze septemberwandeling onder het motto 'Move for dementia' gebeurt in afstemming met de gemeente Enger in Duitsland. Op die manier proberen we dementie onder de aandacht te brengen van een breed publiek en tegelijk realiseren we een laagdrempelige ontmoetingskans voor alle wandelaars.

Internationale contacten

We staan open voor en ontvangen graag buitenlandse delegaties die actief zijn rond dementiezorg. We stemmen daarbij af met lokale partners die een meerwaarde kunnen betekenen voor de delegatie en stemmen ook af met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Deze gasten waren geïnteresseerd in de manier waarop Foton zowel de samenleving als de zorgsector warm maakt om in te zetten op dementievriendelijke bejegening en zorg. Er waren contacten met

- NBCNews, filmploeg: vergezeld op verschillende locaties in Brugge (11/02) – https://www.youtube.com/watch?v=LED9zMTY_M0

- Nanako Endo, student School of Integrated Health Sciences, University of Tokyo, Japan (major public health) (06/03)
- Catriona MacIntyre, stuurgroep dementievriendelijk Troon, South Ayrshire, Schotland (08/04)
- dr. Catherine R. Baratta, LMSW, MPIA, Associate Professor of Social Work, Central Connecticut State University, USA (14/10)
- Poolse delegatie: projectmedewerkers Rivercities samen met project 'Vergeten Orkest' Bibliotheek Kris Lambert Oostende (20/03)
- Dan Levitt, Taborvillage, Canada (26/06)
- Eric & Michelle Bull, vrijwilligers Alzheimer's Association, USA (28/07)

▲ Verslag NBCNews (Youtube)

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Vanuit Foton registreren we vorming, overleg, activiteiten ontmoetingshuis en interventies (info-advies en thuisbegeleiding).

We bemerken een dalende trend in het aantal info- en adviesvragen. Dit komt doordat de ECD's sterk inzetten op deskundigheidsbevordering van de referentiepersonen dementie in de verschillende woonzorgvoorzieningen. Door het getrapte systeem komen veel info- en adviesvragen bij deze opgeleide hulpverleners terecht. Andere mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering van de hulpverleners zijn o.a. de overlegplatformen dementie en het aanbod vormingen in samenwerking met EDV.

We willen ook blijven inzetten op laagdrempeligheid in de contactname met Foton. Daartoe zoeken we mogelijkheden samen met de lokale beleidsmakers door o.a. de realisatie van een infopunt dementie te Tielt en Ruiselede.

Vlaamse werkgroep jongdementie – Een medewerker van Foton participeert aan de Vlaamse werkgroep jongdementie onder het voorzitterschap van het EDV (22/01, 17/12). De werkgroep volgt het tienpuntenplan jongdementie op en heeft een signaalfunctie naar de overheid.

We blijven ijveren voor een volwaardige uitrol van de functie van gespecialiseerde dementieconsulent voor de thuisbegeleiding dementie over heel Vlaanderen, voor de financiering van de referentiepersonen dementie in de thuiszorg en de referentiearts. Dit doen we in organen waar we deel

van uitmaken zoals het coördinatorenoverleg, we namen dit punt mee op in het Memorandum voor de Vlaamse verkiezingen en bepleitten dit in contacten met beleidsmakers.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen ervan overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Alzheimer Liga Vlaanderen

We nemen de familiegroepen dementie mee in onze bekendmaking en op infostands. We verzorgden een vorming 'Belang van familieondersteuning en lotgenotencontact' (Gent, 25/02) op vraag van Alzheimer Liga Vlaanderen

Ziekenhuis

Foton nam deel aan het jaarlijkse overleg met de sociale diensten van AZ Sint-Lucas Brugge. (14/05)

Project 'Cognitieve revalidatie'

Foton nam verder deel aan het zorgvernieuwingsproject Cognitieve revalidatie Noord-West-Vlaanderen in samenwerking met AZ Sint-Lucas, Brugge en AZ Sint-Jan Brugge. Een medewerker van Foton wordt ingeschakeld in de ondersteuning van die gezinnen die deelnemen aan het project door minstens één gesprek gedurende de 25 sessies. Tevens namen 2 medewerkers deel aan de teamvergaderingen die geregeld doorgaan met de verschillende partners om de zorg aan de personen met dementie en hun omgeving af te stemmen op hun noden. Eén medewerker van het ECD verzorgt de administratie voor het project. Foton stelt ook haar locatie en logistiek ter beschikking. Het project kreeg verlenging tot 31/12/2021. Belangrijkste wijziging in de overeenkomst: 5 van de 25 sessies kunnen plaatsvinden in een tweede revalidatiejaar. Personen jonger dan 65 jaar bij start kunnen nu tot 35 sessies opnemen.

Zorgnetwerk jongdementie Noord-West-Vlaanderen

Via de thuisbegeleiding dementie van Foton ondersteunen we op vraag de gezinnen die te maken hebben met jongdementie.

We bevorderen de onderlinge samenwerking tussen de

verschillende partners van het netwerk, delen expertise en bevorderen deskundigheid. We namen deel aan de stuurgroep (20/03 en 09/10). We ondersteunden de opmaak van de website.

We begeleidden de partnergroep van mensen die het dagcentrum bezoeken en begeleidden via intervisie het team van het dagverzorgingscentrum Rozemarijn.

In het kader van jongdementie ondersteunden wij de buddywerkingen 'De Puzzel' Brugge en KòMee Oostende. Wij geven informatie, advies en coaching op vraag.

Op 13/03 vond te Brugge een vormingsmoment plaats voor het brede publiek met als thema 'jongdementie' i.s.m. WZC Regina Coeli, AZ St Lucas, Foton en CD&V Sint Kruis. Foton verzorgde een referaat. We waren eveneens aanwezig met een infostand op een gelijkaardig vormingsmoment in Oostende. (19/11)

Zorgvernieuwingsproject CAPE

(voorlopige erkenning tot eind 2020) – www.zorg-cape.be

CAPE staat voor casemanagement, psychologische follow up en ergotherapie aan huis. Daarnaast biedt CAPE nacht-zorg/nachtverpleging aan en organiseert het informatie- en ontmoetingsmomenten. De algemene doelstelling van deze gespecialiseerde ondersteuning bestaat erin de autonomie en levenskwaliteit van thuiswonende 60-plussers met een ernstige zorgbehoefte te verhogen, met aandacht voor hun mantelzorgers. Voor wie beantwoordt aan de RIZIV-criteria, is de dienstverlening kosteloos. Cliënten van Foton kunnen – indien ze beantwoorden aan de criteria – naar deze vorm van dienstverlening verwezen worden.

West-Vlaamse werkgroep vermissingsproject

Het vermissingsproject beoogt zo efficiënt mogelijk om te gaan met onrustwekkende verdwijningen van mensen met dementie. In 2019 gingen we verder met de bekendmaking bij zoveel mogelijk zorgactoren in de provincie West-Vlaanderen en bij de politie. Het doel van de bekendmaking is om zorgactoren te motiveren om het vermissingsproject te implementeren in hun organisatie.

De bekendmaking gebeurt via toelichting op de overlegplatformen dementie, de websites van ECD Foton en ECD Sophia. We deden i.s.m. ECD Sophia een bekendmaking naar de ziekenfondsen.

Een fotonmedewerker toetste het vermissingsdocument bij een wijkagent die een aantal zinvolle aanpassingen suggereerde.

Praatcafés dementie

Een medewerker van het RECD nam deel aan de stuurgroep van het praatcafé dementie het Labyrint (10/09). Samen met de 11 andere partners uit de thuiszorg en residentiële zorg programmeren en evalueren we de samen-

komsten van het praatcafé.

Tweemaandelijks zijn we aanwezig op het praatcafé dementie Labyrint te Brugge met een infostand. Daar kunnen mantelzorgers terecht voor verdere informatie of kunnen ze terecht om een afspraak te maken met een medewerker voor de thuisbegeleiding.

We namen deel aan een werkgroep van het praatcafé dementie Knokke (16/12).

Overlegplatforms dementie

Het Overlegplatform Dementie (OPD) is een open en pluralistisch overlegforum dat openstaat voor alle zorgaanbieders – zelfstandigen, organisaties en intra- en extramurale voorzieningen – die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving.

Het OPD maakt dementie kenbaar en bespreekbaar bij professionelen, referentiepersonen dementie en mantelzorgers en in de maatschappij. Het OPD creëert een draagvlak, inventariseert bestaande noden en maakt deze bekend bij het beleid. Jaarlijks worden er in elke zorgregio vier overlegplatforms georganiseerd.

In de zorgregio Noord-West-Vlaanderen kwam het OPD samen op 18/02, 27/05, 30/09, 09/12, afwisselend op de locatie van één van de deelnemende organisaties. Er werd een kerngroep opgericht die samen met Foton het OPD inhoudelijk zal voorbereiden omdat het SEL als ondersteunende partner weggevallen is.

In de zorgregio Oostende-Veurne kwam het OPD samen op 19/03, 28/05, 10/09

De hervorming van de eerste lijn en de nieuw opgerichte eerstelijnszorgzones vormen een uitdaging en brengen ook beweging in de werking van de OPD's. De SEL's waren een sterke ondersteunende partner.

De voorzitters van de West-Vlaamse OPD's en de RECD's Foton en Sophia kwamen eenmalig samen in een overkoepelend overlegplatform dementie (02/04). Dit met als doel de werkingen op elkaar af te stemmen en de nodige informatie aan elkaar uit te wisselen zodat de OPD's tegemoet komen aan hun opzet.

Palliatieve netwerken

De samenwerking tussen de RECD's Sophia en Foton, en de palliatieve netwerken concretiseerde zich in een drie-daagse vormingsreeks voor hulpverleners met als thema: 'Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie' (zie: 2. Hulpverleners; vorming).

Regionaal dienstencentrum Zonnewende van Familiezorg West-Vlaanderen vzw

We werken samen met het regionaal dienstencentrum Zonnewende (RDC) om het psycho-educatiepakket "Dementie en nU" te organiseren.

Er is uitwisseling van expertise en wederzijdse doorverwijzing rond zinvolle dagbesteding, woningaanpassingen, alarmsystemen, detectiesystemen, valpreventie enz ...

Familiezorg West-Vlaanderen vzw

We werken samen met Familiezorg West-Vlaanderen rond het doelgericht werken en de implementatie van het Zorg-Esperanto. Dit kader wordt gebruikt als basis in de werkbesprekingen of werkvergaderingen met de thuiszorgverantwoordelijken en de basisederwerkers.

Daarnaast is er structureel overleg tussen Foton en Familiezorg West-Vlaanderen (dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg) door deelname aan info-en overlegmomenten. Foton ondersteunt de medewerkers van Familiezorg door middel van coaching, intervisie en vorming.

Hotel Domein Polderwind – een initiatief van Rode Kruis Vlaanderen

<https://www.domeinpolderwind.be>

Zorghotel Polderwind te Zuienkerke nam contact met Foton in het kader van een project "Vakanties voor mensen met dementie en hun mantelzorger." Verschillende partners stapten in dit project met de bedoeling om het zorghotel Polderwind toegankelijk (in de brede zin van het woord) te maken voor mensen met dementie en hun mantelzorger. Daartoe werd een focusgroep opgericht om samen na te denken en suggesties tot verbetering te doen. Dit project wordt ondersteund door Toerisme Vlaanderen. Foton maakt deel uit van de focusgroep.

Eerstelijnszorgzone Oostkust

Foton neemt deel aan het bestuursorgaan van de Eerstelijnszorgzone Oostkust in de cluster optionele partners en maakt eveneens deel uit van het verbindingsplatform. Dit platform vertegenwoordigt alle partners en doelgroepen die niet bij de verplichte partners vanuit de overheid behoren. De realisatie van de VZW structuur en opmaak van strategische en operationele doelstellingen zit in een opstartfase.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Bekendmaking van de ECD-werking

Websites

We zorgen voor duidelijke en gestructureerde informatie omtrent het aanbod van de dienstverlening van Foton voor de zorgsector en andere gebruikers via het actueel houden van de websites waarop we als RECD vermeld staan. Dit heeft betrekking op de volgende websites:

www.dementie.be/Foton
www.familiezorg-wvl.be
www.dementievriendelijkbrugge.be

Folders

We realiseerden een nieuwe folder voor de thuisbegeleiding met aangepaste info.

Bij elke vorming of representatie, op beurzen en infomomenten bezorgen we de folders van het RECD aan de zorgsector of het brede publiek. Bij acties rond fundraising en/of sportevenementen worden folders en T-shirts met het logo gebruikt.

Er worden ook folders ter beschikking gesteld van de geheugenklinieken van de ziekenhuizen in de SEL regio's, aan de lokale dienstencentra

Facebook

Via de Facebook pagina van Familiezorg West-Vlaanderen zorgen we dat acties en initiatieven vanuit Foton bekend raken bij het brede publiek.

Vormingen voor ruim publiek

We verzorgden vormingen voor een ruim publiek

- Basisvorming – Landelijke Gilden, gewest Tielt (15/04)
- Basisvorming – Apotheek, Zedelgem (23/04)
- Omkadering film 'Still Alice', Dienstencentrum Vijverhof, Tielt (26/09)
- Vermissing – Seniorenadviesraad, Knokke (02/10)
- Basisvorming – Okra, Assebroek (08/10)
- Basisvorming – Samana, Male (28/10)
- Omkadering film 'Still Alice', Vlaamse Actieve Senioren, Ruiselede (14/11)

▲ Fotonkoor, kerstconcert Oostende

- Basisvorming – LDC Meulewech, Sint-Andries (25/11)
- Moeilijk hanteerbaar gedrag – CT Paramedics, te Koksijde (26/11)

Preventie-actie Sanimemorix

Foton continueert de preventieactie die ingezet werd in 2018 o.a. door op vormingen de aandacht op preventie te richten.

Verteltas dementie voor onderwijs en thuis

In navolging van de Werelddag dementie 2017 brachten we een herwerkte versie uit van de verteltas dementie voor het lager onderwijs, voor 3e tem 6e leerjaar. Dit project gebeurde in samenwerking met ECD Sophia. We benaderden scholen en bibliotheken. Deze herwerkte editie ging vlot de deur uit.

Bouwen aan een dementievriendelijke samenleving

Verschillende lokale besturen zetten in op de realisatie van een dementievriendelijke stad of gemeente. Zo neemt Foton deel aan de stuurgroep in Oostende, Veurne en Koksijde. Ook met het stadsbestuur in Brugge was er overleg om te bekijken welke samenwerkingen er nog op touw kunnen gezet worden in het kader van dementievriendelijk Brugge. De buurtverbinders, seniorenadviesraad, verantwoordelijke lokale dienstencentra waren samen met de lokale beleidsmakers aanwezig op dit overleg.

Dementievriendelijk Sint-Kruis

We werkten verder aan het project dementievriendelijk Sint-Kruis. Hiermee willen we de integratie van mensen

met dementie en mensen met een beperking in de lokale gemeenschap bevorderen en het taboe rond dementie helpen doorbreken. We doen dit in samenwerking met het dagverzorgingscentrum (DVC) en 't Huys, woonondersteuning voor volwassenen met een beperking, beide dienstverleningen van 't Veldzicht vzw, gelegen in Sint-Kruis. Er is ook samenwerking met de regionale afdeling van Familiezorg West-Vlaanderen vzw.

We bekeken de mogelijkheid om de buurtbank verder te promoten als middel om de buurt te sensibiliseren en ontmoetingen te faciliteren.

De klankbordgroep kwam ook weer samen om van gedachten te wisselen rond mogelijke verder acties.

Dementievriendelijk Oostende

Samen met tal van andere lokale partners in Oostende ondersteunen en faciliteren we inhoudelijk de uitbouw van een dementievriendelijk Oostende. De start werd gegeven rond de Werelddag dementie 2019 en loopt in een eerste fase door tot 2020. Foton neemt deel aan de kerngroep, faciliteert de acties en neemt mee de coördinatie op zich. De uitbouw van een net van infopunten dementie werd voorbereid.

Het Fotonkoor trad ook op in Oostende en bracht daarmee het thema dementie onder de publieke aandacht.

Dementievriendelijk Brugge

We hadden overleg met medewerkers en de schepen van Welzijn over een doorstart van het project. Er werden o.a. afspraken gemaakt rond het beheer van de website www.dementievriendelijkbrugge.be

'Memorabel': dementievriendelijke rondleidingen in de Brugse musea – Foton ondersteunt de bekendmaking van Memorabel. Daarnaast volgen wij eventuele vragen van gidsen, vrijwilligers of museumpersoneel op. In samenwerking met de musea bekijken wij de mogelijkheden om bijkomende dementievriendelijke activiteiten te organiseren in de Brugse musea. In 2019 werd een dementievriendelijke rondleiding toegevoegd in het Volkskundemuseum. Concertgebouw Brugge – Het Concertgebouw Brugge en

Foton werken samen om kunst (muziek) meer toegankelijk te maken voor personen met dementie. Daartoe verzorgde Foton een infomoment rond omgaan met personen met dementie voor de onthaalmedewerkers van het Concertgebouw.

Kunstproject i.s.m. dienst Welzijn stad Brugge – Samen met andere partners (LDC, WZC en DVC) en de dienst Welzijn van Stad Brugge en Academie Brugge DKO werken we aan een kunstproject voor en door mensen met dementie en hun mantelzorgers. Dit zal resulteren in een kunsttentoonstelling op de Werelddag dementie 2020. De bedoeling is om personen met dementie actief aan kunst te laten deelnemen en hun creatieve mogelijkheden te stimuleren. Er werd een aangepaste cursus aangeboden binnen het Deeltijds Kunstonderwijs. Foton neemt deel aan de stuurgroep en evaluatiemomenten.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

Fotonvrijwilligers – We rekenen op een groep van 16 (te Brugge) en 8 (te Tielt) vrijwillige Fotonmedewerkers om de werking te ondersteunen. Vier vrijwilligers verzorgen geregeld permanentie en onthaal in het onthaalcentrum en documentatiecentrum. De andere vrijwilligers zijn aanwezig op de activiteiten, ondersteunen het muzikaal gebeuren (zie punt 1: Personen met dementie en hun omgeving), bieden een luisterend oor en verzekeren het onthaal op die activiteiten. Ze signaleren aan het Fototeam knelpunten en bezorgdheden rond de zorg voor personen met dementie en hun familie. In functie van de opvolging bekijken we in het team wat er kan ingezet worden om hier mee om te gaan.

De vrijwilligers krijgen vorming/intervisie aangeboden (2u) door een ECD medewerker (Brugge, 18/01; 15/03; 17/05; 20/09; 06/11; Tielt, 20/02, 17/04; 16/10, 11/12). Dit om hun deskundigheid te bevorderen rond de problematiek van dementie en de ondersteuning van de mantelzorger. Thema's voor dit jaar waren onder andere het jaarthema van Familiezorg West-VI 'Samen schrijven we mee aan de toekomst'; het ondersteunen van mantelzorgers.

Ook participeren de vrijwilligers aan de algemene vormingsmomenten binnen de vrijwillige oppasdienst van Familiezorg West-Vlaanderen vzw (Roeselare, 11/06; Brugge, 23/05)

Deskundigheidsbevordering thuisbegeleidingsteam – We wisselen kennis en ervaringen uit in het driewekelijks thuisbegeleidingsteam. De consultants verbonden aan de thuisbegeleidingsdienst van Foton werken rond concrete vragen en problemen met gezinssituaties. (10 momenten)

Consultenteam – We verdiepen ons in bepaalde overkoepelende thema's, met het doel de expertise rond dementie en de ondersteuning van gezinnen te verhogen. Hierbij zijn alle dementieconsultanten zijn aanwezig. 20/06 (met studenten huisarts aanwezig) was het thema: een contextuele kijk op concrete cliëntsituaties. 10/10 was het thema ondersteuning van families aan de hand van filmmateriaal van prof. Mary Mittelman.

Teamoverleg – heeft als doel: een vlotte opvolging en doorstroming van vragen aan Foton ; een structureel moment voor besluitvorming. Alle medewerkers van Foton zijn aanwezig (12 momenten).

Op regelmatige basis vindt er overleg plaats tussen de coördinator van Foton met de directie van Familiezorg West-Vlaanderen vzw. Daarmee beogen we de vlotte dagelijkse werking van Foton, opvolging van vragen aan Foton, bepalen we beleidskeuzes en stellen we prioriteiten in onze werking. De coördinator neemt maandelijks ook deel aan de beleidsvergadering van Familiezorg WVI.

Fotonmedewerkers volgen de infovergaderingen van Familiezorg West-Vlaanderen vzw. Deze behandelen de actualiteit van het zorglandschap (25/06, 15/10). Alle medewerkers volgden de vorming 'De kracht van samenwerken'.

De nieuwe teamleden volgden het IST-traject. De coördinator volgde de train-de-trainer (TTT) ZorgEsperanto. Op de tweedaagse vorming voor ECD-medewerkers leerden we bij over specifieke doelgroepen (personen met migratie-achtergrond, personen in armoede), verandering begeleiden in organisaties. Voor vormingsmedewerkers binnen ECD was een intervisie voorzien.

Extern gevolgdde vormingen door teamleden: opleiding referentiepersoon dementie (1); een introductiereeks 'Contextuele hulpverlening' (2), Frontotemporale dementie (2), medicatiegebruik (1), hechting (1), trauma en ouderenzorg (1), Dementie kent geen kleur (1), Hulpmiddelen en omgevingsaanpassing voor personen met dementie (1), Suïcidepreventie bij ouderen (1).

Stage – We bieden graag onze ervaring aan, en willen ook leren van studenten die een tijdje meelopen met ons team. In samenwerking met KU Leuven biedt Foton samen met de bredere dienstverlening van Familiezorg West-Vlaanderen stage aan studenten huisartsgeneeskunde. Deze stage startte op 20/05 en eindigde op 21/06. We mochten 8 studenten verwelkomen. Zij kregen toelichting over onze werking, konden consulten of huisbezoeken meevolgen, en aan de activiteiten deelnemen.

Een stagiair sociaal werk (2de jaars) rondde haar kennismakingsstage af en zal in 2020 terug stage lopen bij ons.

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

Raad van bestuur

Deelname aan de Raad van Bestuur (22/03; 17/05; 04/10; 13/12).

Overleg met ECD Sophia

We delen de expertise, stemmen af waar nodig en organiseren gezamenlijke activiteiten met de collega's van ECD Sophia. Daartoe organiseren we structureel overleg. In 2019 ging dit door op 14/01, 07/10. Er was overleg rond gezamenlijk gedragen thema's: hoe verhouden we ons tot de infopunten dementie (19/08), uitwerking van een vorming 'vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie' (23/07, 11/09). Er is nauw overleg rond de opleiding referentiepersoon dementie in West-Vlaanderen en de bijhorende navormingen: de basisreeks en de verdiepingdagen worden inhoudelijk afgestemd.

Een gezamenlijk project dat in 2019 gerealiseerd werd is de herwerking van de verteltas dementie.

Vorming, training en opleiding werkgroep

Een medewerker neemt deel aan de werkgroep vorming,

training en opleiding (VTO) georganiseerd vanuit het EDV. Hier wordt er samen met medewerkers van de andere RECD gewerkt rond vorming en training, worden er ervaringen uitgewisseld, informeren we elkaar rond de specifieke activiteiten binnen het RECD en inventariseren en signaleren elkaar noden en behoeften binnen het werkveld. (25/03, 29/04, 17/06 (E B) 30/09, 25/11 (CDC)

Coördinatie-overleg

Dit forum voor projectmatige en beleidsvoorbereidende afstemming van de ECD's komt minstens vier keer per jaar samen. Foton was aanwezig op 20/05, 23/09.

Werkgroep documentatiecentra dementie

Er was dit jaar geen formeel overleg met de documentatiecentra dementie maar er was wel ad hoc afstemming en ondersteuning. Het documentatiecentrum van Foton vertegenwoordigde de documentatiecentra met een informatiestand op de inspiratiedag van de opleiding referentiepersoon dementie.

▲ Infostand inspiratiedag RPD

Tweedaagse vorming voor ECD-medewerkers

De medewerkers van Foton namen deel aan de tweedaagse georganiseerd door EDV op 17/10 en 18/10. Het doel is kennisoverdracht, kennisdeling, gezamenlijke besluitvorming, input vanuit de thuisbegeleiding ten aanzien van andere RECD's.

Op het fotonteam worden de agendapunten van al deze overlegmomenten afgestemd en teruggekoppeld aan het voltallige Fotonteam.

Meander

expertisecentrum dementie provincie Oost-Vlaanderen

ELZ Regio's: Waasland N-O, Waasland Z-W, Dender, Regio Aalst en Dender Zuid

Kerkstraat 115 | 9200 Dendermonde | t 052 26 28 23 | meander@dementie.be

Medewerkers

- **Tanja Everaert:** Directeur WZC Aymonshof; Lokaal bestuur Dendermonde en Directeur ECD Meander
- **Leentje Vanderniepen:** coördinator, ½ dementie-expert ½ consulent, werkte voltijds bij ECD Meander – uit dienst sinds 15/07/2019
- **Charlotte Vermeir:** ½ dementie-expert ½ consulent, werkt voltijds bij ECD Meander en is vanaf 15/07/2019 coördinator
- **Nelle Frederix:** administratief medewerker, werkte 1,5/5 – uit dienst sinds 6/7/2019
- **Nel Van Lent:** projectmedewerker voor de periode van 1/02/2019 tem 30/09/2019, werkte halftijds bij ECD Meander
- **Annelies Saeys:** ½ dementie-expert en ½ consulent, werkt voltijds bij ECD Meander sinds 3/09/2019

▲ Met TGoesting in de Bib Sint-Niklaas (26/11 2019)

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

Samenwerking geheugenrevalidatie

ECD Meander werkt nauw samen met de geheugenrevalidatie van het AZ St-Blasius. Op de laatste consultatie van de persoon met dementie wordt samen met de mantelzorger de sociale kaart bekeken. Door ons centrum te gaan voorstellen hopen we de drempel voor mantelzorgers om ons te contacteren met vragen, te verlagen. Dit contact is ook een kans om in kader van het transitieplan mantelzorgers toe te leiden naar psycho-educatie. In 2019 woonden Meander 5 gesprekken bij op het einde van het revalidatietraject.

Ontmoetingsgroep

Het concept van de ontmoetingsgroep voor personen met beginnende dementie werd in 2013 opgestart. Via de ontmoetingsgroep sensibiliseren we de deelnemers en proberen we hun veerkracht te erkennen en te versterken. De sterkte van deze groep zit vooral in de erkenning en ondersteuning die de deelnemers aan elkaar geven. Wegens een verkleining van de groep, zetten we in het najaar van 2018 de groep "onhold" om op zoek te gaan naar

nieuwe leden. In 2019 zetten we onze zoektocht verder naar nieuwe leden.

Dementievriendelijke Gemeenten

• Dendermonde

Dendermonde kreeg van de Koning Boudewijnstichting in 2009 een erkenning voor het ingediende project: Dendermonde, dementievriendelijke stad. Dit project wou in de eerste plaats dementie bespreekbaar maken binnen de samenleving. Om op te vangen dat personen met dementie soms geruisloos uit het verenigingsleven stappen en onopvallend geïsoleerd raken, beoogde het project verschillende acties. Een overzicht van de acties die in het verleden hebben plaatsgevonden kan geraadpleegd worden op www.dementie.be/meander.

In 2019 werd er een nieuwe oplage van de placemats gedrukt vanwege het succes in 2018. Deze placemats werden gratis ter beschikking gesteld aan verenigingen en andere organisatie die een evenement organiseerden. Op een laagdrempelige en leuke manier konden kruiswoordraadsels en kleurplaten worden ingevuld en ingekleurd en leerden ze ook iets bij over dementie.

Vervolgens ging de werkgroep ook aan de slag rond de kennisverbreding bij de medewerkers van het lokaal bestuur van Dendermonde. De onthaalbedienden van het lokaal bestuur volgde een vorming bij een medewerker van ECD Meander over dementie (wat is het?, Hoe te herkennen en hoe er mee om te gaan?). In september 2019 werd er verder gesensibiliseerd en droeg het personeel van Dendermonde een button met de dementievriendelijke boodschap. Aan deze actie werd een fotowedstrijd met bijhorende prijs gekoppeld.

• Sint-Niklaas

Reeds 6 jaar werkt Sint-Niklaas rond Dementievriendelijkheid. Zij opteren ervoor om hun troeven die ze hebben rond dit thema jaarlijks extra in de verf te zetten. In september sturen zij dan ook een persbericht uit waarin zij alle activiteiten bundelen waar je als Sint-Niklaazenaar kan op rekenen als je dementie hebt (activiteiten voor bewoners met dementie, De Companjong, de familiegroep, het praatcafé, aangepast cultureel aanbod,...). Vervolgens organiseerden we ook vanuit deze werkgroep een algemene sensibiliseringscampagne aan de hand van een buttonactie. Deze buttons werden gedragen door medewerkers van Sint-Niklaas. Daar bijkomend kregen ook de handelaars dergelijke buttons

en sierden er dementievriendelijke vlaggen op de grote markt. Dit met de boodschap dat dementie niet vergeten wordt.

▲ Dementievriendelijke vlaggen in Sint-Niklaas

• Zele

In de gemeente Zele werd er in 2015 gestart met een werkgroep 'dementievriendelijk Zele'. In 2018 ging er een werkgroep "dementievriendelijke wandelingen" van start die gedurende het jaar werkte aan de uitbouw van een brochure voor 2 dementievriendelijke wandelingen in Zele. Deze werkgroep kwam 7 maal samen in 2018.

Het afgelopen voorjaar werd er verder gewerkt aan deze brochure en wandelingen door de werkgroep. Met een officiële brochure en met de 2 uitgestippelde wandelingen bracht Meander samen met de werkgroep het nieuws naar buiten op een persconferentie op 3 mei 2019.

• Ninove

De stad Ninove sprak Meander in mei 2017 aan om een stuurgroep "dementievriendelijk Ninove" op te richten. Samen met OCMW, stad en WZC's werd er rond de tafel gezeten om een actieplan uit te tekenen voor deze stuurgroep.

Dit jaar volgde een tweede sensibiliserende actie, namelijk het organiseren van een theatervoorstelling voor de burgers. Er waren 480 personen aanwezig voor de voorstelling 'Alz Heimer komt'. De aanwezigen werden bevroegd welke noden er zijn bij de mantelzorgers voor personen met dementie in Ninove. Hiermee gaan zij nu verder aan de slag.

In het najaar is dementievriendelijk Ninove gestart met alle partners rond de tafel te krijgen om ook hier te werken rond 'vermissing'. In 2020 zal Ninove een evenement (film, theater of lezing) koppelen aan de voorstelling van hun vermissingsproject.

• Buggenhout

Meander zette eerste stappen om ook de gemeente van Buggenhout warm te maken voor een project zoals dementievriendelijke gemeente. In de bibliotheek ligt sinds september 2019 de EHBD-Koffer of de eerste hulp bij dementie-koffer. Een uitleenbare koffer met interessante boeken, dvd's en folders in verband met dementie. Op 21/09 was ECD Meander aanwezig bij de voorstelling ervan. De eerste contacten werden gelegd om ook hier dementievriendelijker te worden in 2020.

Vermissingsproject

Binnen de zorgregio's van Meander zijn verschillende politiezones het Hekla vermissingsprotocol aan het integreren.

• In regio Waasland

Voor de gehele regio van het Waasland zijn de politiezones, zorgorganisaties op de hoogte van het vermissingsproject en gaan hier actief mee aan de slag. Zowel in de woonzorgcentra als in de thuiszorg. Toch wordt er vastgesteld

dat het in de thuissituatie moeilijk verloopt. Samen met het OPD werd er daarom getracht om de hoofden bij elkaar te steken om mensen (professioneel en niet-professioneel) te gaan herinformeren.

- **In regio Dendermonde**

Een aantal politiezones zijn reeds enkele jaren bezig met het protocol zoals politiezone Hamme/Waasmunster, Dendermonde en Berlare/Zele.

Samen met het OPD werd er samen gezeten om te kijken voor politiezone Dendermonde hoe het protocol zou kunnen geïntroduceerd worden in de thuiszorg.

- **In Ninove**

Eind 2019 werd in een werkgroep door dementievriendelijk Ninove gestart met een vermissingsprotocol.

- **Uniformisering “vermissingsprotocol” Oost-Vlaanderen**

Begin van het jaar 2019 kregen Meander en Paradox een oproep van de Procureur Deskonings van het Parket van Oost-Vlaanderen. Dit met de vraag om samen te werken naar de uniformisering van het vermissingsprotocol en fiches voor alle politiezones die nog niet actief bezig zijn. We kwamen reeds samen voor een voorbereidende vergadering en een brainstorm-moment waarop we verschillende partners uitnodigden van over heel Oost-Vlaanderen om het project te evalueren. In 2020 werken we verder op deze opmerkingen en nemen we mee wat mogelijk is voor de aanpassingen aan het uniform fiche. Vanuit het parket zal er dan een impuls gebeuren om alle politiezones die nog niet actief zijn, hiermee op te starten.

Zorgoverleg

Op vraag van de zorgcoördinatoren van organisaties en voorzieningen was een medewerker van ECD Meander als dementie-expert regelmatig aanwezig op een zorgoverleg. Hierbij probeerden wij als externe expert een ander licht te laten schijnen op complexe zorgsituaties om vanuit onze expertise adviezen te formuleren voor het zorgpersoneel.

Praatcafé dementie

De Praatcafés Dementie zijn de plaats bij uitstek om de deskundigheid en de weerbaarheid van mantelzorgers te verhogen. Door deelname aan de stuurgroepen, faciliteerde ECD Meander de praatcafés van Geraardsbergen, Aalst, Dendermonde en Waasland. ECD Meander deed voorstellen betreffende thema's, bracht sprekers aan

en trad ook zelf als spreker op.

ECD Meander coördineerde samen met ECD Paradox de verschillende praatcafés in Oost-Vlaanderen, waardoor de verschillende stuurgroepen uit elkaars ervaring leerde, hun werking stroomlijnden en in de mogelijkheid waren om praktische taken zoals drukwerk te groeperen. ECD Meander maakt ook mee promotie, woont vergaderingen bij, organiseert vergaderingen, maakt uitnodigen en doet gerichte doorverwijzing van mantelzorgers naar de praatcafés. Nog steeds neem ECD Meander het beheer van de facebookpagina op zich.

Individuele informatieverstrekking aan mantelzorgers op vraag

Mantelzorgers van personen met dementie kunnen bij ons terecht met al hun vragen. Wij proberen in een gesprek, aan de telefoon of via mail door te verwijzen naar gepaste hulpverlening in de regio.

Psycho-Educatiepakket Dementie en nu

In de regio wordt het pakket op 3 verschillende locaties aangeboden: Aalst, Belsele en Dendermonde. In de organisatie van de psycho-educatiesessies neemt Meander vooral in Aalst en Dendermonde een adviserende en faciliterende rol op. Op beide locaties voorziet een medewerker van Meander 2 lesmomenten. In 2019 werd het pakket aangeboden in Aalst en Dendermonde. In 2020 zal het doorgaan in Belsele

Dementiecoaches in het Waasland

De Familiegroep Sint-Niklaas van de Alzheimer Liga, het project geïntegreerde zorg Waasland en het expertisecentrum dementie Meander staken met nog vele andere partners (Wase zorgorganisaties en mantelzorgers van personen met dementie) de koppen bij elkaar en startten in 2018 de uitbouw van het project Dementiecoaches. Hieruit kwam de volgende functieomschrijving tot stand:

GEÏNTEGREERDE ZORG WAASLAND
pilotproject chronisch zieken

SAVE-THE-DATE
KICK-OFF

WAT? Dit Wase pilotproject rolt zijn eerste acties uit om te komen tot geïntegreerde zorg voor een betere gezondheid voor chronisch zieken.
Graag nodigen we je uit op onze kick-off waar je meer te weten zal komen over deze acties.

VOOR WIE? Alle zorg- en hulpverleners, mantelzorgers, vrijwilligers en burgers uit de regio Waasland zijn welkom!
Specifiek richten we ons op de regio Beveren, Sint-Niklaas en Temse, waar het project van start zal gaan.

**21 MAART 19U30
BEVEREN**
CC Ter Vesten
Gravendreef 2
9120 Beveren

OF

**27 MAART 19U30
SINT-NIKLAAS**
Odisee Campus Sint-Niklaas
Hospitaalstraat 23
9100 Sint-Niklaas

vragen? info@geintegredezorgwaasland.be

▲ Kick-off van het project dementiecoaches Waasland

Een dementiecoach is een professionele hulpverlener die personen met dementie en hun mantelzorger op weg helpt binnen het zorglandschap. Het doel van de dementiecoach is mensen met een hulpvraag op een juiste manier door te verwijzen naar bestaande diensten en organisaties. Daarbij zal de coach steeds proberen om op maat van de persoon met dementie en zijn/haar mantelzorger een doorverwijzing aan te reiken.

Verscheidene betrokken zorgorganisaties stelden medewerkers vrij om deze taak tijdens hun werk te bekleden en uit te voeren. Dit project kwam verder tot stand in 2019. Meander was betrokken bij het verder vormgeven van het project, het opleiden van de dementiecoaches, het uitwerken van hun werkmap, het organiseren van Kick-off van het project en het blijvend coachen van de dementiecoaches. Ook in 2020 blijft Meander het project ondersteunen door de coaches te coachen en te zetelen in de stuurgroep.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Meander gaf ook in 2019 heel wat vorming aan professionele zorgverleners. Hieronder een overzicht.

Doelgroep	Aantal	Uren	Aantal deelnemers
ALLE	86	352,5	1569
Hulpverleners	70	318,5	1256
Andere	16	34	313

Mede organiseren van de opleiding tot Referentiepersoon

Meander was dit jaar gastcentrum voor de opleiding referentiepersoon dementie in de Provincie Oost-Vlaanderen. Vanuit ECD Meander werd de groep op elke lesdag begeleid door de VOS. De VTO medewerker van Meander nam ter plekke de logistieke en administratieve taken op. Vervolgens nam Meander ook 6 lesdagen (incl. examen-

dag) en alle reflectiemomenten voor zijn rekening. Hierbij werd er nauw samengewerkt met de collega's van ECD Paradox. Op 4 lesdagen bood ook een medewerker van Paradox ondersteuning tijdens de opleiding.

Een consulente nam via VTO overleg (8 x / jaar) deel aan de opmaak en organisatie van deze opleiding. Vanuit EDV werd in januari een visitatiecommissie georganiseerd voor de opleiding referentiepersoon dementie. Zij vroegen menige externen om de opleiding door te lichten. Meander bracht o.a. enkele namen aan van personen die mogelijk aan de visitatiecommissie konden deelnemen.

▲ Cursisten opleiding referentiepersoon dementie 2019

In het VTO werden de opmerkingen van de commissie meegenomen voor de opstelling van de lesdagen van het komende jaar. O.a. kwam aandacht voor het referentiekader en ook veranderingsprocessen aanbod.

Vormingen op maat

ECD Meander organiseerde op vraag vormingen op maat van verschillende organisaties en doelpubliek.

- Omgaan met dementie in het ziekenhuis – OLV Aalst
- Mantelzorg en dementie – Familiehulp
- Lezing “Vergeten of dementie” – Zorglab Aalst – Herfstmeeting
- “Communicatie bij vroegtijdige zorgplanning” – Palliatief Netwerk
- “Opleidingsdag dementiecoaches” – SEL Waasland
- “Workshop: omgaan met passiviteit bij personen met dementie” – ASZ Aalst
- “Omgaan met dementie in het DVC” – Zorgpunt Waasland
- “Basisopleiding dementie” – WZC De Kroon Sint-Gillis-Waas
- “Opleiding onthaalbediende: omgaan met dementie” – Lokaal bestuur Dendermonde

Trajecten op maat

Een medewerker van Meander begeleidde verscheidene organisaties op eigen verzoek in trajecten rond dementie.

- **Vormings-en begeleidingstraject – WZC De Kroon Sint-Gillis-Waas**

Verantwoordelijken van het WZC namen met Meander contact met de vraag naar vorming voor het personeel van de beschermde afdeling. Na een verkennend gesprek met het personeel kwamen er heel wat behoeften naar voor waar zij wensten aan te werken. De medewerker van Meander stelde op basis van 2 korte observatiemomenten op de afdeling een vormingsmoment samen. In de vorming kwamen o.a. volgende onderwerpen aanbod; hun kijk op het werk en de bewoner, basiskennis dementie, communicatie, beleving en persoonsgerichte zorg, ... Daaropvolgend werd de begeleiding verder uitgebouwd a.h.v. 3 supervisiemomenten in het najaar.

- **Begeleidingstraject naar dementievriendelijke afdelingen – OLV Aalst**

Op vraag van het ziekenhuis OLV Aalst bouwde een medewerker van Meander met professionals betrokken bij de 5 geriatrische afdelingen een traject uit waarin zij zouden willen veranderen naar dementievriendelijke afdeling. De eerste stappen werden reeds gezet in 2018. Als vervolg werd er vanuit Meander dit jaar een tijdelijke projectmedewerker aangeworven die OLV Aalst zou ondersteunen in de beginnende uitvoerende fase van de opbouw van de dementievriendelijk afdelingen. O.a. ging zij met het volledige team van het ziekenhuis aan de slag; voor alle 3 de afdelingen werden er 3 gelijklopende trajecten afgesproken, 4 pijlers keerden overall terug (het terugdringen van gebruik van psychofarmaca bij personen met dementie, het intensiever betrekken van mantelzorgers bij de zorg, het bevorderen van de deskundigheid van het personeel ivm dementievriendelijke zorg, de fysieke omgeving meer dementievriendelijk maken) Voor dit jaar werd er ingezet op 3 strategieën:

- Opleiding personeel: 2*2 vormingsdagen werden gegeven. Met deze strategie kan gewerkt worden aan zowel pijler 1 als 2.
- Omgevingszorg: alle afdelingen werden gescreend en van daaruit werd er gezocht naar tips en aanbevelingen om de omgeving dementievriendelijker te maken, met aandacht voor aanbevelingen op korte en lange termijn.
- Betrekken mantelzorgers bij de zorg van personen met dementie: Er werd een kleine werkgroep opgestart (sociale dienst en ergotherapie) die aan de slag ging met het moodboard. Deze werkten zij verder uit om vervolgens zo de persoon met dementie zijn levensverhaal in kaart te brengen a.d.h.v. het verhaal van familie en persoon zelf. Op die manier kon de zorg meer persoonsgericht worden afgestemd. Eind

december werd er ook gestart met halfjaarlijkse in-foavonden rond dementie. Deze gingen op 5/12 en 12/12 door. De werking van ECD Meander werd toegelicht op 5/12.

Deze samenwerking zal verdergezet worden in 2020. Dit voornamelijk vraag gestuurd vanuit OLV en dus niet meer vanuit een begeleiding van Meander.

- **Begeleidingstraject –Huize Vincent – Tielrode**

WZC Huize Vincent schakelde Meander in voor een begeleidingstraject. Een medewerker van Meander ging langs en vergaderde met hen over omgevingszorg, woonaanpassingen en ook intervisie van personeel. Vervolgens ging Meander met het personeel in gesprek o.b.v een brainstorm voor verdere veranderingen mee te nemen naar de gehele organisatie. Dit traject startte in 2018 en ging door in 2019.

- **Supervisietraject – Zorgsaam Oost-Vlaanderen**

Sinds 2016 verzorgt een medewerker van Meander 4 jaarlijks supervisie voor de referentiepersonen dementie werkend binnen organisaties van Zorgsaam. Telkens worden casussen besproken en verscheidene methodieken gebruikt om de hulpverleners op weg te zetten om nieuwe mogelijkheden en pistes uit te proberen. Omwille van interne verschuivingen binnen Zorgsaam valt de ondersteuning van Meander dit jaar terug naar 2 jaarlijkse supervisiemomenten. In 2020 wordt het traject verder gezet.

- **Vormings-en begeleidingstraject – DVC De Sloetster**

Op vraag van de referentiepersoon van Zorgpunt Waasland regio Beveren werd er bekeken wat de medewerkers van DVC De Sloetster nodig hadden in de ondersteuning van hun gebruikers met dementie. Uiteindelijk startte Meander een traject waarbij er dit jaar 2 trainingsdagen werden geven in omgaan met dementie, zinvolle dagbesteding en casusbespreking. In 2020 zet het traject zich voor onder de vorm van 4 geplande intervisiemomenten met het team.

Algemeen vormingsaanbod

Via onze website www.dementie.be/meander kan ons meest recente vormingsaanbod geraadpleegd worden.

Organiseren van dialogen

Tussen maart en november organiseerden we 3 dialogen rond dementie. De dialogen zijn korte vormingsmomenten over de middag (2 uur) waarbij na een inleiding de deelnemers actief ideeën uitwisselen.

De thema's in 2019 waren:

- 06/06/2019: Wat te doen met veranderend gedrag?

Breng je casus mee!

- 26/09/2019: Samen onder 1 dak. Nadenken over leefgroepwerking.
- 21/11/2019: Door zijn ogen...De wereld van dementie. Er werd hierbij gebruik gemaakt van verschillende methodieken om de discussie te begeleiden. Er waren maximaal 25 deelnemers toegelaten.

Terugkomdagen voor referentiepersoon dementie

In 2019 werden onze terugkomdagen voor referentiepersonen dementie voor het eerst op jaarbasis georganiseerd. Voorheen was dit op schooljaarbasis. Deze beslissing werd genomen in nauwe samenspraak en afstemming met ECD Paradox. In 2018 startten zij ook met het aanbod van terugkomdagen. In 2019 wordt gewerkt met een nieuwe, nog meer gelijklopende formule. Dit om te bekomen dat in heel de provincie Oost-Vlaanderen een gelijkwaardig aanbod bestaat voor referentiepersonen dementie.

Datum	Thema
Terugkomdagen BASIS	
15/01/2019	Je functie waarmaken. Uitwisseling over het eigen functioneren als RPD
07/05/2019	Communicatie in de zorg: in overleg met collega's en directie
01/10/2019	Verborgene zorgdrager? Met familie in gesprek
03/12/2019	Hoe hou ik het vol? Over loslaten en zorg dragen.
Terugkomdagen VERDIEPENDE REEK	
05/02/2019	Atypische vormen van dementie
18/06/2019	Vorming geven. Hoe begin ik eraan?
22/10/2019	Palliatieve zorg bij personen met dementie
17/12/2019	Thema ingevuld volgens de noden van de groep

Op de terugkomdagen basis, verdiepende reeks en supervisie, werd in de voormiddag een theoretisch handvat aangereikt en bevatte de namiddag supervisie aan de hand van casuïstiek met betrekking tot het thema van die dag en de theorie die in de voormiddag werd aangereikt.

Meander on tour

In 2019 startte Meander met een nieuw concept waarbij 4 vormingen met 4 verschillende onderwerpen op 4 verschillende locaties binnen ons werkingsgebied werden aangeboden.

den. Dit gaf professionelen de kans om dichterbij huis ook deel te nemen aan interessante vormingen over dementie.

Geraardsbergen	05/02/2019	Zinnvolle dagbesteding bij personen met dementie (geannuleerd)
Ninove	14/05/2019	Communicatie: 'De Juiste toon vinden in het omgaan met personen met dementie (geannuleerd)
Aalst	24/09/2019	Kritische families hebben (on)gelijk
Sint-Niklaas	06/11/2019	Omgaan met gedrags- en stemmingsstoornissen (geannuleerd)

Studenten begeleiden

ECD Meander deelt graag zijn expertise omtrent dementie. We gaven studenten ondersteuning in het finaliseren van bachelorproeven, eindwerken, studieprojecten en ook hun stage. In 2019 hebben wij studenten begeleid door middel van stagebegeleiding (eerstejaarsstudent Maatschappelijk werk), informatie via mail en via een consult.

© Leo De Bock, in opdracht van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

Dementiecoaches in het Waasland

Het project werd reeds eerder in het jaarverslag beschreven. Ecd Meander begeleidt sinds de start van het project de dementiecoaches door middel van supervisie. Casussen worden besproken en de dementiecoaches worden inhoudelijk ondersteund. Alle supervisies omtrent de dementiecoaches worden opgevolgd door ECD Meander.

Studiedag 'Gedrag van slag' – 18/11/2019

In het najaar van 2019 organiseerden we de studiedag 'Gedrag van slag' in samenwerking met Overlegplatform dementie Aalst. In de voormiddag gaven dr. Portzky en Jan Debaene een lezing. In de namiddag werden 4 workshops aangeboden voor zowel professionelen uit de thuiszorg als in de residentiële setting.

De studiedag vond plaats op de campus van Odisee, Kwalestraat te Aalst. Er was een opkomst van ongeveer 45 deelnemers.

Infoavond 'Psychofarmaca bij personen met dementie' – 24/10/2019

OPD Ninove-Geraardsbergen organiseerde samen met ECD Meander de infoavond rond Psychofarmaca. Dr. Mirko Petrovic kwam spreken. De infoavond vond plaats in WZC Klateringen te Ninove en was een succes met meer dan 150 aanwezigen.

Zorg voor het levenseinde

Op 14 maart organiseerde ECD Meander in samenwerking met Netwerk Palliatieve Zorg Aalst/Dendermonde/Ninove een samenkomst waarin de samenwerking tussen de referentiepersoon dementie en palliatieve zorg werd beoogd. Er werd een middagvoordracht gehouden in WZC Aymonshof met als onderwerp "omgaan met een delier in de laatste fase van dementie". Een tweede samenkomst werd georganiseerd voor deze doelgroep in het najaar op 14 november' over het thema "vocht en voeding". Deze samenkomst werd echter geannuleerd wegens ziekte van de spreker. Het thema zal in 2020 herhaald worden.

Vervolgens sloegen we ook de handen in mekaar met Netwerk Palliatieve Zorg Aalst/Dendermonde/Ninove en netwerk Waasland. Sinds 2018 werkten we samen een 3-daagse opleiding uit rond het thema "vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie". In het voorjaar startten we deze opleiding. Hij ging door in Belsele. Onze doelgroep bestond uit 18 professionele hulpverleners uit de residentiële setting. Er werden dit jaar reeds plannen gemaakt om de opleiding te herhalen in 2020 en ook een aparte opleiding aan te bieden voor hulpverleners uit de thuiszorg.

Adviesverlening – Zorgsector

In 2017 startte ECD Meander op vraag van OCMW Hamme een samenwerking rond de uitbouw van nieuwe beschermde afdelingen in WZC Meulenbroek. Samen met hen werd er rond de tafel gezeten rond visieuitwerking en een actieplan voor de uitbouw van de gewenste veranderingen. Een medewerker van Meander was ook betrokken bij het selectieproces van de personeelsleden voor de beschermde afdeling. In 2018 werd de samenwerking verder gezet onder vorm van een begeleidingstraject waarbij het personeel ging brainstormen over de visie van hun nieuwe afdeling. Dit traject werd in 2019 vervolgd door een traject van supervisiemomenten met het betrokken personeel van de afdeling voor personen met dementie.

In 2019 werd in WZC Denderrust een adviestraject opgestart voor de werking van leefgroepen en de uitbouw ervan. Meermaals schakelde het WZC Meander in om hun ideeën af te toetsen of bij het zoeken naar inspiratie. Ze gebruikte Meander als feedbackkanaal om telkens terug hun weg te zoeken in hun project.

3 (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

ECD Meander wil blijvend beroep kunnen doen op nationale en internationale deskundigen om zo de kwaliteit van het gegeven advies en de algemene werking te kunnen waarborgen. Hiervoor werken wij nauw samen met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale ECD's.

Documentatiecentrum

We bouwden een beperkt documentatiecentrum uit. Verder verwezen we door naar de reguliere bibliotheken of naar collega ECD's via het BIDOOC – systeem. In 2019 probeerden wij ook ons uit te lenen materiaal uit te breiden en op een overzichtelijke manier op onze website ter beschikking te zetten. Onze te onlenen materialen kunnen hier geraadpleegd worden.

<https://www.dementie.be/meander/materiaal-ontlenen/>

4 Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Signaleren en aanbrengen van onderzoeksthema's

Vanuit de werking van ECD Meander werden thema's ter onderzoek of uitdieping doorgegeven aan ECD Vlaanderen.

Breed verkennen van ontwikkelingen via het opvolgen van nationale en internationale literatuur

ECD Meander is geabonneerd op verschillende tijdschriften en nieuwsbrieven van partnerorganisaties. Alle nationale en internationale vakliteratuur die ons aangereikt werd door ECD Vlaanderen, werd doorgenomen.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

▲ De Companjong

Samenwerking VZW DE COMPANJONG

Eind najaar 2016 ging Meander in gesprek met een mantelzorgster, Christine Vandenbranden, rond de opstart van een buddywerking voor personen met jongdementie.

Meander stond haar bij in het opbouwen van een netwerk, het aanbieden van ideeën voor de opstart van de buddywerking en de deskundigheidsbevordering van hun buddy's.

In de zomer van 2017 gingen ze officieel van start. ECD Meander verzorgde vormingen voor de vrijwilligers en hielp hun acties mee te promoten via onze sociale media. In 2019 bouwde De Companjong verder bekendheid in de regio, waar Meander zijn steentje bijdroeg door middel van doorverwijzing, advisering en bekendmaking van hun initiatieven via hun facebookpagina en vergaderingen.

Samenwerking Palliatief Netwerk

De samenwerking met het palliatief netwerk zoals reeds beschreven, had ook een sensibiliserend effect. Via studienamiddagen voor CRA artsen en directies van WZC werd ook deze doelgroep gesensibiliseerd voor de specifieke problematiek van palliatie en dementie. Aan de hand van supervisie tussen referentiepersonen palliatieve zorg en referentiepersonen dementie trachtte we mee bruggen te bouwen tussen de onderwerpen. Vervolgens bundelden we ook opnieuw onze expertise rond het thema vroegtijdige zorgplanning bij dementie, waarover een 3-daagse opleiding werd georganiseerd.

Partnerschap met patiëntenorganisaties

Een medewerker van ECD Meander nam deel als moderator aan verscheidene familiegroepen van de Alzheimer Liga. Vervolgens bleven we ook dit jaar weer doorverwijzen naar hun ondersteuning bij nood aan lotgenotencontact.

Hogescholen

Regelmatig waren we als gastdocent spreker in verschillende opleidingen: ASO (St. Jozef College Aalst), Kisp (volwassen onderwijs Aalst) en logistiek medewerker (BSO, Oscar Romero Dendermonde) en hogescholen (Artevelde, Odisee).

Samenwerking met SEL Aalst en SEL Waasland

Sinds 2015 werkt ECD Meander nauw samen met de SEL's uit ons werkingsgebied. Dit uitte zich in de Oprichting van 4 regionale OPD's (Waasland, Dendermonde, Aalst en Geraardsbergen – Ninove).

Een platform waar organisaties en individuen die betrokken zijn bij het thema dementie met elkaar contact kunnen maken, inspireren en ook de noden van hun regio kunnen detecteren en mogelijks opvullen a.d.h.v. het opstarten van nieuwe initiatieven. De opdracht van de OPD's werd reeds beschreven in het transitieplan dementie 2014-2016.

Dit jaar kwamen we met alle OPD's uit onze regio 4 maal samen. Naargelang de interesse werden er verscheidene werkgroepen opgestart.

Samenwerking met eerstelijnszones

In 2018 maakte de Vlaamse overheid een nieuw ontwerp voor de gezondheidszorg in Vlaanderen. Hiervoor werd een hervorming om Vlaams grondgebied in gang gezet. In de eerste fase werden er eerstelijnszones opgericht, deze werden lokaal bepaald op basis van ligging en het aantal inwoners. Alle eerstelijnswerkingen vallen hieronder. Communicatie en samenwerking onderling worden gestuurd vanuit een zorgraad. Het doel is om de ondersteuning voor de persoon met een ondersteuningsbehoefte centraal te zetten. In de regio van Meander zijn er 5 eerstelijnszones in opbouw (Noord-Oost Waasland, Zuid-West Waasland, Dender, Regio Aalst en Denderzuid). Een medewerker van Meander woonde in de verscheidene gebieden de voorbereidingsvergadering sporadisch bij en gaf eigen inbreng, maakte kennis met andere hulpverleners en stelde de eigen werking voor. Op verschillende manieren krijgen we ook een stem in de zorgraad van vele ELZ's (via het OPD, de optionele stoel, werkgroep voor de optionele stoel).

Samenwerking partners uit de regionale zorgzones

Een tweede fase van de hervorming van de gezondheidszorg bracht kennismaking met onze regionale partners met zich mee. Binnen ons werkingsgebied liggen er 2 Regionale zorgzones (Waas en Dender, Zuid-Oost-Vlaanderen). Met oog op toekomstige samenwerking kwamen we meerdere keren samen met deze partners waar de mogelijkheden liggen tot een vorming van de zorgzones betreffende het uitgeschreven pilootproject o.l.v. de Vlaamse overheid. RZZ Waas en Dender werd door de overheid geselecteerd als pilootproject en zet de overgang tot samenwerking verder in 2020. Ook de andere RZZ gaat in 2020 verder aan de slag ook al is er geen pilootproject.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Tentoonstelling “Dementie uit de mist”

In navolging van het project te Aalst in 2014 werd de bestaande tentoonstelling van ECD Meander en de werk-

▲ Scholenkoffer Meander

groep PC Aalst “Dementie uit de mist” vernieuwd in 2015. In 2019 werd deze tentoonstelling 3 maal uitgeleend.

Scholenkoffer

De scholenkoffer ontwikkeld door ECD Meander, vanuit de vraag van scholen naar materiaal om met lagere schoolkinderen aan de slag te gaan met het thema dementie, werd in 2018 3 maal uitgeleend telkens voor een periode van 6 weken. Omwille van een gulle donatie van Danshart en OCMW Wichelen gebruikte Meander een deel van deze opbrengsten voor de vernieuwing van één van de scholenkoffers. Er werden o.a. nieuwe boeken en spellen aangekocht en ontwikkeld. In 2019 werd de scholenkoffer 2 maal uitgeleend. De boeken uit de koffer werden afzonderlijk ook nog uitgeleend.

Uitbreiding van mediatheek

Vanaf najaar 2018 werd al het uitleenbaar materiaal ter beschikking gesteld. Materiaal o.a. spellen, de tentoonstelling, de scholenkoffer en ook alle boeken (gehele inventaris) zijn te bekijken op de website. Telkens staat er een vermelding van hoe er kan uitgeleend worden. In het najaar kreeg de bibliotheek van Meander ook een nieuwe categorisatie op basis van het bidoc-systeem en werd er een nieuw uitleensysteem geïntroduceerd. In 2019 werden er 6 boeken, een dvd en een spel toegevoegd aan het uitleenmateriaal.

Publicatie Provinciale brochure

In samenwerking met provincie Oost-Vlaanderen en ECD Paradox brachten we de brochure “dementie, je staat er niet alleen voor” uit. Deze werd ontwikkeld naar een voor-

beeld van provincie Antwerpen. Dit is een algemene brochure met basisinformatie over dementie en wordt gratis ter beschikking gesteld voor mantelzorgers van personen met dementie. Ook in 2019 werden deze brochures verder verspreid.

Sanimemorix

EDV Vlaanderen lanceerde in september 2018 de preventiecampagne "SaniMemorix". Een campagne die de bewustwording over het effect van levensstijl op dementie wil vergroten en de algemene bevolking (tussen 40 en 75 jaar) wil stimuleren hiermee aan de slag te gaan. De doosjes werden ook dit jaar door Meander verder verspreid onder hun netwerk. Zowel onder professionele hulpverleners als onder mantelzorgers en burgers.

Praatcafé dementie

Via onze provinciale samenwerking met onze collega's van Paradox en het ondersteunen van onze lokale partners in de uitbouw van het praatcafé dementie op lokaal gebied, wordt de informatie laagdrempelig naar het grote publiek gebracht. Vier keer per jaar kunnen mensen in 10

verschillende praatcafés dementie verspreid over Oost-Vlaanderen gratis infomomenten over dementie volgen.

Dementievriendelijke gemeente

Ook op gemeentelijk niveau blijft Meander zijn partners ondersteunen om de burgers te informeren en te sensibiliseren. Zele, Ninove, Sint-Niklaas en ook Dendermonde brachten het thema dementie onder de aandacht. Dit werd gedaan op verschillende manieren: opbouw van dementievriendelijke wandeling, verspreiding van de place-mats, button-acties, theatervoorstelling,...

Verspreiding van folder en brochures over dementie

Organisaties, vrijwilligers, studenten, mantelzorgers en gewoon geïnteresseerden kunnen bij ECD Meander terecht voor informatieve folders en brochures. Gratis kunnen zij deze komen ophalen met of zonder een woordje uitleg. Meander verspreidde ook dit jaar mee de vernieuwde promotiematerialen van de sensibiliseringscampagne "onthou-mens", kaartje omgaan met dementie, jongdementie.info, het manifest van personen met dementie,...

▲ Dementievriendelijk Dendermonde: Dementie is geen gelaat

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

Expertise verwerven en bundelen door

- Deelname aan studiedagen en congressen
- Tekstueel en audiovisueel materiaal verzamelen, ordenen en desgevallend aanmaken.
- Signaleren en aanbrengen van onderzoeksthema's
- Breed verkennen van ontwikkelingen via het opvolgen van nationale en internationale literatuur
- 2x per jaar een eigen nieuwsbrief publiceren
- Opbouwen en onderhouden van nauwe contacten en samenwerkingsverbanden met o.a. hogescholen, palliatieve netwerken...Studenten begeleiden
- Kennisversterking van professionele hulpverleners

De consulenten van ECD Meander namen deel aan volgende studiedagen of congressen:

- Opleiding contextuele hulpverlening (Leentje)
- Betekenisvolle activiteitenmethode – Arteveldehogeschool (Leentje)
- TDT referentiekader kwaliteit van wonen leven en zorg van personen met dementie – EDV (Charlotte, Leentje en Nel)
- Studiedag “Atypische vormen en jongdementie” – EDV (Charlotte)
- Symposium ‘Voor ik vergeet, euthanasie bij dementie en wilsonbekwaamheid’ – Leif Antwerpen (Charlotte en Leentje)
- Studiedag “Dementie in het Ziekenhuis” – EDV (Nel)
- Vormingsdag ‘Palliatieve zorg bij personen met dementie’ – Odisee (Charlotte)
- Studiebezoek dementievriendelijke ziekenhuizen – pilootprojecten (Charlotte en Annelies)
- Extra VTO intervisie – EDV (Charlotte en Annelies)
- Tweedaagse door EDV(Charlotte en Annelies)
- Studiedag ‘Hulpmiddelen bij personen met dementie’ (Annelies)

VOS en VIS studiedagen en opleidingen EDV

In de samenwerking met EDV was ECD Meander vaste begeleider in enkele opleidingen die EDV aanbood in de regio Dendermonde. Meander was onder meer lesgever in de opleiding “Referentiepersoon Dementie” in Dender-

monde (11 dagen).

Ook de 2 studiedagen rond “Atypische vormen en jongdementie” en “Dementie in het ziekenhuis” ging door in onze regio, hier faciliteerden wij d.m.v. het voorzien van locatie, dranken, administratie ter plaatse en het ontvangen van de spreker.

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

ECD Meander beoogt een complementaire samenwerking tussen alle ECD's. Wij willen hierbij onze kennis en expertise delen en gebruik maken van een beschikbaar aanbod aan expertise en ervaringen van de collega's. Zo kunnen wij onze eigen werking versterken in functie van de persoon met dementie en zijn omgeving.

Deelname aan de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur werd opgevolgd door de beleidsverantwoordelijke

Tanja Everaert: Directeur WZC Aymonshof

Deelname aan het coördinatieoverleg

Het coördinatieoverleg werd opgevolgd door Leentje Vanderniepen en vanaf september door Charlotte Vermeir. Zij zal dit vanaf 2020 verder opvolgen.

Deelname aan het VTO-overleg

Het VTO overleg werd opgevolgd door Charlotte Vermeir. Vanaf september samen met Annelies Saeys. Zij zal in 2020 dit VTO-overleg verder opvolgen.

Deelname aan de werkgroep dementie in het onderwijs

De werkgroep “dementie in het onderwijs” werd wederom opgevolgd door Charlotte Vermeir.

Deelname aan de werkgroep Ergo en dementie

De werkgroep “ergo en dementie” werd opgevolgd door Leentje Vanderniepen.

Tweedaagse EDV

Alle medewerkers in dienst namen deel aan de tweedaagse georganiseerd door ECD Vlaanderen.

▲ Bibje Meander

Ontwikkelen van een dementienetwerk in Oost-Vlaanderen samen met ECD Paradox

Viermaandelijks hebben we een overleg met de collega's van ECD Paradox gehad om de werking op provinciaal niveau af te stemmen.

Doorverwijzing naar regionaal ECD

Wanneer er een hulpvraag bij ons terecht kwam die bedoeld was voor een andere regio hebben wij doorverwezen naar het ECD in kwestie.

Verspreiding van het concept "Referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie"

Vanuit een overheidsopdracht stelde Expertisecentrum dementie Vlaanderen het referentiekader samen. Dit vanuit de reactie op de negatieve berichtgeving over dementiezorg, maar ook om mensen een overzichtelijk en inspirerend concept aan te bieden waarin ze zichzelf en hun organisatie kunnen oriënteren en laten groeien. Uitgebracht in het najaar van 2018 werkt Meander sindsdien ook mee om dit concept mee bekendheid te brengen. Deze informatie werd onder andere voorgelegd in de OPD's, terugkomdagen voor referentiepersonen en ook tijdens opbouw van nieuwe projecten of samenwerkingen ter inspiratie en groei.

Installatie van een aankoopbeleid i.v.m. de beperkte bibliotheek

ECD Meander beschikt over een beperkte bibliotheek. In 2019 werd de bibliotheek in beperkte mate aangevuld met

nieuwe boeken die aansluiten bij eerder gekregen hulpvragen, geboden vormen of actuele thema's.

Telefonische permanentie

Naar aanleiding van het transitieplan zorgden de medewerkers voor een telefonische permanentie ieder weekdag van 8u30 tot 17u.

Website /Publiek

Onze website is voor het grote publiek een bron van informatie. Hierop staat onze werking uitgebreid toegelicht als ook ons vormingsaanbod en andere initiatieven. In 2019 trachtten we de website up to date te houden, zodat informatie steeds correct werd weergegeven.

Facebookpagina/ Publiek

Wekelijks postten we op de Facebookpagina initiatieven en informatie van ons uit of van onze partners. Dit platform wordt ook gebruikt om mensen op de hoogte te houden van nieuwe initiatieven en vormen. Op deze manier konden we het voorbije jaar onze werking extra in de kijker zetten en zo laagdrempelig informatie verspreiden. Hierdoor willen we mensen uit de hulpverlening die de weg naar ons aanbod nog niet hebben gevonden, prikkelen om ook deel te nemen aan onze activiteiten en vormen.

Memo

expertisecentrum dementie provincie Vlaams-Brabant
zorgregio's Halle-Vilvoorde en Leuven

Wingerdstraat 14 – 3000 Leuven | t 016 50 29 06

Molenhofstraat 31 – 1670 Heikruis | t 02 398 00 18

memo@dementie.be

Directie

- Griet Robberechts en Mark Hautekiet

Medewerkers

- **Annemie Janssens:** consulente, psychologe, van januari tem februari 56%, van maart tot 15 mei 0%, van 15 mei t.e.m. augustus 24%, van september tem december 32%
- **Karen Louwet:** consulente, psychologe, 30%
- **Caroline Terranova:** consulente, verpleegkundige, 70%
- **Jasmijn Driegelinck:** consulente, psychologe, 80%
- **Sophie Vermeersch:** consulente, neuropsychologe, 60%
- **Katja Van Gothem:** consulente, communicatiewetenschapper, 25%, vanaf september

▲ Studiedag 'Omgaan met onbegrepen gedrag bij FTD. Over sturen, focussen en volgen. (mei 2019)

Jaaraccenten 2019

Naast de algemene werking legde ECD Memo in 2019 een aantal eigen accenten.

ECD Memo wil de **deskundigheid rond dementie** in de zorgsector blijvend vergroten. Hierdoor zetten we verder in op vorming en dit zowel op vlak van inhoudelijke thema's als naar profilering en communicatiebeleid rond vorming.

Memo richtte in 2019 een VTO-cel op binnen het team teneinde het eigen vormingsbeleid en vormingstaken beter op elkaar af te stemmen en te optimaliseren. De overlegmomenten van de VTO-cel gingen door op 18 januari, 21 februari, 29 maart, 16 april, 7 juni, 16 juli, 5 september, 11 oktober en 12 december.

De eigen expertise rond thema's gerelateerd aan onze jaaraccenten en thema's waar zorgnoden gedetecteerd werden, zoals rouw en verlies bij dementie en omgaan met veranderend gedrag, werkten we verder uit in vormingspakketten. Dit specifieke vormingsaanbod bood Memo vervolgens aan via de website in open aanbod of via studiedagen zoals het thema FTD en jongdementie. Ook ontwikkelde Memo een eigen vormingsflyer dat via verschillende kanalen werd verspreid naar de zorgsector.

Daarnaast richtten we ons in 2019 specifiek op het werkveld van de thuiszorg met vormingen op maat en interview. Memo verzorgde de jaarlijkse navorming en interview voor Familiehulp. Voor de regio Leuven ging dit door op 7 en 10 oktober, voor regio Halle-Vilvoorde op 22 oktober. In totaal bereikten we 57 professionelen. Daarnaast organiseerde Memo vormingen voor Oxycare op 10 oktober en voor CT Paramedics op 12 november, waarbij een 30-tal zelfstandige thuisverpleegkundigen werden bereikt.

Ook werkte Memo een nieuwe ervaringsgerichte vorming uit voor basiszorgverleners in de thuiszorg. Deze vorming 'Thuis in Dementie' (3u) werd op verschillende locaties in open aanbod georganiseerd: op 3 december ging deze vorming door in Halle en op 12 december werd deze vorming tweemaal georganiseerd in Vilvoorde. In totaal namen 43 professionelen deel.

Tenslotte onderzocht Memo verder op welke manier zij een meerwaarde kan betekenen voor professionelen in de thuiszorg. Op 26 april vond een gesprek plaats met een referentiepersoon dementie binnen het ziekenfonds CM. Een voorstelling van Memo en overleg met de welzijnskoepel Gezinszorg West-Brabant vond plaats op 5 november.

Verder bleef het informeren, ondersteunen en coachen van vrije vormingsmedewerkers en freelancers voor Memo van belang aangezien zij basisvormingen en infomomenten rond dementie voor het expertisecentrum opnemen.

Memo verdiepte zich in het thema '**Intimiteit en seksualiteit**' bij mensen met dementie. Er werd expertise opgebouwd en Memo ontwikkelde een kaartspel om dit thema bespreekbaar te maken bij personen met (jong)dementie. Verder werkte Memo in 2019, in samenwerking met Paradox, aan een nieuwe methodiek rond het bespreekbaar maken van het thema bij professionelen/mantelzorgers.

Het thema '**Jongdementie**' blijft uiteraard een erg belangrijk actiepoint binnen de werking van Memo. We bleven ons in 2019 inzetten om de wederkerende hulpvragen rond jongdementie te beantwoorden. Onze expertise deelden we met professionals en mantelzorgers via een nieuwe voordracht, een nieuwe opleiding over FTD, een tijdschriftartikel, de praatcafés jongdementie voor zonen en dochters en de ontwikkeling van een vernieuwd boek. Ook richtten we ons tot beleidsmakers met het voorstel tot conventie rond dementie op jonge leeftijd. Hieronder gaan we verder in op deze acties.

Op vraag van uitgeverij LannooCampus komt er een herziene druk van het boek Dementie op jonge leeftijd, dat Memo voor het eerst ter publicatie aanbood in 2014 en waarvan de derde druk nu uitverkocht is. Memo-consulente Annemie Janssens en Prof. Dr. Marjolein de Vugt, van het Alzheimercentrum Maastricht startten in juni 2019 met een eerste redacteuroverleg over het nieuwe boek. Meer dan tien mensen (familieleden van personen met jongdementie, professionals en docenten) vormden een leescomité dat het vorige boek kritisch doornam. We vroegen in de zomervakantie aan alle co-auteurs (experten in de lage landen) om hun hoofdstuk te herwerken. Op basis van de waardevolle feedback van het leescomité en met de nieuwste inzichten van de co-auteurs, zullen we in 2020 een nieuw state-of-the-art boek kunnen presenteren, met nog meer toegepaste en laagdrempelige informatie.

Omdat we veel vragen kregen rond Frontotemporale dementie, een vorm van dementie die relatief vaker voorkomt bij dementie op jonge leeftijd, organiseerden we samen met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen een studiedag, getiteld 'Omgaan met onbegrepen gedrag bij FTD en andere vormen van dementie. Over sturen, focussen en volgen'. We brachten deze nieuwe benaderingsvorm voor het eerst in België, met twee Nederlandse docenten met ruime ervaring met dementie op jonge leeftijd en FTD.

▲ Startvergadering Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde, 14 maart (Sint-Pieters-Leeuw)

De studiedag ging door op 17 mei en was volzet met 50 deelnemers. Omwille van de positieve evaluatie wordt de studiedag herhaald in Dilbeek en Brugge in 2020.

Memo maakte ook een nota op, getiteld 'Voorstel tot RI-ZIVconventie voor personen met jongdementie'. Ze bevat voorstellen op domeinen van zorgbegeleiding aan huis, zorgbegeleiding in woonzorgcentra, kortverblijf in een woonzorgcentrum of een ziekenhuis en aangepaste centra voor dagverzorging en vertrekt vanuit een sterke expertise in een aantal ziekenhuizen. Deze nota werd door de directie en bestuurders voorgelegd aan het RIZIV en zal haar vervolg kennen in 2020.

Verder gaf Memo een voordracht over 'De toepassing van het referentiekader dementie op jongdementie' tijdens het minisymposium rond het referentiekader dementie in Leuven op 21 november. De voordracht was vernieuwend en werd positief geëvalueerd. Het is onze intentie om dit nieuwe concept verder kenbaar te maken via andere communicatiekanalen in 2020.

Samen met Gael Vermeersch (student geneeskunde aan de KU Leuven met een bijzondere interesse in de problematiek van dementie op jonge leeftijd), Jurn Verschraegen (Expertisecentrum dementie Vlaanderen), Scott Ratzan, MD, MPH, (USA) schreef Annemie Janssens (Memo) aan een te publiceren peer reviewed tijdschriftartikel over de stand van zaken en uitdagingen bij jongdementie in ons land.

ECD Memo werd in 2018 lid van de raad van bestuur van de coöperatie Zorgcirkels Jongdementie in Leuven, en bleef die rol opnemen in 2019.

Verder startte Memo in 2019 met het nieuwe initiatief 'Praatcafé jongdementie Leuven, exclusief voor zonen en

dochters'. Op een eenmalige bijeenkomst voor zonen en dochters in september 2018, waarop maar liefst 40 zonen en dochters uit de regio aanwezig waren, bleek de nood aan een regelmatige ontmoeting. Daarom organiseerden we in 2019 driemaal het nieuwe 'praatcafé voor zonen en dochters', en blijven we daarnaast ook 'Praatcafé jongdementie voor iedereen' organiseren, beide in samenwerking met de Zorgcirkels Jongdementie en de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Ook in de regio Halle-Vilvoorde voelen we meer en meer de nood aan specifieke ondersteuning, begeleiding en zorg voor personen met jongdementie en hun omgeving. Daarom onderzocht Memo in 2019 op welke manier we de Zorgcirkels Jongdementie ook kunnen uitrollen in de regio Halle-Vilvoorde. Op 14 maart (Sint-Pieters-Leeuw) en 23 mei (Meise) brachten we ervaringsdeskundigen en actoren uit het werkveld samen. Mantelzorgers en partners uit de eerstelijnszorg, ziekenhuizen en residentiële setting vertelden ons waar zij van dromen, waar zij rond willen samenwerken of welk aanbod zij kunnen bieden voor deze specifieke doelgroep. Doelstelling is een netwerk te creëren, genaamd Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde, dat personen met jongdementie begeleidt vanaf de eerste symptomen tot zolang daar nood aan is.

Memo nam de coördinerende rol op voor de Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde. Dit vertaalde zich in het organiseren van de startvergaderingen (14 maart en 23 mei), het leggen van contacten met mogelijke partners, deelnemen aan de Vlaamse Werkgroep jongdementie te Brussel op 22 januari en 17 december, opmaken van een

projectdossier ivf het zoeken naar financiële middelen, ondersteunen van lokale en regionale acties ter sponsoring (actie KWB Lembeek op 8 augustus, actie jaarmarkt Gooik op 21 september, actie Vereniging Handelaars uit Vlezenbeek op 21 december en actie Sint-Pieters-Leeuw in september) en het verkennen van een mogelijke samenwerking met een serviceclub (overlegmomenten op 19 maart, 11 juni, 8 oktober en 2 december). Verder werd een logo ontworpen en een postkaart ontwikkeld om de Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde bekend te maken. Ten slotte werd contact gelegd met de Zorgcirkels Jongdementie Leuven om te verkennen op welke manier er kan samen gewerkt worden rond de website. Dit overlegmoment ging door op 19 september.

Interne overlegmomenten bij Memo Halle-Vilvoorde gingen door op 29 januari, 12 februari, 5/12/14 en 19 maart, 15 april, 23 mei, 11/13/17 en 21 juni, 8 augustus, 17 september, 11 en 24 oktober, 4/7 en 28 november. Overlegmomenten met de medewerkers van Memo Leuven en de Zorgcirkels Jongdementie Leuven gingen door op 24 en 28 januari, 8 en 25 februari, 28 maart, 1 en 30 april, 13 september en 7 november.

We visualiseren de Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde met drie cirkels: ontmoeting, ondersteuning en opleiding.

De Zorgcirkel Ontmoeting is binnen de Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde een kernbegrip voor alle betrokkenen: de personen met jongdementie, hun families, vrijwilligers, buddy's en professionele zorgverleners. Activiteiten die gericht zijn op ontmoeting kunnen ervoor zorgen dat mensen met jongdementie blijven deelnemen aan de samenleving. Via ontmoeting kunnen mantelzorgers ervaringen uitwisselen, ondersteuning vinden en kan hun draagkracht verhoogd worden.

Volgende acties werden ondernomen:

- 29 januari: Familiegroep dementie Pajottenland met thema 'jongdementie' te Heikruis, 14 mantelzorgers aanwezig
- 24 oktober: Theatervoorstelling 'De loteling' in CC Westrand Dilbeek. Gesprekken en infostand
- 25 oktober: Vorming jongdementie voor VIVA Liedekerke, 15 deelnemers
- Individuele gesprekken/vragen via de telefoon en per mail
- Opstart Familiegroep Jongdementie Londerzeel, ism Alzheimer Liga Vlaanderen

De zorgcirkel Ondersteuning omvat verschillende vormen van professionele ondersteuning voor mensen met jongdementie en hun mantelzorgers. Op basis van de behoeften en noden trachten we zorg op maat te bieden tijdens het hele dementieproces, vanaf het stellen van een juiste diagnose tot aan het einde en ook na het afscheid. In deze ondersteuning zien we verschillende aspecten: vroegtijdige diagnostiek en doorverwijzing, sterke eerstelijnszorg, dagverzorgingscentra, groepswonen en buddywerking. Om de continuïteit van de ondersteuning te waarborgen, wensen we een goede zorgbegeleiding aan te bieden.

Volgende acties werden ondernomen:

- Memo bezocht in 2019 een aantal goede praktijkvoorbeelden (WZC Regina Coeli te Brugge op 24 mei, Triamant Haspengauw te Velm op 18 juni en Het Portiek te Kortrijk op 2 juli)
- Memo maakte kennis met de werking van een aantal organisaties die zich willen engageren voor de Zorgcirkels Jongdementie Halle-Vilvoorde (NOAH te Beersel op 20 september, DVC Nieuwenhuyzen te Hofstade op 5 november en Landelijke Thuiszorg te Wijgmaal op 7 november)
- Een eenmalige kennismaking werd ingepland met WZC Floordam te Melsbroek op 22 oktober en WZC Wilgendries te Voorde op 14 november

De Zorgcirkel Opleiding: Er is een grote behoefte aan informatie over jongdementie. De expertise die de vorige jaren door Memo werd opgebouwd, wordt ter beschikking gesteld aan elkeen die beter wil opgaan met de problematiek van jongdementie. Daarom ondersteunen we studiedagen, zorgen voor we voor interne vorming, ondersteunen we intervisie en coaching.

Volgende acties werden ondernomen:

- 21 februari: Reflectiemoment te Heikruis over jongdementie (3u, 8 deelnemers)
- 5 december: Studiedag 'Zinnige activiteiten voor jonge mensen met dementie' te Dilbeek (3u, 10 aanwezigen)

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- ECD Memo zorgt voor een telefonische en digitale bereikbaarheid van min. 32 uur/week verspreid over de werkdagen. Op uitzonderlijke momenten wordt er gebruik gemaakt van het antwoordapparaat. Verder is er ook een digitale permanentie verzekerd d.m.v. een algemene mailbox, die elke dag door een medewerker van Memo wordt opgevolgd.
- Registreren van contacten (telefonisch, e-mail, persoonlijk gesprek en overleg) a.d.h.v. een uniform registratiedocument. In 2019 beantwoordde Memo in totaal 201 vragen naar informatie, advies en ondersteuning over diverse aspecten van dementie. 59 vragen waren afkomstig van personen met dementie, familieleden, burens en kennissen.
- Aanbieden en up to date houden van de website www.dementie.be/memo. Daar kan elke bezoeker meer informatie terugvinden over de lokale vormingen, de praatcafés dementie, het documentatiecentrum, de eigen regionale activiteiten, ... Door middel van een slider op de startpagina worden actuele thema's en gebeurtenissen in de kijker geplaatst.
- Aanbieden en up to date houden van de website www.jongdementie.info ism met drie andere partners. Overlegmomenten vonden plaats op 7 februari, 5 september en 22 november via skype en 6 mei op verplaatsing bij Alzheimer Centrum Limburg in Maastricht. Memo is permanent verantwoordelijk voor het updaten van het luik 'sociale kaart' en nam daarnaast gedurende de maanden februari, maart en april het volledige beheer van de website op zich.
- ECD Memo verstuurde vijf keer per jaar (in januari, mei, juli, september en november) een elektronische nieuwsbrief naar 1591 geabonneerden. Op die manier informeren we alle professionelen en geïnteresseerden in de provincie blijvend over onze activiteiten.
- ECD Memo heeft Facebook als nieuw communicatiekanaal ingezet.
- ECD Memo onderhoudt en breidt het aanbod van het documentatiecentrum verder uit. Het volledige aanbod is online te raadplegen op www.dementie.be/memo. Er wordt ook verwezen naar de andere documentatiecentra van de regionale ECD's en EDV. In 2019 werden 118 boeken ontleend waarvan 77 door professionele medewerkers, 31 door studenten en 10 door familieleden/vrijwilligers. Verder werden eveneens 23 DVD's, en 12 spelmaterialen ontleend. In 2019 kon Memo rekenen op een vrijwilligster die een halve dag per week aanwezig was en administratieve ondersteuning bood in het documentatiecentrum.
- ECD Memo adviseert op vraag bij scharniermomenten in het zorg- en begeleidingsproces en bij specifieke situaties in het dementieproces. Er gingen 8 gesprekken met familieleden door in de kantoren van Memo.
- Faciliteren van reeds bestaande en nog op te starten sessies psycho-educatie en ontmoetingsgroep i.s.m. verschillende partners. Memo faciliteerde de 2 laatste sessies van DEN in Londerzeel in het voorjaar. Er namen 6 mantelzorgers deel. Memo is samen met CM, WZC De Wingerd en de Zorgcirkels Jongdementie partner bij het aanbieden van een psycho-educatiepakket 'Dementie en nu' voor mantelzorgers in Leuven. Memo zorgde mee voor de bekendmaking van dit initiatief en bracht kandidaat-deelnemers aan. In de 10 bijeenkomsten van 'Dementie en nu' doen mantelzorgers kennis en vaardigheden op en krijgen ze de ruimte om met lotgenoten in contact te komen. De DEN-reeks in Leuven startte op 11 januari en eindigde op 7 juni. Er namen 13 mantelzorgers deel.
- Ter beschikking stellen van de digitale brochure 'Dementie, u staat er niet alleen voor' op onze website. Er werd contact gelegd met de grafische cel van de provincie Vlaams-Brabant die in 2012 deze brochure ontwierp om het oorspronkelijke bestand te verkrijgen. Eind 2019 reviseerde Memo de brochure en paste de sociale kaart aan met als doel de herwerkte brochure opnieuw te laten drukken begin 2020.

- Ondersteunen en faciliteren van praatcafés dementie in Vlaams-Brabant. Memo maakte een overzichtsbrochure van praatcafés dementie en familiegroepen dementie i.s.m de Alzheimer Liga Vlaanderen. In 2019 werden op 22 verschillende locaties in onze provincie praatcafés dementie georganiseerd, namelijk in Aarschot – Asse – Beersel – Bertem/Herent – Bierbeek – Diest/Scherpenheuvel – Dilbeek – Druivenstreek – Grimbergen/Kapelle-op-den-Bos/Londerzeel/Wolvertem/Meise – Haacht – Halle – Heikruis – Holsbeek – Kampenhout – Leuven – Roosdaal – Rotselaar- Sint-Pieters-Leeuw – Tielt-Winge – Tienen – Zaventem – Zemst . Op deze manier vonden er in 2019 in totaal 82 praatcafés dementie plaats, die door Memo werden ondersteund. Memo organiseert jaarlijks een startvergadering praatcafés dementie. Tijdens deze startvergadering wordt het huidige werkjaar geëvalueerd en wordt een start gemaakt met de planning van het volgende jaarprogramma. Deze vergadering ging door op 4 oktober te Nossegem. Ten slotte ontwikkelde Memo in het najaar ism de Alzheimer Liga Vlaanderen een nieuwe overzichtsbrochure 2020 met alle praatcafés dementie en familiegroepen dementie in de provincie Vlaams-Brabant.
- ECD Memo organiseert samen met de Alzheimer Liga Vlaanderen en de Zorgcirkels Jongdementie 6 keer per jaar een praatcafé jongdementie. Dat zijn bijeenkomsten voor personen met jongdementie en hun naasten, waarvan 3 samenkomsten specifiek voor zonen en dochters. ECD Memo zorgde voor een jaarprogramma, de bekendmaking, de evaluatie en was het aanspreekpunt en/of de begeleider van elk praatcafé.
- Ondersteunen en faciliteren van de familiegroepen Alzheimer Liga Vlaanderen in Aarschot, Bertem, Dilbeek, Grimbergen, Heikruis, Steenokkerzeel/Melsbroek/Perk en Tienen. Memo werkte mee aan de bekendmaking van deze familiegroepen via de elektronische nieuwsbrief. De familiegroep regio Pajottenland wordt ook inhoudelijk ondersteund door Memo. Een medewerker van Memo is namelijk lid van de kerngroep en is steeds aanwezig op de bijeenkomsten van de familiegroep. Deze familiegroep komt jaarlijks 6 keer samen in Heikruis, telkens om een ander aspect van dementie te bespreken. In 2019 gingen deze bijeenkomsten door op 29 januari, 26 maart, 28 mei, 4 juli, 10 september en 12 november. Memo zorgde op 3 momenten voor de inhoudelijke begeleiding. We bereikten 41 familieleden en mantelzorgers. Daarnaast trad Memo op 12 oktober als gastspreker op voor de Ontmoetingsgroep Frontotemporale Dementie te Sint-Niklaas.

▲ Zomeruitstap familiegroep regio Pajottenland

- Aanbieden van het instrument ‘dementiewijzer’ in provincie Vlaams-Brabant. Dit is een compact hulpmiddel dat op een laagdrempelige manier mantelzorgers van mensen met dementie en professionelen in de dementiezorg op weg zet naar de gepaste zorg of ondersteuning. De dementiewijzer is gebaseerd op vragen en antwoorden waar mensen mee zitten, is bondig en concreet en bevat heel wat communicatietips. De dementiewijzer is geïnspireerd op de dementiewijzer van dementievriendelijk Brugge. De wijzer kan besteld worden via www.dementie.be/memo en kost €2. Dit instrument wordt eveneens verspreid via de praatcafés dementie en OPD's. Er werden reeds 7311 exemplaren verkocht.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- ECD Memo informeert, adviseert en ondersteunt referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners m.b.t. individuele cliëntsituaties. ECD Memo zorgt hierbij voor een telefonische en digitale bereikbaarheid van min. 32 uur verspreid over de werkdagen. Op uitzonderlijke momenten wordt er gebruik gemaakt van het antwoordapparaat.
- Registreren van contacten (telefonisch, e-mail, persoonlijk gesprek en overleg) a.d.h.v. een uniform registratiedocument. In 2019 beantwoordde Memo 130 vragen van hulpverleners in de zorgsector.
- ECD Memo verstuurde vijf keer per jaar een elektronische nieuwsbrief.
- Aanbieden en up to date houden van de website www.dementie.be/memo. Memo paste het vormingsaanbod inhoudelijk aan en vernieuwde de lay-out van het vormingsluik op de website.
- Aanbieden en up to date houden van de website www.jongdementie.info ism met drie andere partners.
- ECD Memo heeft Facebook als nieuw communicatiekanaal ingezet.
- ECD Memo onderhoudt en breidt het aanbod van het documentatiecentrum verder uit.
- ECD Memo breidt de kennis inzake dementie verder uit door de wetenschappelijke artikels die EDV ter beschikking stelt, op te volgen.
- Organiseren van een overlegplatform dementie (OPD) in beide arrondissementen van de provincie ism SEL GOAL en SEL Zorgnetwerk Zenneland. In het arrondissement Halle-Vilvoorde werd er drie keer een OPD georganiseerd. Het centrale thema was het referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie. Deze OPD's gingen door op volgende momenten:
 - 26 februari te Groot-Bijgaarden
 - 4 juni te Zellik (met als thema de toepassing ‘Cultuur’)
 - 8 oktober te Dilbeek (met als thema de toepassing ‘Psychosociale ondersteuning van personen met dementie en hun mantelzorgers’)
 Er waren telkens een 20-tal aanwezigen. Daarnaast werden een aantal overlegmomenten georganiseerd met SEL Zorgnetwerk Zenneland om de OPD's voor te bereiden en te evalueren. Deze voorbereidende vergaderingen gingen door op 2 mei en 6 augustus in Heikruis. In het arrondissement Leuven werden drie OPD's georganiseerd, namelijk één in regio Diest/Aarschot (7 mei), één in regio Groot-Leuven (22 oktober) en één in regio Tienen/Zuid-Oost Hageland (5 november), volgens de structuur van de bestaande platformen. Het centrale thema was ‘Intimiteit en seksualiteit bij personen met dementie’. Telkens werd ook een lokaal initiatief voorgesteld, zoals bv ‘Omgaan met huisdieren in het woonzorgcentrum’. Daarnaast werd een overlegmoment georganiseerd met SEL Goal om de OPD's voor te bereiden en te evalueren. Deze voorbereidende vergadering ging door op 22 januari te Leuven.
- ECD Memo maakte het eigen vormingsaanbod en dat van EDV bekend aan alle woonzorgactoren in de provincie Vlaams-Brabant via de elektronische nieuwsbrief, de website www.dementie.be/memo, de Facebookpagina en mailing per post. Een flyer met het open aanbod van Memo werd aangemaakt en verspreid.
- Verder blijft het informeren, ondersteunen en coachen van vrije vormingsmedewerkers (VVM) en freelancers voor Memo van belang aangezien zij basisvormingen en infomomenten rond dementie voor het expertisecentrum opnemen. Memo ondersteunde op individu-

▲ Thuis in Dementie

ele basis vrije vormingswerkers die vormingsvragen opnamen. Zo begeleidde Memo een startende vrije vormingsmedewerker tijdens een praatcafé dementie in Buizingen op 17 september. Een nieuwe kandidaat-vormingswerker kwam op 18 juni op gesprek en werkte onder begeleiding van Memo een thema uit voor de familiegroep Pajottenland op 10 september. Op vraag van de WM'ers werd ook filmmateriaal ter beschikking gesteld.

- Aanbod van reflectiemomenten voor professionele hulpverleners vanaf najaar 2018 tot voorjaar 2019. Om tegemoet te komen aan de nood aan ontmoetingen en het uitwisselen van ervaringen, organiseerde Memo vanaf het najaar 2018 reflectiemomenten. De reflectiemomenten zijn een lerend netwerk onder gelijken in de zorg voor personen met dementie. In kleine groepjes wordt er op een interactieve manier rond casuïstiek gewerkt op basis van vastgelegde thema's. Deze reflectiemomenten worden afwisselend georganiseerd in de regio Halle-Vilvoorde en de regio Leuven. In 2019 vonden volgende bijeenkomsten plaats:
 - 21 februari (Heikruis): Jonge personen met dementie. Verkenning van noden en aanbod, 8 deelnemers
 - 26 april (Leuven): Dementievriendelijke gemeente. Hoe pak je dit aan en wie betrek je hierbij?, 6 deelnemers.
- In het voorjaar van 2019 lanceerde Memo het nieuwe

concept 'Thuis in Dementie', vormingsmomenten specifiek bedoeld voor basiszorgverleners in de thuiszorg. Aan de hand van de 'ervaringsgerichte toolbox dementie' willen we in kleinere groepen van maximaal 16 deelnemers kennis, inzichten en handvatten meegeven rond het functioneren van een persoon met dementie in het dagelijks leven. Memo organiseerde 4 vormingsmomenten, verspreid over de provincie:

Zorgregio Leuven:

- 28 maart te Tienen (afgelast wegens te weinig inschrijvingen)
- 5 april te Scherpenheuvel (afgelast wegens te weinig inschrijvingen)

Zorgregio Halle-Vilvoorde:

- 3 december te Halle: 3u, 15 aanwezigen
- 12 december te Vilvoorde: 2 sessies van elk 3 uur, telkens 14 aanwezigen

- Organisatie van de 'Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie' te Dilbeek. Deze navorming bestaat uit vier ganse dagen, waarbij telkens een inhoudelijk thema in de voormiddag behandeld wordt en in de namiddag intervisie aan bod komt. Deze terugkomdagen gingen door in de Hogeschool Odisee te Dilbeek. Er waren 7 deelnemers.

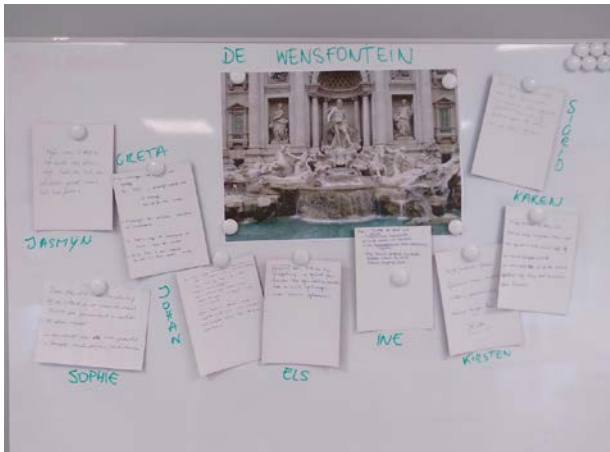
Data en thema's:

- 10 mei: Atypische vormen van dementie
- 14 juni: Persoonsgerichte zorg. Hoe breng je dit in de praktijk?

- 27 september: Intimiteit en seksualiteit bij personen met dementie
- 22 november: Thema in te vullen volgens de noden van de groep: Cultuursensitieve zorg
- Organisatie van de studiedag 'Omgaan met onbegrepen gedrag bij FTD en andere vormen van dementie. Over sturen, focussen en volgen', ism EDV. We brachten deze nieuwe benaderingsvorm voor het eerst in België, met twee Nederlandse docenten met ruime ervaring met dementie op jonge leeftijd en FTD. De

studiedag ging door op 17 mei en was volzet met 50 deelnemers. Omwille van de positieve evaluatie wordt de studiedag herhaald in Dilbeek en Brugge in 2020.

- Memo nam deel aan het mini-symposium over kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie op 21 november te Leuven, in samenwerking met EDV en andere regionale ECD's. Memo bracht een vernieuwende bijdrage over dementie op jonge leeftijd en het referentiekader (zie hoger) en was aanwezig met een infostand.

▲ Terugkomdag 'Atypische vormen van dementie'

▲ Terugkomdag 'Intimiteit en seksualiteit bij personen met dementie'

▲ Mini-Symposium Referentiekader over kwaliteit van leven, wonen en zorg

- Aanbieden van vorming op maat, op vraag van externe organisaties. We verzorgen de registratie, realisatie, facturatie en opvolging van de aanvragen. In 2019 heeft Memo in totaal 128 uur vorming op maat gegeven rond allerlei aspecten van dementie. Zo werden in totaal 594 mensen bereikt.

Vormingen op maat op vraag van de organisatie	Aantal uren gegeven vorming	Aantal bereikte personen
Voor professionele hulpverleners	89.5	344
Voor mantelzorgers	19	91
Voor breed publiek	7.5	43
Voor vrijwilligers	1	50
Voor politiediensten/gemeenschapswacht	0	0
Voor het onderwijs	9	56
Lokale handelaars	0	0
Andere	2	10

- Aanbieden van vorming, in de regie van EDV:
 - o Opleiding referentiepersoon dementie: Memo was spreker voor dag 6 van de opleiding referentiepersoon dementie in Hasselt op 28 februari. (5u, 22 aanwezigen)
 - o Memo heeft een actieve rol in het faciliteren en opnemen van vormingen en opleidingen in de regie van EDV:
 - 14 mei: Studiedag ‘Verbinding leggen met families vanuit het geweldloze communicatiemodel en contextuele denkkader’ te Leuven (6u, 22 aanwezigen)
 - 5 december: Studienamiddag ‘Zinnvolle activiteiten voor mensen met jongdementie’ te Dilbeek (3u, 10 aanwezigen)
 - 6 december: Studiedag ‘Ethische dilemma’s’ te Leuven (6u, 18 aanwezigen)
 - o Het aanbieden van vormingen op vraag van het sociaal fonds (Febi). In 2019 heeft Memo 11 basisvormingen ‘Inzicht in dementie’ gegeven (77 uur vorming in totaal) en 3 trainingen ‘Omgaan met dementie’ (73.5 uur vorming in totaal). Het aantal deelnemers per vorming varieerde tussen de 10 en 16 personen.
 - o In totaal werden er 170.5 u vormingen gegeven door Memo voor 212 professionele hulpverleners, in de regie van EDV.

3 (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- ECD Memo is lid van de adviesraad van het Kenniscentrum Dementie op jonge leeftijd in Nederland.
- Memo deed een bevraging bij mantelzorgers, ECD-medewerkers en docenten in het kader van het herwerken van het boek Dementie op jonge leeftijd. Meer bepaald bevroegen we hen naar sterktes, zwaktes en hiaten in de laatste editie van het boek, zodat de co-auteurs, experts in de Lage Landen, hierop een antwoord kunnen bieden in de nieuw te publiceren versie van het boek.
- We ontvingen regelmatig vragen rond het omgaan met FTD en merken dat hierover relatief weinig informatie bestaat. We contacteerden daarom Elly Prins, psychologe bij Stichting de Waalboog en specialiste in zake Jongdementie en FTD, om haar kennis en nieuwe theorie ‘over sturen, focussen en volgen’ met ons te delen tijdens een studiedag die we samen met EDV in Leuven organiseerden. Het maximum aantal deelnemers, met name 50. (zie ook hierboven bij jaarthema’s) werd bereikt en de beoordelingen waren positief.
- Samen met Gael Vermeersch (student geneeskunde aan de KULeuven met een bijzondere interesse in de problematiek van dementie op jonge leeftijd), Jurn Verschraegen (Expertisecentrum dementie Vlaanderen), Scott Ratzan, MD, MPH, (USA) schreef Annemie Janssens (Memo) aan een tijdschriftartikel over de stand van zaken en uitdagingen bij jongdementie in ons land. Het artikel zal in 2020 worden voorgelegd aan de redactie van een peer-reviewed tijdschrift. (zie ook hierboven bij jaarthema’s).

4 Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

▲ Memorandum 'Op ons kan je rekenen'

- Ondersteunen van de dementievriendelijke gemeenten in de provincie. Dit zijn: Leuven, Haacht, Herent, Londerzeel, Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw.
 - o Voor Londerzeel nam Memo deel aan de stuurgroepvergaderingen Dementievriendelijke Gemeente op 4 juni en op 10 december.
 - o In het kader van Dementievriendelijk Dilbeek verzorgde Memo een workshop voor 3^e graadstudenten secundair onderwijs op 20 mei. Op 18 september organiseerde Memo workshops voor wijkagenten en leden van het team Ouderenwelzijn OCMW Dilbeek. Tenslotte nam Memo deel aan een overleg ter voorbereiding van een vormingsavond voor de huisartsenkringen Groot-Dilbeek op 26 november.
 - o Ook gemeente Sint-Pieters-Leeuw wil werken rond dementievriendelijk beleid. Een eerste overleg met Memo ging door op 17 juni.
 - o Voor Leuven nam Memo deel aan de stuurgroepvergaderingen Dementievriendelijke Gemeente op 1 februari, 24 april, 5 september en 3 december.
 - o Voor Haacht nam Memo deel aan de stuurgroepvergaderingen Dementievriendelijke Gemeente op 14 augustus, 4 september, 22 oktober en 3 december.
- o Voor Herent zijn er geen overlegmomenten doorgegaan.
- Ondersteunen van universitaire en regionale ziekenhuizen in de uitrol naar een 'dementievriendelijk ziekenhuis':
 - o Voor het UZLeuven nam Memo deel aan een overlegmoment op 28 mei.
 - o Voor het Heilig Hartziekenhuis Leuven nam Memo deel aan overlegmomenten op 28 januari, 17 oktober, 24 oktober en 2 december.
- Ondersteunen en verspreiden van het Memorandum 'Op ons kan je rekenen' dat werd opgemaakt richting de verkiezingen van 2019, namens alle expertisecentra dementie in samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen. In januari verspreidde Memo het Memorandum via de nieuwsbrief.
- Opmaken van jaarverslag 2018, dat door en in samenwerking met het EDV in een geconsolideerde versie wordt opgeleverd.
- We namen via de nota Conventie voor personen met jongdementie concrete stappen om beleidsmakers at-

tent te maken op de hiaten in de huidige zorg en legden hen een voorstel tot verbetering voor (zie ook hierboven bij jaarthema's).

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- Organiseren van een overlegplatform dementie (OPD) in beide arrondissementen van de provincie ism SEL GOAL en SEL Zorgnetwerk Zenneland.

In het arrondissement Halle-Vilvoorde werd er drie keer een OPD georganiseerd. Het centrale thema was het referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie.

Deze OPD's gingen door op volgende momenten:

- o 26 februari te Groot-Bijgaarden
- o 4 juni te Zellik (met als thema de toepassing 'Cultuur')
- o 8 oktober te Dilbeek (met als thema de toepassing 'Psychosociale ondersteuning van personen met dementie en hun mantelzorgers')

Er waren telkens een 20-tal aanwezigen. Daarnaast werden een aantal overlegmomenten georganiseerd met SEL Zorgnetwerk Zenneland om de OPD's voor te bereiden en te evalueren. Deze voorbereidende vergaderingen gingen door op 2 mei en 6 augustus in Heikruis.

In het arrondissement Leuven werden drie OPD's georganiseerd, namelijk één in regio Diest/Aarschot (7 mei), één in regio Groot-Leuven (22 oktober) en één in regio Tienen/Zuid-Oost Hageland (5 november), volgens de structuur van de bestaande platformen. Het centrale thema was 'Intimiteit en seksualiteit bij personen met dementie'. Telkens werd ook een lokaal initiatief voorgesteld, zoals bv 'Omgaan met huisdieren in het woonzorgcentrum'. Daarnaast werd een overlegmoment georganiseerd met SEL Goal om de OPD's voor te bereiden en te evalueren. Deze voorbereidende vergadering ging door op 22 januari te Leuven.

- Samenwerking met Alzheimer Liga Vlaanderen door het ondersteunen van de regionale familiegroepen dementie.
- Op vraag van de Raad van Bestuur EDV schreef Memo elke eerstelijnszone in de provincie Vlaams-Brabant aan met de oproep naar kandidatuurstelling als partner voor

de optionele cluster in de Zorgraden. Hieruit vloeide voort dat Memo werd uitgenodigd op een aantal veranderingen van de ELZ's, namelijk 25 juni te Machelen (ELZ BraViO) en 17 september te Ternat (ELZ Pajottenland).

- Het regionaal Expertisecentrum Dementie Memo (met name Mark Hautekiet, directeur) engageerde zich om mee te kandideren in het pilootproject van het Regionaal Zorgplatform Halle-Vilvoorde. Volgende acties werden ondernomen:

- o 24 september: Infonamiddag Pilotprojecten, Brussel
- o 25 oktober: Oproep pilotprojecten door overheid
- o 7 november: Engagement Memo om mee te kandideren in Pilotproject
- o 10 november: Indienen Pilotproject (Penhouder Logo Zenneland in samenwerking met Toekomstforum Halle-Vilvoorde)
- o 19 december: Selectie als Pilotproject

In de regio Leuven werd eveneens een kandidatuur ingediend voor het pilootproject Regionale Zorgzone Leuven. Op 26 juni en 25 september nam Memo deel aan de overkoepelende beleidscommissie. Dit Pilotproject werd echter niet weerhouden.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- ECD Memo zorgt voor een telefonische en digitale bereikbaarheid van min. 32 uur verspreid over de werkdagen. Op uitzonderlijke momenten wordt er gebruik gemaakt van het antwoordapparaat.
- Registreren van contacten (telefonisch, e-mail, persoonlijk gesprek en overleg) a.d.h.v. een uniform registratiedocument.
- Het beschikbaar stellen en up to date houden van de website www.dementie.be/memo.
- Aanbieden en up to date houden van de website www.jongdementie.info ism met drie andere partners.
- ECD Memo zette Facebook als nieuw communicatiekanaal in.

▲ Dementiebeurs Diest

◀ Krantenartikel seniorenbeurs Haacht

- ECD Memo onderhoudt en breidt het aanbod van het documentatiecentrum verder uit.
- Memo zorgde voor een aankondiging van het praatcafé dementie en de familiegroep dementie Pajottenland in de huiskrant van het WZC Mater Dei. Verder werd in elke editie van de Wingerdkrant een overzicht gegeven van de praatcafés dementie regio Leuven en van de nieuwe aanwinsten in het documentatiecentrum.
- Ondersteunen en faciliteren van praatcafés dementie in Vlaams-Brabant in elk arrondissement.
- Organiseren van het praatcafé jongdementie en het praatcafé jongdementie exclusief voor zonen en dochters, samen met de Alzheimer Liga Vlaanderen en de Zorgcirkels Jongdementie.
- ECD Memo werkte in 2019 verder mee aan het project rond taboedoorbreking 'Ik zie U zitten' van LOGO Zenneland.
- Aanbieden en het verspreiden van de folder Memo en andere infobrochures, alsook op vraag deelnemen aan beurzen met een infostand. Zo heeft memo deelgenomen aan het inspiratiefestival in Leuven op 12 mei, de dementiebeurs in Diest op 21 september, de infobeurs jongdementie bij de theatervoorstelling 'De Loteling' te Dilbeek op 24 oktober en de seniorenbeurs in Haacht op 30 november.

- ECD Memo ondersteunde de sensibiliseringscampagne 'Sanimemorix' van EDV met als thema dementie en preventie, met extra aandacht tijdens 'De Week van de Zorg' in maart.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

- Volgen van literatuur/wetenschappelijke artikels verkregen vanuit EDV, oa via het opvolgen van Sharepoint, het gedeelde digitale O365 platform.
- Door het organiseren van intervisie en vormingsmomenten specifiek voor zorgverleners uit de thuiszorg en het deelnemen aan multidisciplinaire overlegmomenten, wil Memo de noden en samenwerkingsmogelijkheden blijvend aftoetsen bij thuiszorgpartners. ECD Memo schenkt hierbij ook aandacht aan de noden van referentiepersonen dementie in de thuiszorg en signaleert deze aan EDV:
 - 8 en 12 februari: Inzicht in het referentiekader te Brussel (2 x 3.5u)
 - 14 maart: Studiedag 'Bouwen aan cultuursensitieve zorg' te Brussel (6u)
 - 23 maart: Mini-symposium 'Euthanasie bij dementie' te Berchem (3u)
 - 24 mei: Studiebezoek aan WZC Regina Coeli te Brugge (3u)
 - 18 juni : Studiebezoek Triamant Haspengauw te Velm (3u)
 - 2 juli: Studiebezoek aan 'Het Portiek' te Kortrijk (4u)
 - 20 september: Studiebezoek aan NOAH te Beersel (2u)
 - 20 september: Symposium 'Dementie kent geen kleur' te Antwerpen (6u)
 - 14 oktober: Methodieken intervisie te Brussel, 6u
 - 17 en 18 oktober: Tweedaagse vorming in Kortrijk, georganiseerd door EDV voor alle regionale medewerkers. (12u)

- 22 oktober: Studiebezoek aan WZC Floordam te Melsbroek (2u)
- 5 november: Studiebezoek aan DVC Nieuwenhuyzen te Hofstade (2u)
- 14 november: Studiebezoek aan WZC Wilgendries te Voorde (2u)

- Ontwikkelen en finaliseren van methodieken om het thema 'Intimiteit en seksualiteit' bespreekbaar te maken naar de doelgroepen 'personen met dementie' en 'professionele medewerkers'. Voor dit project werkte ECD Memo samen met ECD Paradox.

- Wekelijks teamoverleg Memo via conference call.

- ECD Memo evalueerde het jaaractieplan op volgende momenten: 27 juni, 3 oktober en 28 november.

- Er gingen 7 overlegmomenten met Memo en de directie door op volgende momenten: 31 januari, 7 maart, 4 april, 16 mei, 4 juli, 19 september en 18 november. Deze vergaderingen gingen afwisselend door in Heikruis en Leuven.

- Het volgen/faciliteren van studiedagen georganiseerd door EDV (in eigen regio):

- 14 mei: Studiedag 'Verbinding leggen met families vanuit het geweldloze communicatiemodel en contextuele denkkader' te Leuven (6u, 22 aanwezigen)
- 17 mei: Symposium FTD te Leuven (6u, 50 deelnemers)
- 21 november: Mini-symposium Referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie te Leuven (6u, 100 aanwezigen)
- 5 december: Studienamiddag 'Zinvolle activiteiten voor mensen met jongdementie' te Dilbeek (3u, 10 aanwezigen)
- 6 december: Studiedag 'Ethische dilemma's' te Leuven (6u, 18 aanwezigen)

- Memo nam deel aan de werkgroep 'dementie' in WZC Mater Dei Heikruis op 15 oktober en in WZC De Wingerd Leuven op 14 februari, 9 mei en 12 december.

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- Memo nam deel aan een tweedaagse inhoudelijke verrijking op 17 en 18 oktober, uitgewerkt door EDV in samenwerking met de regionale ECD's.
- Memo nam deel aan de VTO-werkgroep van EDV op volgende data: 28 januari, 25 maart, 29 april, 30 september, 25 november te Antwerpen.
- Memo nam deel aan de Vlaamse werkgroep jongdementie van EDV op 22 januari en 17 december te Brussel.
- Memo nam deel aan het coördinatie-overleg van EDV op 11 februari, 20 mei, 23 september en 2 december te Antwerpen.
- Memo maakte gebruik van het gedeelde communicatieplatform Office 365.
- Ontwikkelen en finaliseren van methodieken om het thema 'Intimiteit en seksualiteit' bespreekbaar te maken naar de doelgroepen 'personen met dementie', 'professionele medewerkers' en 'mantelzorgers'. Voor dit project werkte ECD Memo samen met ECD Paradox.
- Kennisnemen van het referentiekader dementie, in afstemming met de andere regionale ECD's. De medewerkers van Memo namen deel aan het infomoment over het referentiekader op 8 en 12 februari te Brussel (2 x 3.5u) en namen actief deel aan het Mini-symposium Referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie te Leuven op 21 november.
- Memo nam deel aan de werkgroep Powerusers Office 365 van EDV op 26 november in functie van de ontwikkeling van een nieuw registratiedocument.

Orion^{ism} PGN

zorgregio's Antwerpen en Mechelen provincie Antwerpen

ECD Orion

Markgravelei 133 | 2018 Antwerpen | t 03 247 03 85 | orion@dementie.be

Zorgregio Mechelen (antennepunt PGN)

Lange Ridderstraat 20, 2800 Mechelen (postadres)

Paradeplein 2 bus 3, 2500 Lier | t 0476 93 49 56 | pgn@dementie.be

Medewerkers

- **Herman Wauters:** expert, voltijds
- **Nadia Hainaut:** expert, 80% VTE
- **Riet Pauwels:** coördinator/expert, voltijds
- **Sara Suykens:** projectmedewerker 50% VTE tot 1 september en nadien 40%
- Vrijwilligers (1 dag/week/vrijwilliger) vanaf 1 augustus: **Martine Van Looy** en **Simone Elbers**

▲ Denkdag

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

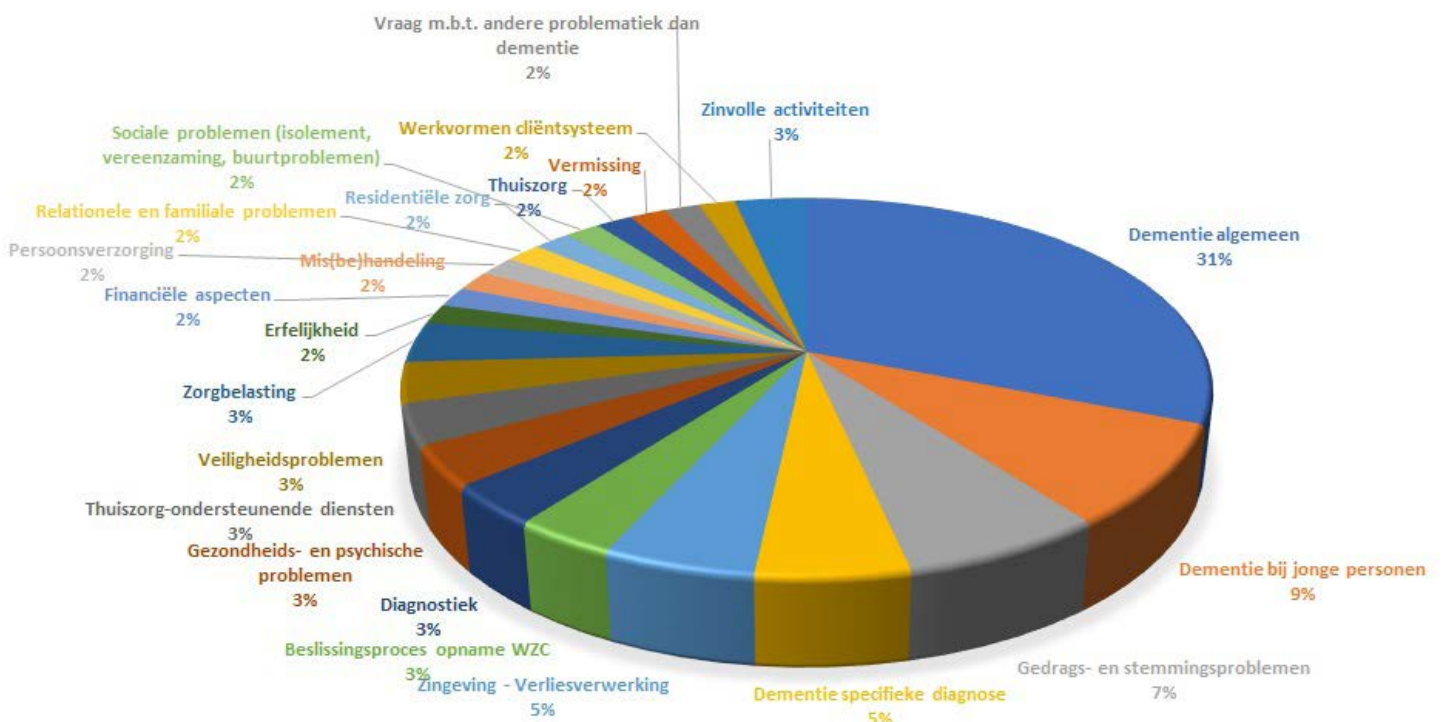
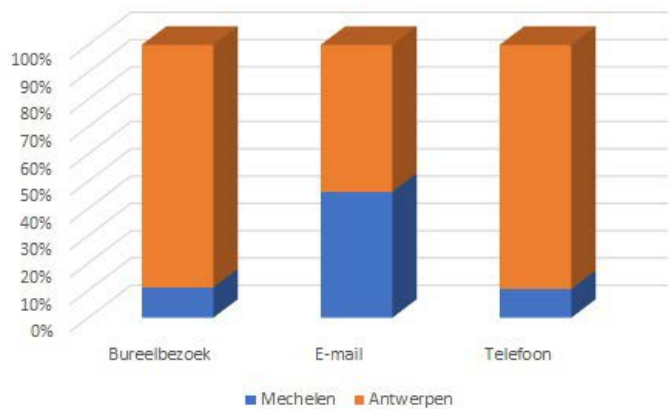
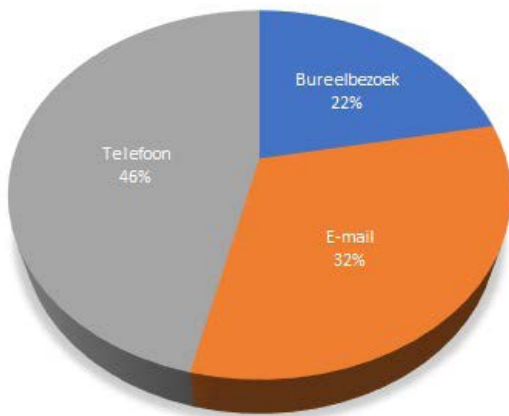
Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

Psycho-educatie 'dementie en nU'

We bieden een coach aan voor het psycho-educatiepak-

Contacten met mantelzorgers per type, per zorgregio en per gespreksthema

ket “Dementie en nu” georganiseerd door de stad Morstel. Dit wordt door Mortsel in 2 delen van 5 sessies aangeboden (bij wijze van piloot afgestemd met EDV). De eerste reeks is gestart op 5 november 2019 en eindigt op 3 december. De planning voor de tweede reeks wordt in 2020 opgenomen.

In zorgregio Mechelen ondersteunt het antennepunt PGN de coaches van de sessies in Lier en Mechelen georganiseerd door respectievelijk het Heilig-Hartziekenhuis Lier en het CGG De Pont (voorjaar) en stad Mechelen (najaar).

Het blijft opvallend dat weinig deelnemers zich inschrijven (5 à 7 deelnemers per groep) terwijl alle deelnemers zich uiterst tevreden tonen over de sessies.

Consultaanbod

Het ECD blijft het consultaanbod aan personen met dementie en hun mantelzorgers waarmaken. ECD Orion ism PGN is telefonisch bereikbaar tijdens werkdagen van 9:00 tot 17:00. Bij afwezigheid is er een regeling opge maakt met ECD Tandem (uitgezonderd overmacht met antwoordapparaat). Vragen per mail of facebook beantwoorden we uiterlijk binnen 2 werkdagen. De medewerker informeert en adviseert en verwijst door indien nodig. Er worden ook gesprekken op afspraak aangeboden indien de nood daartoe is. Dit aanbod werkt vraag-gestuurd.

ECD Orion ism PGN krijgt 41 hulp- en informatievragen van mantelzorgers. 78% van deze oproepen komt uit de zorgregio Antwerpen. Opvallend is dat mantelzorgers vooral via email contact opnemen in de zorgregio Mechelen, terwijl het telefonisch contact en het bureelbezoek primeert in Antwerpen. 30% van de vragen gaan over algemene informatie over dementie. Op de tweede tot vijfde plaats komen oproepen over dementie bij jonge personen, gedrags- en stemmingsproblemen, dementie specifieke diagnose en zingeving en verliesverwerking

Ondersteuning aan Praatcafés Dementie en Familiegroepen van de Alzheimer Liga Vlaanderen en andere praatgroepen

ECD Orion ism PGN zorgt per 6 maanden voor een folder waarin de programmatie van alle Praatcafés Dementie van de zorgregio's Antwerpen en Mechelen zijn opgenomen. Dezelfde programmatie is eveneens terug te vinden op www.dementie.be/orionpgn.

In de zorgregio Antwerpen biedt het ECD vraaggestuurde ondersteuning aan de gevestigde Praatcafés Dementie. Naast advies per mail of telefoon betekent dit voor Noorderlicht (1/10) en Dwaallicht (12/9) de aanwezigheid van het ECD in de respectievelijke stuurgroepen bij de samen-

stelling van het nieuwe jaarprogramma. De medewerker van PGN volgt geregeld de stuurgroepen van de praatcafés dementie in Lier, Mechelen, Heist-op-den-Berg, Rupelstreek en Klein Brabant/Vaartland (vergaderingen). Hij geeft advies over thema's en gastsprekers en bewaakt de methodiek.

De Praatcafés Dementie doen graag beroep op ECD Orion ism PGN als deskundige spreker. Soms vervangt het ECD de interviewer maar meestal gaat het om de rol van professioneel deskundige:

- Praatcafé Dementie In-Licht: De belevingswereld van personen met dementie
- Praatcafé Dementie Lichtstraal: Hoe omgaan met dementie?
- Praatcafé Dementie Mechelen: Hoe contact houden als praten moeilijk wordt
- Praatcafé Dementie Lichtpunt: nabespreking “Verdwaald in het geheugenpaleis”
- Praatcafé Dementie Dwaallicht: Omgaan met veranderend gedrag bij personen met dementie
- Praatcafé Dementie Mechelen: interviewer van prof. Vandebulcke met als thema ‘Ik herken je niet meer’
- Praatcafé Dementie Lier: ‘Autorijden en dementie’
- Praatcafé Dementie DeMens: ‘Een diagnose dementie’
- Praatcafé Dementie DeMens: ‘Communiceren met lotgenoten a.d.h.v. het Ganzenbord dementie’
- Praatcafé Dementie Mechelen: ‘Hoe behoud ik als mantelzorger van een persoon met dementie mijn veerkracht’
- Praatcafé Dementie Heist-op-den-Berg: ‘Autorijden en dementie’
- Praatcafé Dementie in WZC Ter Vlierbeke te Leuven: gastpreker over Ethische dilemma's in de zorg voor personen met dementie

Voor het Praatcafés Dementie Antwerpen neemt ECD Orion het voortouw in een kleine stuurgroep. De opkomst van mantelzorgers is voor dit praatcafé eerder klein en daarom zal er in 2020 naar een andere locatie in Antwerpen worden gezocht. Het Praatcafé In-Licht wordt eveneens geleid door Orion maar kan rekenen op een sterk partnerschap met het district Hoboken en de bibliotheek. Het aantal deelnemers van dit praatcafé groeit sterk en daarom wordt dezelfde formule verdergezet.

ECD Orion ism PGN organiseert in het kader van het project ‘dementie kent geen kleur’ verschillende praatgroepen met mantelzorgers met een migratieachtergrond. Zo faciliteren en begeleiden we drie themamomenten in het voorjaar 2019 in ‘t moNument te Mechelen. In Antwerpen organiseren

we twee bijeenkomsten in samenwerking met de Turkse Unie van België, vier bijeenkomsten in samenwerking met de Sociale Adviseurs van Vormingplus Antwerpen en twee bijeenkomsten in samenwerking met Buurtwerk De Stek van Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad.

Voordrachten, inleidingen en nabespreking van film of andere cultuurevenementen

We ondersteunen (meestal vraag-gestuurd) socioculturele projecten in het kader van dementie. We doen dit a.d.h.v. een inleiding, voordracht of nabespreking om dementie (meer) bespreekbaar te maken en de beeldvorming rond dementie en personen met dementie te nuanceren en bij te stellen.

Op het Praatcafé Klein Brabant Vaartland van 4 juni en DeMens (Rupelstreek) van 19 november verzorgt PGN de nabespreking van het theaterstuk 'Nu. En dan' van de Belgische ImprovisatieLiga. Op 17 september zorgt Orion voor de inleiding van het theaterstuk 'Mannen van 85' van Peter Lambert voor het Praatcafé In-Licht. Voor het Praatcafé Lichtpunt begeleidt het ECD op 30 september de nabespreking van de film 'Verdwaald in het Geheugenpaleis' van Klara Van Es. Op 6 november begeleidt Orion de nabespreking van de film 'Vergeet me niet' van David Sieveking voor het Buurtproject Dementie van Kalmthout.

Sommige organisaties of gemeentebesturen vragen vanuit het basisaanbod (brochure) van ECD Orion ism PGN om een voordracht of workshop te geven voor mantelzorgers. Zo bracht het ECD vijf maal de voordracht 'Wat is dementie', drie maal 'Omgaan met dementie', twee maal 'Omgaan met veranderend gedrag bij dementie' en eenmaal de voordracht over 'Muziek en ons brein' en een workshop 'Voelschorten'.

Orion geeft op 12 februari een lezing over dementie voor het brede publiek op vraag van PROVA (Personeelsvereniging van de Provincie Antwerpen voor collega's en collega's op rust). Deze lezing wordt bijgewoond door 75 personen. Op 15 maart geeft Orion een infosessie dementie voor het brede publiek in LDC Van Schoonbeke in het kader van de week van de zorg.

PGN geeft op 21 mei op vraag van de bisschoppelijk gedelegeerde voor religieuzen een lezing over dementie en de belevingsbeelden aan meer dan tachtig vrouwelijk religieuzen van het bisdom Antwerpen.

ECD Orion ism PGN organiseert in het kader van het project 'dementie kent geen kleur' verschillende infomomenten met mantelzorgers met een migratieachtergrond.

We doen hiervoor beroep op tolken. De eerder vermelde praatgroepen in samenwerking 't moNument te Mechelen, de Turkse Unie van België te Antwerpen, de Sociale Adviseurs van Vormingplus Antwerpen en Buurtwerk De Stek van Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad worden telkens voorafgegaan door een interactief infomoment

Dementieklapper bij diagnose

Met de middelen van de actie DansHart van S-Sport in 2018 zet ECD Orion ism PGN, samen met ECD Tandem vanaf 2019 een samenwerking op met elke relevant ziekenhuis dat op onze uitnodiging ingaat. We maken een samenwerkingsovereenkomst op waarbij het ziekenhuis zich engageert om de dementieklapper gratis en begeleid mee te geven aan de persoon met dementie of zijn mantelzorgers, naar aanleiding van de diagnose van dementie. Orion ism PGN levert de dementieklappers, zolang de voorraad strekt. Deze aanpak wordt minstens jaarlijks geëvalueerd. In 2019 tekenden 10 ziekenhuizen in de zorgregio's Antwerpen en Mechelen hierop in. De ziekenhuizen ondervinden de meerwaarde van deze werkwijze. De registratie van de verspreiding is voor veel ziekenhuizen nog een werkpunt. Er zijn meer dementieklappers uitgedeeld dan de 80 die geregistreerd werden.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Opleidingen van het EDV geven en ondersteunen

ECD Orion ism PGN werkt actief mee als lesgever en/of regionaal verantwoordelijke aan de opleidingen die georganiseerd worden vanuit het EDV. In het kader van Fe-Bi biedt Orion ism PGN 14 vormingsdagen 'Basisinzicht in dementie' aan waarvan 9 in de zorgregio Antwerpen en 5 in de zorgregio Mechelen. De training in 'Omgaan met personen met dementie' in het kader Fe-Bi (3,5 dagen) wordt zowel in de zorgregio Antwerpen als Mechelen twee keer aangeboden.

Nadia Hainaut, medewerker van ECD Orion ism PGN, is lesgever voor de EDV-vorming 'contactmogelijkheden voor personen met (ver)gevorderde dementie' op 8 oktober te Antwerpen.

Tijdens de studiedagen over "Ethische dilemma's in de zorg voor personen met dementie" op 6 februari en 6 december respectievelijk te Kortrijk en te Leuven verzorgt

PGN het namiddagdeelte over 'Een stappenplan in het ethisch of moreel beraad'. PGN faciliteert de studienamiddag "Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie" te Mechelen op 2 april.

De opleiding tot referentiepersoon dementie wordt dit jaar in Mechelen (voorjaar) en in Antwerpen (najaar) georganiseerd. ECD Orion ism PGN brengt tijdens deze twee opleidingen 7 van de 10 aangeboden lesdagen.

Het project Optidem+ vanuit het referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie wordt in twee ziekenhuizen van het werkingsgebied van Orion ism PGN uitgerold: ZNA Hoge Beuken te Hoboken en het AZ Sint-Maarten te Mechelen. Als regionaal expertisecentrum bieden we inhoudelijke ondersteuning en dragen we bij tot de uitrol door de veranderteams te versterken maar ook via twee vormingssessie 'belevingswereld van personen met dementie' aan het pilootproject ZNA Hoge Beuken.

Bijdragen tot het VTO-aanbod van het EDV en de redactieraad van het handboek "van begrijpen tot begeleiden"

ECD Orion ism PGN participeert aan de werkgroep VTO en woont vier vergaderingen en de extra intervisiedag bij.

De redactieraad van het handboek "van begrijpen tot begeleiden" is opgestart in 2017 en komt normaliter twee keer per jaar samen. ECD Orion ism PGN participeert aan de redactieraad. Deze opdracht bestaat uit het bijwonen van de vergaderingen, procesbewaking, nalezen en inhoudelijk beoordelen i.s.m. de hoofdredacteur. In 2019 vergadert de redactieraad online. PGN participeert aan dit overleg, leest na en geeft feedback.

Terugkomdagen Referentiepersoon Dementie

ECD Orion ism PGN en ECD Tandem organiseren gezamenlijk één cyclus terugkomdagen voor referentiepersonen dementie. Een cyclus omvat vier dagen gespreid over het jaar met in de voormiddag een theoretisch luik en in de namiddag een intervisiemoment.

Voor 2019 zijn dit volgende themadagen: Kritische families hebben (on)gelijk (28/02), Sense of home (06/06), Omgaan met (on)macht (02/09) en Verbindend communiceren (12/12). Alle terugkomdagen worden zeer positief geëvalueerd door de deelnemers.

ECD Orion ism PGN verzorgt inhoudelijk het thema 'Omgaan met (on)macht'. Voor de overige thema's wordt er een gastspreker uitgenodigd. Het thema "kritische families hebben ongelijk" wordt volledig door de collega's van Tandem opgenomen.

Regionaal standaard vormingsaanbod aan professionelen en vrijwilligers (brochure)

De vormingsbrochure van ECD Orion ism PGN is een weergave van het basisaanbod van vormingsmomenten aan professionelen en het basisaanbod van voordrachten aan mantelzorgers. Dit aanbod wordt in 2019 uitgebreid met volgende thema's:

- Autorijden en dementie (doelgroep mantelzorgers)
- Communicatie en dementie – deel 2 (doelgroep professionelen)
- Ethische dilemma's in dementiezorg (doelgroep professionelen en mantelzorgers)
- Seksualiteit en intimiteit bij dementie (doelgroep professionelen)

Verschillende organisaties doen beroep op het standaard vormingsaanbod voor zowel hun bezoldigde medewerkers als vrijwilligers. De sessies worden wel per doelgroep aangeboden.

Overzicht van vormingsmomenten aan professionelen uit het basisaanbod:

- Basale contactmogelijkheden bij personen met (ver) gevorderde dementie (3x)
- communicatie met personen met dementie (3x)
- Dementie en agressie (2x)
- Familie, ook onze zorg
- Het lerend vermogen van personen met dementie (2x)
- Jongdementie
- Omgaan met seksualiteit en intimiteit binnen het WZC (2x)
- Persoonsgerichte zorg (2x)
- Communiceren met personen met dementie (2x)

Vorming en opleiding op maat

ECD Orion ism PGN geeft vorming op vraag en op maat van de voorziening. Voorafgaand is er steeds minimum één overlegmoment met de vormingsverantwoordelijke van de voorziening of organisatie.

Zo organiseert Orion ism PGN in 2019:

- Communiceren met personen met dementie in de apotheek voor het Vlaams Apothekers Netwerk
- De belevingswereld van personen met dementie en de invloed op het gedrag voor zorgprofessionelen van WZC Cocoon (2x)
- De rol van een ortho-agoog bij personen met dementie voor laatstejaarsstudenten orthopedagogie van AP Hogeschool
- Creatieve benaderingen bij onrust en dementie aan BNB geriatrie aan de KDG Hogeschool
- Het lerend vermogen van personen met dementie op

maat van huishoudhulp en verzorgenden van Familiehulp (2x voor de regio Antwerpen en 2 x voor de regio Mechelen)

- Omgaan met personen met dementie in de thuiszorg op maat van huishoudhulp en verzorgenden van OCMW Edegem
- Wat is dementievriendelijk? voor HBO5-opleidingen verzorgenden te Mechelen ism 't moNUment Mechelen. (2X)
- Basisvormingsdag op maat van de noden van het zorgpersoneel van het Zorgbedrijf Antwerpen (10x)
- Intervisie aan de referentiepersonen dementie van de groep GZA Zorg en Wonen met telkens een inleidend theoretisch kader dat aansluit op de praktijkvragen van de deelnemers (3x)

Studiedagen organiseren of meewerken aan studiedagen, congressen, symposia en infobeurzen

ECD Orion ism PGN levert op vraag een bijdrage aan relevante evenementen, beurzen en andere initiatieven en neemt zelf ook initiatieven op zich.

Orion ism PGN organiseert de vijfde tref van het OverlegPlatform Dementie Zorgregio Antwerpen in samenwerking met SEL Amberes met als titel 'Bewegen en doen bewegen'.

Kris De Quick, consultant sensorische integratie brengt het belang van bewegen bij personen met dementie binnen de sensorische informatieverwerking en de functie van het proprioceptief systeem naast het vestibulaire en tactiele systeem. An Vandevliet, coördinator ergotherapie en referentiepersoon dementie geeft een kijk op bruikbare toepassingen op vlak van bewegen met personen met dementie.

Samen met ECD Tandem, PHA, PNM en PNAT organiseert ECD Orion ism PGN de studienamiddag "Vroegtijdige Zorgplanning" op 21 mei. Tijdens deze namiddag geeft Orion een presentatie over 'Basale mogelijkheden om onrust in de stervensfase te verminderen'.

In het kader van het project "Dementie kent geen kleur" organiseert het ECD een Rondetafelgesprek met leidinggevenden van woonzorgvoorzieningen (18/5), een terugkomdag voor alle getuigen van het project "Dementie kent geen kleur" (5/9) en een groots afsluitend symposium "Dementie kent geen kleur" op 20 september. Op dit symposium stelt ECD Orion ism PGN niet alleen haar projectproducten voor maar laat ook andere deskundigen over dementie en migratieachtergrond aan het woord. Dr. Stephanie De Maesschalck (huisarts, docent en on-

Symposium 'Dementie kent geen kleur'

derzoeker UGent) spreekt over "Diversiteit en gezondheid: de invloed van migratie", Ann Claeys (gerontoloog, docent en onderzoeker DiversElderlyCare, EhB, VUB) vertelt over de "Onzichtbare realiteiten van dementie bij ouderen met migratie-achtergrond" en Salih Türker (projectleider van de Turkse Ouderenraad en directeur van Stichting Diversiteitsland) heeft het over "Het Alzheimer Theehuis Amsterdam". Tot slot volgt er een debat met dr. Hakki Demirkapu (Huisarts en doctoraatsonderzoeker vakgroep Huisartsgeneeskunde VUB), Rudi Janssen (directeur WZC Hollebeek), Ferhan Karakaya (mantelzorg), Jurn Verschraegen (directeur EDV) en Wim Vleeshouwers (Sectorverantwoordelijke Ouderenzorg Agentschap Zorg en Gezondheid). Het symposium wordt met woord en muziek begeleid door Koen Dewulf, Vlaamse muzikant, cabaretier en schrijver van 'Kwijf'.

Orion participeert aan vier voorbereidende werkgroepvergaderingen 'Geestelijke Gezondheidszorg' van het UMCA-symposium Ouderenzorg (26/4). ECD Orion participeert aan de werkgroep Ergo van EDV. Op 19 november organiseert de werkgroep het symposium over hulpmiddelen bij dementie en wordt de nieuwe website www.hulpmiddelenbijdementie.be gelanceerd voor het grote publiek.

Op het Mini-symposium Referentiekader Dementie te Leuven van 21 november houdt Herman Wauters van PGN een lezing over 'De psychosociale ondersteuning van mantelzorgers bij verlies en anticiperende rouw ten gevolge van dementie van een familielid'.

Consultaanbod aan referentiepersonen dementie en andere professionele zorgverleners of zorgverleners in

Bij ECD Orion ism PGN is een dementie-expert telefonisch bereikbaar tijdens de werkdagen van 9:00 tot 17:00 (uitgezonderd overmacht met antwoordapparaat). Vragen per mail of sociale media beantwoorden we uiterlijk binnen 2 werkdagen. De medewerker informeert en adviseert en verwijst door indien nodig. Dit kan resulteren in casebe-

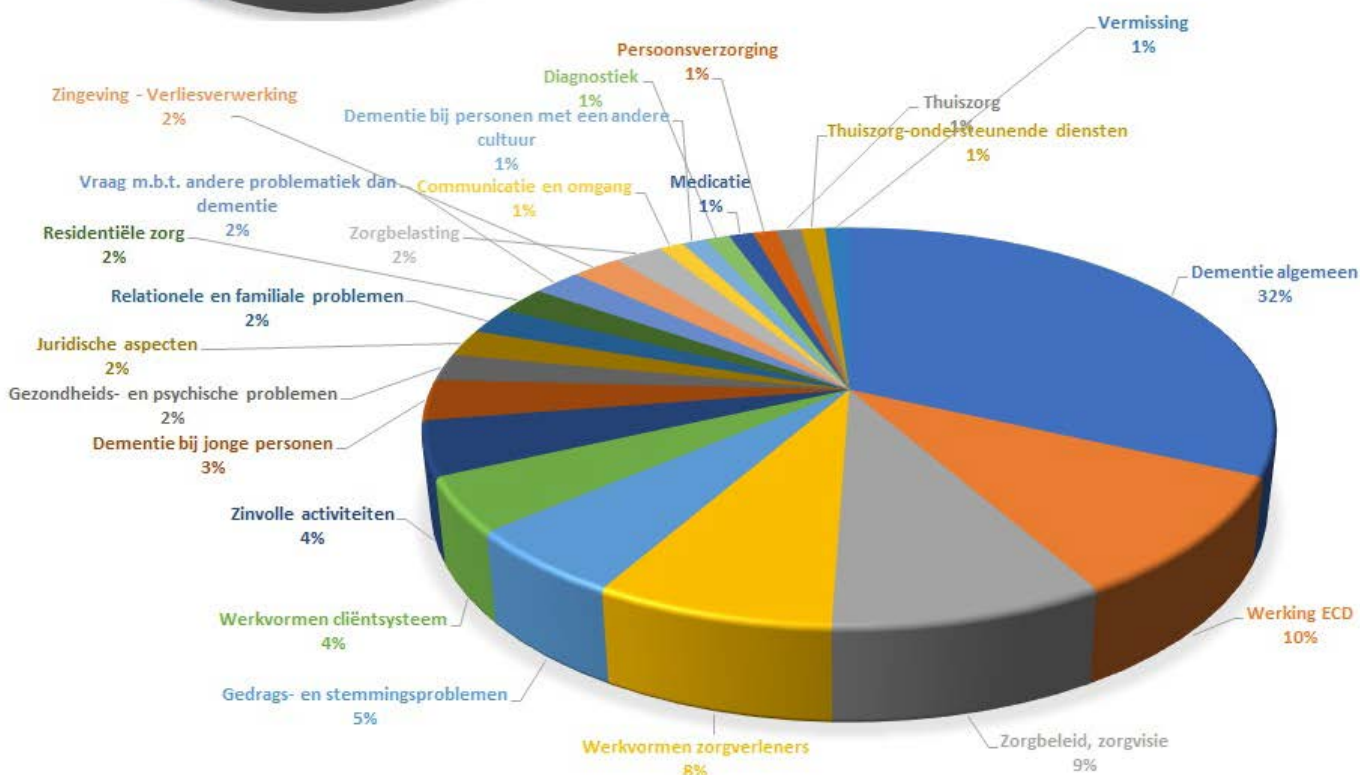
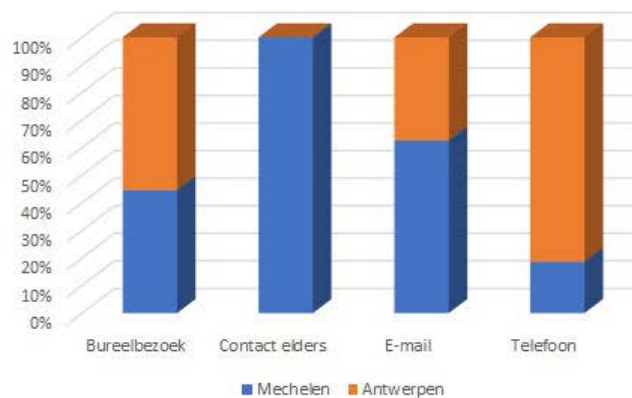
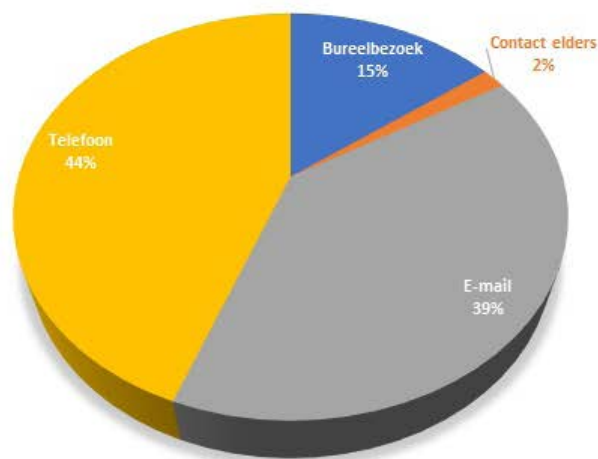
sprekingen of coachende gesprekken. Dit aanbod werkt vraag-gestuurd. Elke oproep wordt geregistreerd in een daarvoor specifiek ontwikkeld elektronisch formulier.

61 hulp- en informatievragen die ECD Orion ism PGN ontvangt, zijn afkomstig van professionals of zorgvrijwilligers. De zorgregio Antwerpen krijgt 59% van deze vragen te verwerken. Opnieuw valt op dat er in de zorgregio meer telefonisch contact wordt opgenomen en in Mechelen meer per mail. 32% van de contacten gaat, net zoals bij mantelzorgers over algemene informatie over dementie. Op de tweede tot de vijfde plaats handelen de vragen over de werking van het ECD (10%), zorgbeleid en zorgvisie (9%), werkvormen voor zorgverleners (8%) en gedrags- en stemmingsproblemen (6%).

Ontwikkeling innovatieve producten

ECD Orion ism PGN ontwikkelt nieuwe producten om dementie beter bespreekbaar te maken en zo de kwaliteit van leven voor de persoon met dementie en zijn naasten te verbeteren. Verschillende producten zijn het resultaat van het project "Dementie kent geen kleur". Het ECD werkt op basis van gesprekken met mensen met een migratieachtergrond die persoonlijk of professioneel met dementie geconfronteerd worden een dossier uit. Hoe kijken deze mensen naar dementie en wat vinden zij dat er nodig is om de zorg en ondersteuning te optimaliseren. Het dossier is een bundeling van inzichten, knelpunten, verbetervoorstellen en beleidsaanbevelingen. Om het dossier kracht bij te zetten, maakt ECD Orion ism

Contact met professionals per type, per zorgregio en per gespreksthema

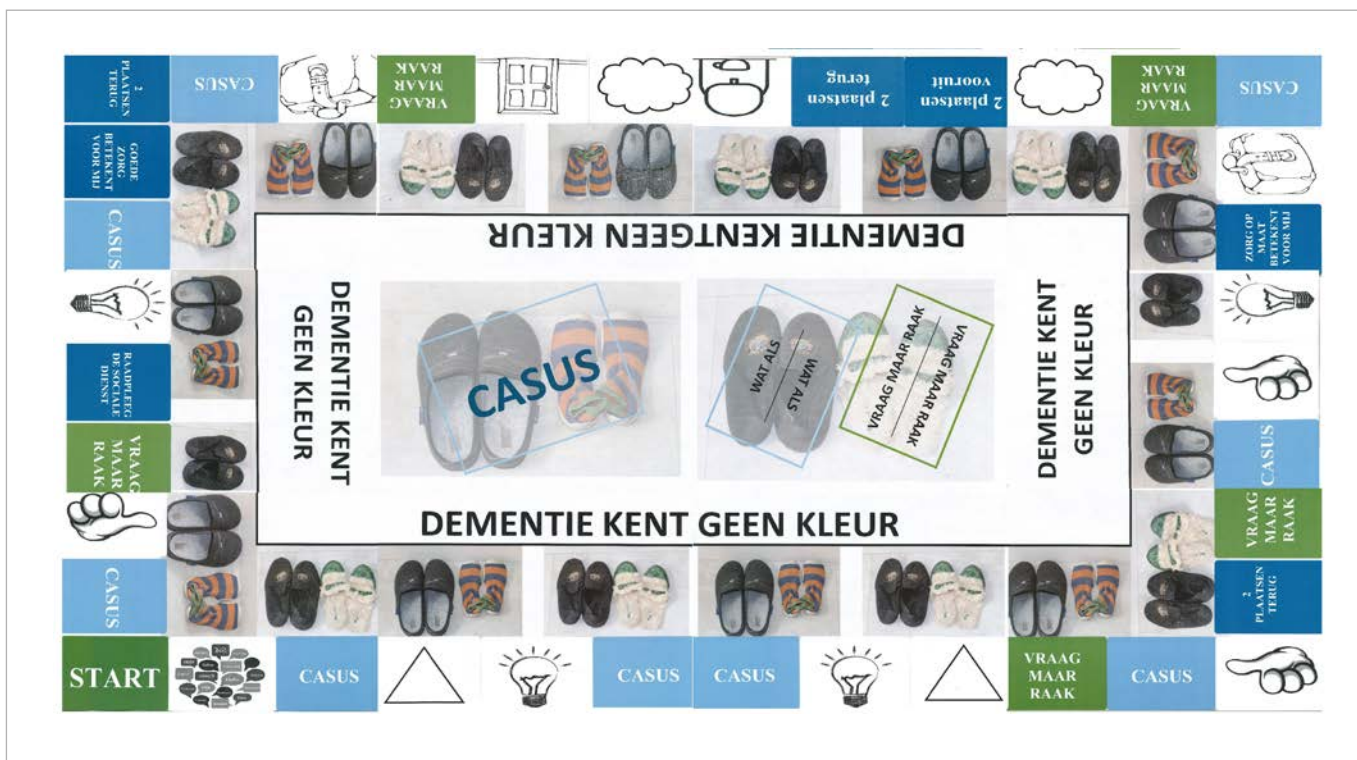

▲ Cover dementie kent geen kleur

PGN een filmcompilatie van enkele interviewfragmenten met mensen met een migratieachtergrond. Deze getuigenissenfilm toont de diversiteit binnen de diversiteit en wil aanzetten tot dialoog.

De nood aan psycho-educatie is bij velen die met dementie geconfronteerd worden aanwezig. Daarom maakt Orion een eerst aanzet voor cultuursensitieve aanvullingen aan het bestaande psycho-educatiepakket Dementie en nU. Dit werk zal in 2020 verdergezet worden. Niet alleen mantelzorgers hebben behoefte aan ondersteuning. Het ontwikkelde bordspel “dementie kent geen kleur” is bedoeld om professionelen aan te zetten tot dialoog over cultuursensitieve zorg. Deze dialooghelfer beoogt meer bewustwording van cultuurverschillen en het delen van ervaringen, ideeën, knelpunten en mogelijkheden binnen de zorg zodat de zorg beter aangepast kan worden aan de leefwereld van ouderen met een migratieverleden.

Met de zintuiglijke ervaringskoffer voor personen met (ver)gevorderde dementie wil het EDC zowel professionelen als mantelzorgers inspireren tot meer contact op maat van de persoon met dementie. Het ontwerp is inhoudelijk afgestemd en in 2020 richten we ons op het zoeken naar sponsors om de gepaste zintuiglijke materialen aan te kopen.

▲ Bordspel “dementie kent geen kleur”

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en hen overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector, opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

ECD Orion ism PGN werkt mee aan Nederlandse publicatie “Zo maken we de samenleving dementievriendelijk” van 25 maart 2019. Deze publicatie is het nieuwe inspiratieboek dat Zet en PGraad met medewerking van ervaringsdeskundigen, professionals uit verschillende de-

mentievriendelijke gemeenschappen heeft samengesteld. In een interview vertelt de coördinator van het ECD over armoede en dementie en hoe we mensen in armoede wel kunnen bereiken.

ECD Orion ism PGN participeert aan de werkgroep GGZ o.l.v. Gert Verbruggen, coördinator Universitaire Medische Campus Antwerpen – UMCA ter voorbereiding voor het UMCA-symposium Ouderenzorg op vrijdag 26 april 2019. Het project “dementie kent geen kleur” stelt via geïnformeerde toestemmingen de verworven data beschikbaar voor een masterproef Gerontologie aan de VUB in het academiejaar 2019-2020 over de beleving van de mantelzorger van personen met dementie met een migratieachtergrond. ECD Orion ism PGN werkt in afstemming met EDV mee aan een doctoraatsonderzoek over ‘Mensen met een beperking en dementie’ binnen de onderzoekseenheid Gezins- en orthopedagogiek aan de KULeuven. De medewerker van PGN woont in dit kader ook drie vergaderingen bij te Leuven ter voorbereiding van een vormingspakket voor de sector van mensen met een beperking en de ouderensector. In 2020 worden de voorbereidingen

HOE WE MENSEN IN ARMOEDE WÉL KUNNEN BEREIKEN

Interview met *Riet Pauwels*,
Regionaal expertisecentrum dementie Orion
ism PGN (Antwerpen)

74

75

▲ Interview Riet Pauwels trendboek Zet 2019

voortgezet om in het najaar het volledige pakket te hebben gerealiseerd. Nadien zal het pakket in de vorm van een train-de-trainer aan beide sectoren worden aangeboden.

Antennepunt PGN ontvangt samen met de coördinator van Dementievriendelijk Mechelen en de communicatiemedewerker van EDV op 4 april een Hongaarse delegatie. De werking van PGN en de initiatieven van Dementievriendelijk Mechelen worden daar voorgesteld. PGN is eveneens gastheer voor een Taiwanese delegatie op 13 september. De projecten omtrent beeldvorming en dementievriendelijke gemeenten in de zorgregio Mechelen worden dan toegelicht.

4 Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

ECD Orion ism PGN gaat in op (boven)lokale vragen om mee te werken aan dementievriendelijke initiatieven. Zo draagt het ECD onder meer bij tot de sensibiliseringsacties i.s.m. Stad en OCMW Mortsel, wzc Meerminnehof, wzc Mayerhof, dienstencentra De Populier en Meerminne, Sel Amberes, Geriatriesch dagziekenhuis Sint Jozef en de geriatrie afdeling van PZ Sint Amadeus. Orion geeft op 24 juni een infosessie 'ondersteunend communiceren bij dementie' voor het bredere publiek in het Geriatriesch dagziekenhuis Sint-Jozef en leidt de sessies van het psycho-educatiepakket Dementie en nU.

PGN zorgt voor ondersteuning van het ontmoetingshuis 't moNUment door informatie en advies, prominente deelname aan de stuurgroep dementievriendelijk Mechelen en een actieve bijdrage aan de ontwikkeling en uitvoering van diverse ontmoetingsmomenten en activiteiten. Orion geeft op 16 september een lezing over eenvoudige hulpmiddelen bij dementie tijdens Dementie XL te Mechelen. PGN ondersteunt dementievriendelijk Heist-op-den-Berg bij de heropstart van de stuurgroep en het ontplooiën van dementievriendelijke initiatieven met extra aandacht voor dementievriendelijke handelaars. PGN geeft advies m.b.t. de voortzetting van de reeds bestaande initiatie-

ven zoals de EHBD-koffer (eerste hulp bij dementie) in de bibliotheek en het project 'vermissing' en ondersteuning van nieuwe acties zoals het kooroptreden, de dementievriendelijke wandelingen, de dansnamiddag in het kader van de week van dementie. De medewerker geeft op 23 september toelichting op de persconferentie 'Dementievriendelijke handelaars 2019' en de aftrap 'Dementievriendelijke handelaars 2020'. Radio 2 Antwerpen wijdt er een item aan.

ECD Orion ism PGN neemt regelmatig contact op met de politiezones die reeds werken met het vermissingsprotocol om hen attent te maken op onze mogelijke ondersteuning bij de toepassing ervan. Andere zones worden aangemoedigd om dit op te nemen. De eerst contacten met het team Vermissing van de Antwerpse Recherche zijn gelegd en worden in 2020 verder uitgebouwd.

De gemeente Boechout organiseert onder impuls van de seniorenconsulente drie keer per jaar een thematische infosessie over dementie voor het ruimere publiek met het oog op een bredere sensibilisering. Orion brengt de thema's 'contactmogelijkheden bij dementie' (20/2), 'hulpmiddelen bij dementie' (18/6) en 'voeding en dementie' (24/10).

PGN is lid van de Lierse Welzijnsraad en helpt mee het Memorandum van de Welzijnsraad voor de lokale verkiezingen samen te stellen waarin acties voor een 'dementievriendelijke gemeente' worden opgenomen.

Naar aanleiding van de verkiezingen in 2019 schreven EDV en de Alzheimer Liga Vlaanderen in samenwerking met de regionale ECD's een gemeenschappelijk memorandum. Met deze nota inspireren en roepen we op tot het uitbouwen van een dementievriendelijk Vlaanderen. ECD Orion ism PGN helpt bij de verspreiding aan de nieuwe lokale mandatarissen van het lokaal bestuur in Antwerpen, Lier, Mechelen, Heist-op-den-Berg en andere gemeenten.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Overlegplatform Dementie

Zowel in de zorgregio Antwerpen als Mechelen is er een OPD opgericht. In beide regio's is er één dementie-expert mee opgenomen in de Raad van Bestuur van het SEL.

Zorgregio Antwerpen zet verder in op het digitale OPD en organiseert 1 trefdag op 26 september 2019 met als thema "bewegen en dementie".

Zorgregio Mechelen blijft zich focussen op twee OPD's op zorgregio-niveau, respectievelijk een in het voorjaar en een in het najaar. Het OPD van 28 mei stelt het vormingspakket 'Wat werkt' voor. Gastspreker is de realisator van dit pakket, Hugo Goedemé. PGN geeft de workshops 'Communicatie met mantelzorger(s)' en 'Dementie en down'. Orion geeft twee workshops: 'mag ik u kussen', een workshop rond seksualiteit en intimiteit en 'mag ik eens voelen', een workshop over zintuiglijk materiaal. Het OPD van 28 november staat in het teken van het Referentiekader Dementie. PGN geeft toelichting en oefent met de deelnemers het groeipad van het referentiekader in.

Stuurgroep Nachtzorg Mechelen en Antwerpen

De antennepost PGN volgt de stuurgroepvergadering Nachtzorg Mechelen op 21/03. ECD Orion is ook lid van de stuurgroep te Antwerpen. Buiten deze contacten wordt expertise gedeeld op vraag en via vorming.

Samenwerking met de partners van het aanbod "dementie en nU"

Partners in zorgregio Antwerpen zijn bereid een draagvlak te creëren voor een gezamenlijk aanbod van het psycho-educatiepakket indien het in 2 reeksen van 5 sessies aangeboden mag worden. Bij wijze van piloot staan EDV en de andere ECD's achter deze werkvorm. Orion werkt dit verder uit met de stad Mortsels als partner. Verder faciliteert ECD Orion ism PGN het aanbod door samenwerking met de coaches-psychologen van het ouderenteam CGG De Pont, de coach van 't moNument te Mechelen en de coach-psychologe van het Heilig Hartziekenhuis te Lier. PGN heeft een overleg met het Heilig Hartziekenhuis Lier op 1 maart om het aanbod in Lier op te starten en af te stemmen op de praatcafés dementie en andere diensten.

Samenwerking met het ouderenteam CGG De Pont

Via het geregeld bijwonen van de wekelijkse teamvergaderingen van het Ouderenteam van het CGG De Pont wordt er informatie en advies gegeven bij casusbesprekingen en met de collega's afgestemd inzake opvolging van te geven coachingstrajecten en vormings-, trainings- en opleidingsmomenten.

Samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen

De 8ste Ontmoetingsdag Jongdementie 2019 met als thema 'Ontmoeten, ontdekken & ontspannen' gaat door op 30 november 2019 in het Stadhuis te Genk. Tijdens deze ontmoetingsdag geeft PGN twee lezingen/workshops over 'autorijden en dementie'.

▲ Ontmoetingsdag jongdementie 2019

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Lezingen, inleiding en nabespreking cultuurevenementen zoals film, theater, tentoonstelling

We ondersteunen op vraag socio-culturele activiteiten in het kader van dementie. We doen dit door het thema in te leiden en/of na te bespreken om de beeldvorming rond dementie te nuanceren en bij te sturen. We maken het ECD bekend bij het brede publiek door tijdens deze evenementen onszelf en onze werking voor te stellen.

PGN faciliteert het improvisatietheater 'NU. En dan' van de Belgische ImprovisatieLiga in samenwerking met 't moNument te Mechelen door inhoudelijke inbreng bij de ontwikkeling en een aanbod van nabespreking. Deze en alle andere acties staan beschreven in deel 1 (Personen met dementie en hun omgeving).

Ondersteuning van actie naar aanleiding van de werelddag

We ondersteunen initiatieven die genomen worden in het

kader van werelddag dementie door te adviseren en te informeren. Deze acties worden bekend gemaakt op onze website.

We stimuleren de referentiepersonen dementie om op deze dag “ludieke” acties te organiseren. Dit doen we door referentiepersonen drie maanden vooraf te inspireren met informatie over mogelijke acties. We stimuleren hen om ideeën te delen en ook gezamenlijk uit te bouwen.

ECD Orion ism PGN ondersteunt verschillende referentiepersonen dementie en bibliotheken door het aanreiken van materialen en producten om (bemande) infostanden op te zetten in aanloop van en tijdens de werelddag dementie. Orion, geeft op de werelddag dementie een voordracht over dementie in de bibliotheek van Merksem.

Week van de Zorg

De week van de Zorg staat in het teken van ‘het brein’. ECD Orion ism PGN werkt mee aan de preventie-campagne SaniMemorix tijdens deze week in maart 2019. In Mechelen wordt er een actie gevoerd samen met de stad Mechelen (schepen van Welzijn), ‘t moNument en de stuurgroep Dementievriendelijk Mechelen.

In Antwerpen motiveert en ondersteunt Orion de bibliotheken om tijdens deze week het campagnemateriaal te verspreiden. De bibliotheken van Wilrijk, Hoboken, Boechout en Merksem voorzien een infostand tijdens de week van de zorg.

▲ Week van de zorg bib boechout

Op 15 maart geeft Orion een infosessie dementie voor het brede publiek in LDC Van Schoonbeke in het kader van de week van de zorg.

Beheren van webpagina, sociale media en online platformen

We beheren de website www.dementie.be/orionpgn, Facebook en beveiligde platformen voor de partners zoals

aanbieders van “Dementie en nU”, OPD, intervisiegroepen en praatcafés.

Op de website bieden we een toegankelijk en up-to-date-informatieaanbod met relevante aspecten van de zorgregio's Antwerpen en Mechelen voor diverse doelgroepen. De Facebook bedrijfspagina, aangemaakt in 2017, wordt verder up-to-date gehouden en blijkt vooral voor de mantelzorg een goed medium. Beveiligde platformen zorgen ervoor dat partners sneller met elkaar communiceren en informatie delen.

Bekendmaking van alle gekende lokale activiteiten in onze kalender op de website www.dementie.be/orionpgn

We bieden op onze website een forum waarop alle activiteiten in het kader van dementie aangekondigd kunnen worden. De website wordt maandelijks aangepast en up-to-date gehouden.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

Expertise uitbouwen en delen

De medewerkers van ECD Orion ism PGN volgen relevante opleidingen voor hun functie:

- Collectieve studievoormiddag CGG over “CGG-werking 2028”(17/01/2019)
- Inleefdag WZC Sint Bavo (4/02/2019)
- Studienamiddag Vroegtijdige Zorgplanning door Greta Vandevenne (4/04/2019)
- Tweedaagse opleiding ‘a sense of home’ door Maité Mallentjer aan de AP Hogeschool (4 en 5/04/2019)
- Train-de-trainer ‘inleefsessie dementie’ bij Mentor vzw (9/04/2019)
- Mini-symposium 15-jaar BIODEM door UA Antwerpen (26/04/2019)
- Second learning training and teaching meeting in het

kader van DEMETRA-project te Parma (Italië) door ASP Ad Personam (13/05/19 tem 17/05/19)

- Opleiding verzuimgesprekken door IDEWE (26/06/2019)
 - Trefdag Cultuursensitieve zorg in de residentiële ouderenzorg (12/09/2019)
 - Tweedaagse EDV: met EDV, RECD's en het Vlaams Instituut Gezond Leven over armoede en migratieachtergrond en dementie en Caroline Van Damme over begeleiden, leiderschapstijlen (17 en 18/10/2019)
 - Interregionale conferentie dementievriendelijke gemeente 'Geef mensen met dementie een stem' door ECD Tandem (7/11/2019)
 - Symposium 'hulpmiddelen bij dementie' door EDV (19/11/2019)
 - 'Intimiteit en seksualiteit in woonzorgcentra' door Els Messelis (26/11/2019)
 - Train the trainer Person Centred Leadership in dementia care door Interreg 2 Seas-CASCADE (2017-2020) (27/11/2019)
 - Studienamiddag 'onrust bij dementie in de stervensfase' door palliatief netwerk (10/12/2019)
- De inleefdag DMW wordt uitgesteld naar 2020 vanwege het betreffende ziekenfonds.

Participatie aan het coördinatie-overleg

ECD Orion ism PGN participeert aan het coördinatie-overleg (COO). Het EDV zit het COO van de regionale expertisecentra dementie voor. Dit forum voor projectmatige afstemming komt 4 keer samen in 2019. ECD Orion is steeds vertegenwoordigd. Het verslag wordt door het Vlaamse Expertisecentrum ter beschikking gesteld aan alle medewerkers van de regionale centra.

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

DPA: kennis en ervaringsdeling via structurele vergaderingen

Om de specifieke afstemming binnen de provincie Antwerpen te behouden, wordt het Dementienetwerk Provincie Antwerpen voortgezet. Het dementienetwerk Provincie Antwerpen bestaat sinds 2005 uit de toenmalige drie regionale partners: ECD Orion (Antwerpen), PGN (Mechelen) en ECD Tandem (Turnhout). Het netwerk heeft als doel

informatie, kennis en ervaringen te delen. Het DPA werkt eveneens samen om jaarlijks vier terugkomdagen voor Referentiepersonen Dementie te organiseren. In 2019 neemt het DPA ook een trekkersrol op in de organisatie van de studienamiddagen in samenwerking met de palliatieve netwerken.

VTO, Werkgroep Ergotherapie en Power-users

De medewerker van de antennepost PGN rapporteert de stand van zaken en beslissingen van de VTO-cel naar de medewerkers van ECD Orion.

De Werkgroep Ergotherapie van EDV is herstart op 14 december 2017. Het doel is een overzicht te op te bouwen over alle bestaande hulpmiddelen die personen met dementie kunnen ondersteunen zowel thuis als in de voorziening. Vanuit het overzicht wordt er geordend. Deze ordening wordt overzichtelijk online gebracht www.hulpmiddelen.be om de eindgebruiker op maat te informeren. Orion werkt actief mee aan deze werkgroep en neemt deel aan de vergaderingen op 18 februari, 8 april en 25 juni. Op 19 november vindt het symposium 'hulpmiddelen bij dementie' plaats in Kortrijk en wordt de nieuwe website www.hulpmiddelen.be gelanceerd.

We zetten, in overleg met het EDV, onze deskundigheid in van de opgeleide powerUsers van de regionale expertisecentra. In 2019 evalueren de powerusers het gedeelde registratie-instrument en worden de nodige aanpassingen en toevoegingen afgesproken. Het instrument zal in 2020 aangepast worden.

COO en Raad van Bestuur van het ECD

De coördinator van ECD Orion zorgt voor de terugkoppeling van informatie van het coördinatieoverleg naar de medewerkers van ECD Orion ism PGN.

De vertegenwoordiger van ECD Orion organiseert de doorstroming van besluiten van de Raad van Bestuur van het EDV naar de medewerkers van ECD Orion en PGN.

Paradox
expertisecentrum dementie provincie Oost-Vlaanderen
zorgregio Gent

Molenaarsstraat 34, 9000 Gent | t 09 233 14 38 | f 09 233 95 65 | paradox@dementie.be

Directie

Wouter Sonnevile: algemeen directeur

Medewerkers

Christian Verelst: coördinator en dementie-expert, ergotherapeut/maatschappelijk assistent, voltijds

Sabine Boerjan: projectverantwoordelijke, logopediste, 34u.

Ann Kestens: administratief medewerkster, grafisch vormgeefster, 19u

Veerle De Bou: verantwoordelijke informatie en documentatie, verpleegkundige, 16u.

Nelle Frederix: vormingsverantwoordelijke en dementie-expert, ergotherapeut en seksuologe, 19u (tot augustus 2019)

Annelien Van Gansbeke: vormingsverantwoordelijke, ergotherapeut, 19u, vanaf 1 oktober 2019

▲ Team #ANTcollectief en team Paradox (uitz. Ann Kestens) in de escapegame 'De tuin van Victoria'

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- ECD Paradox zorgt in samenwerking met ECD Meander voor de coördinatie van de verschillende Praatcafés Dementie in Oost-Vlaanderen. Zowel de inhoud als vorm van het concept worden bewaakt. Afstemming tussen de verschillende regio's gebeurt op het jaarlijkse provinciaal verleg. Initiatieven buiten de provincie worden aangemoedigd om zowel inhoudelijk als vormelijk binnen hetzelfde concept te werken. Het nieuwe Praatcafé Dementie regio Wetteren-Laarne-Wichelen wordt ondersteunt in zijn eerste effectieve werkingsjaar.

Realisaties:

- Medewerkers namen actief deel aan verschillende stuurgroepen ter voorbereiding van Praatcafés Dementie. Op sommige bijeenkomsten werd er eveneens opgetreden als spreker.
 - Het jaarlijks provinciaal overleg werd geannuleerd in 2019 en krijgt in 2020 een nieuwe invulling.
 - Praatcafé Dementie regio Wetteren-Laarne-Wichelen is operationeel en kreeg de nodige inhoudelijke ondersteuning om binnen het concept te werken.
 - Affiches en flyers werden door ECD Paradox opge maakt en geleverd voor alle Praatcafés Dementie in de provincie binnen dezelfde huisstijl. Voor financiële ondersteuning zocht en vond ECD Paradox een verlenging van de samenwerking met Associated Weavers.
- De website www.praatcafedementie.be wordt volledig herwerkt.

Realisaties:

- De website kreeg een nieuwe layout en was operationeel vanaf september 2019. De nieuwe programma's van 2020 vonden reeds hun weg via dit medium.

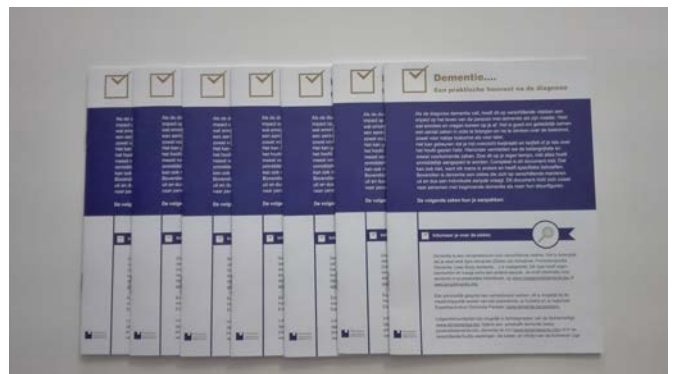
- Naast de ontmoetingsgroep voor familieleden van jonge personen met dementie zal ECD Paradox in samenwerking met Alzheimer Liga Vlaanderen, regio Gent en de VZW Gewoon Leven starten met een ontmoetingsgroep voor jonge personen met dementie. Deze zal simultaan lopen met de groep voor familieleden.

Realisaties:

- De ontmoetingsgroep voor jonge personen met dementie ging simultaan door met de groep voor familieleden. Ze kwamen 5x samen in 2019. Gemiddeld kwamen er 4 mensen naar deze specifieke bijeenkomst. De groep werd begeleid door iemand vanuit de VZW Gewoon Leven.
 - De groep voor familieleden had een gemiddelde opkomst van 15 aanwezigen.
- Cliëntvragen worden toegeleid naar de passende begeleiding, waaronder o.a. contactpunt dementie. Afhankelijk van de specifieke noden neemt de dementie-expert ook cliëntvragen op, weliswaar niet in langdurige begeleiding. Registratie van de cliëntvragen worden ingegeven via het registratiedocument.

Realisaties:

- Cliëntvragen bereikten ons op verschillende manier. Cliënten vonden ons op doorverwijzing, maar ook rechtstreeks. De inhoud van deze gesprekken varieerden zeer sterk, van basisinformatie tot zeer specifieke casussen. Er werden 81 individuele casussen behandeld.
- ECD Paradox lanceert een ondersteuningsdocument voor mantelzorgers die na het horen van een diagnose met heel wat praktische vragen zitten. Het document wordt ruim verspreid via het netwerk.

▲ Ondersteuningsdocument voor mantelzorgers

▲ Escapegame 'De trein van Edgar'

Realisaties:

- Een beknopte brochure werd ontwikkeld onder de noemer 'Dementie...een praktische houvast na de diagnose'. Organisaties werden opgeroepen om de brochure digitaal beschikbaar te stellen via eigen organisatiewebsites. Daarvoor konden ze gebruik maken van een digitale exemplaar waar het eigen logo kon worden toegevoegd. Verschillende organisaties lieten weten dit te hebben gedaan, wat dan opnieuw kenbaar werd gemaakt via de facebookpagina van ECD Paradox. De brochure wordt ook op papier doelgericht verspreid. In 2020 zal het opgenomen worden in een Vlaamse publicatie met basisinformatie.
- In samenwerking met verschillende partners van het Inloophuis Dementie te Gent, wordt opnieuw een psycho-educatie programma aangeboden. Paradox ondersteunt inhoudelijk en logistiek.

Realisaties:

- Het psycho-educatiepakket werd tweemaal aangeboden in 2019. ECD Paradox zorgde voor contactpunt, bekendmaking, inschrijvingen, administratie en inhoudelijke ondersteuning.
- Aanvullende acties:
'Bouw aan grip' is een project van #ANTcollectief

met Expertisecentrum Dementie Paradox als inhoudelijke partner, waarbij een mobiele escape game rond het thema dementie werd gebouwd. Het project wordt ondersteund door de Vlaamse Overheid, Koning Boudewijnstichting, Nationale Loterij en Stad Gent.

Naast een escape game voor professionals (de tuin van Victoria) werd een tweede game gebouwd voor het brede publiek: 'De trein van Edgar'. Deze heeft een breed maatschappelijk sensibiliserend doel. De trein van Edgar is beschikbaar vanaf maart 2020.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- In samenwerking met ECD Meander vindt er in de provincie Oost-Vlaanderen een duidelijk afgestemd initiatief plaats ter ondersteuning van afgestudeerde referentiepersonen dementie. Het betreft een basis en verdie-

pende reeks terugkomdagen, die zowel doorgaat in Dendermonde als in Gent.

Realisaties:

- Er ging een basisreeks en een verdiepende reeks terugkomdagen voor referentiepersonen dementie door bij zowel ECD Paradox als bij ECD Meander. Zowel inhoud als data werden op elkaar afgestemd. De bekendmaking gebeurde aan de hand van een gezamenlijk affiche die opgemaakt werd door ECD Paradox.
- Drie open vormingsnamiddagen worden georganiseerd rond basisthema's voor beperktere groep (max. 20 deelnemers). Voor 2019 betreft dit de thema's 'omgaan met personen met dementie: belevingswereld en communicatie, 'omgang en communicatie met familie' en 'juridische aspecten bij personen met dementie'.

Vragen naar gesloten vorming worden opgevolgd door de vormingsverantwoordelijke dewelke samen met de aanvrager zoekt naar een passend aanbod.

Realisaties:

- De drie geplande vormingsnamiddagen rond basisthema's gingen zoals gepland door in 2019. Gemiddeld waren er 17 deelnemers.
- In het aanbod op vraag werden er 117 vormingen gegeven (= 312,5 uur); het aantal cursisten bedroeg 2675.

- Goedlopende initiatieven worden verder gezet en bestendigd:
 - Dialogen rond dementie
 - Vormingen op maat
 - Diepgaande vierdaagse rond dementie (afgestemd met ECD Meander)
 - Opleiding tot maaltijdcoach dementie

Realisaties:

- De dialogen rond dementie hadden een gemiddelde bezetting van 14 personen
- De diepgaande vierdaagse rond dementie werd in het voorjaar 2019 georganiseerd met 10 deelnemers. In het najaar vond dezelfde opleiding plaats in ECD Meander. Inhoud en methodiek is afgestemd en identiek.
- De 3,5 daagse opleiding tot maaltijdcoach vond plaats voor 16 deelnemers.
- Vragen naar vormingen op maat werden opgevolgd door de vormingsverantwoordelijke (zie ook realisaties onder actie 2.2)
- Opgeleide maaltijdcoaches krijgen permanente ondersteuning onder de vorm van 'Meet and eat', intervisiemomenten op maat van de specificiteit van deze functie.

Realisaties:

- Twee edities van 'meet and eat' gingen er door in 2019, telkens op een andere locatie. In de eerste bijeenkomst werd de inhoudelijke input aangevuld

▲ Meet and eat, opvolging van de opleiding tot maaltijdcoach dementie

met een werkveldbezoek in Zorgbedrijf Genk. In een tweede bijeenkomst te Gent werd er samenwerking aangeknoopt met een chef-kok, die aan de slag ging met collega chef koks en maaltijdcoaches.

- Er wordt op zoek gegaan naar financiële ondersteuning om een spel met betrekking tot seksualiteit en intimiteit uit te brengen in samenwerking met ECD Memo.

Realisaties:

- De ontwikkeling van een spel rond seksualiteit en dementie liep in 2019 verder, maar trager dan gepland. Dit krijgt een vervolg in 2020.
- Een sensibiliserende actie met betrekking tot seksualiteit en intimiteit wordt uitgerold.

Realisaties:

- Deze geplande actie werd niet in de praktijk gebracht. Het thema werd wel opgenomen in bestaande vormingen, op (sociale) media en via trajectbegeleidingen.
- Actie 2.7:
Het opgestarte intervisiemoment voor hulpverleners die werken met jonge personen met dementie, wordt afgestemd en verdergezet in samenwerking met de collega's uit Oost- en West-Vlaanderen.

Realisaties:

- De intervisie ging in 2019 door in de provincie West-Vlaanderen. De inhoud en opvolging was een gezamenlijke actie van de 4 betreffende Expertisecentra Dementie.
- ECD Paradox maakt deel uit van de kerngroepen rond de thema's 'mondzorg' en 'ondervoeding' in het kader van de preventiecoaches in de woonzorgcentra. ECD Paradox vervult de rol van inhoudelijke expert en ondersteunt de kerngroepen in de uitwerking en ondersteuning van de coaches.

Realisaties:

- Rond ondervoeding waren er geen bijeenkomsten voorzien.
- Voor de preventiecoaches met betrekking tot mondzorg, voorzag ECD Paradox een opleiding. Dit verliep in afstemming met 'gezonde mond' (Vlaamse Instituut Mondgezondheid).
- Organisaties worden aangespoord om deskundigheidsbevordering te zien in functie van langlopende

trajecten in plaats van eenmalige ondersteuning. We mikken hierbij zowel op vominggerelateerde vragen als visie- en beleidsontwikkeling.

Realisaties:

- In 2019 startten 9 organisaties een langdurig traject met ECD Paradox. Het gaat over trajecten waarbij de inhoud gezamenlijk bepaald wordt en verschillende aspecten behelst die verder reiken dan vormingen, o.a. visiebepaling, uitwerken van een beleid, kwaliteit van zorg. De meeste van deze trajecten hebben in 2020 een vervolg.
- Verschillende organisaties hebben oor naar vormingstrajecten die niet beperkt blijven bij eenmalige ondersteuning. Zo mochten we in heel wat organisaties spreken van een vormingstraject.

- ECD Paradox begeleidt master- en bachelorproeven van relevante opleidingen.

Realisaties:

- PWO mondzorg, UCLL moving minds
Wat als...je iemand anders zijn mond verzorgt? Interventie bij zorgpersoneel ter bevordering van mondzorg bij ouderen met dementie.
ECD Paradox was lid van de stuurgroep van dit PWO.
- Een medewerker van ECD Paradox trad op als promotor van een scriptie post graduaat dysfagie. Titel: Bekendheid en toepassing van fingerfood in woonzorgcentra in Vlaanderen. Is eten met de vingers een meerwaarde?
- Het referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie wordt regionaal mee uitgerold.

Realisaties:

- ECD Paradox ondersteunde mee het minisymposium met betrekking tot het referentiekader in Gent op 9 mei 2019.
- Een toepassing van het referentiekader werd toegelicht op het minisymposium vanuit de specifieke expertise van ECD Paradox rond intimiteit en seksualiteit.
- Het gedachtengoed van het referentiekader wordt stelselmatig opgenomen als concept in bestaande vormingen en begeleidingen.
- ECD Paradox ondersteunt mogelijkheden tot het online aanbieden van vormingen.

Realisaties:

- Er werd advies gegeven met betrekking tot inhoudelijke aspecten van een intern online vormingsaanbod met betrekking tot dementie in de moederorganisatie.
- Aanvullende acties:
 - DVC De Blaisant werd begeleid in hun omschakeling van gebruikers naar een specifieke doelgroep van jonge personen met dementie. ECD Paradox voorzag advies naar visie, infrastructuur en operationele organisatie. Ook het actief uitbouwen van een netwerk werd door ECD Paradox gefaciliteerd. Medewerkers kregen specifieke opleiding en intervisie.
 - ECD Paradox ondersteunde de voorbereidingen voor WZC Sint-Jozef in het operationeel maken voor een woonunit voor jonge personen met dementie. Deze begeleiding loopt verder in 2020.
 - Een medewerker van ECD Paradox verzorgde ook op andere plaatsen in Vlaanderen dag 6 van de opleiding referentiepersoon dementie
 - 'Bouw aan begrip' is een project van #ANTcollectief met Expertisecentrum Dementie Paradox als inhoudelijke partner, waarbij een mobiele escape game rond het thema dementie werd gebouwd. Het project wordt ondersteund door de Vlaamse Overheid, Koning Boudewijnstichting, Nationale Loterij en Stad Gent.

Met de escape game 'De tuin van Victoria' willen we professionals een ervaring bieden waardoor ze dementie beter begrijpen en bijgevolg op een kwalitatieve manier ondersteuning kunnen vinden/bieden. De lancering vond plaats

▲ Escape game 'De tuin van Victoria' is nu al volzet.

op 17/11. Een week later was de escape game voor 2020 volzet.

3 (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- In samenwerking met ECD Meander vindt er een voor-middagsymposium plaats voor artsen. Het programma is aangepast aan de noden en behoeften die artsen specifiek ervaren.

Realisaties:

- Het geplande symposium ging niet door.
- Twee open studiedagen werden georganiseerd rond relevante thema's en met deskundigen.

Realisaties:

- Op 20 juni 2019 vond een studienamiddag plaats met als thema 'diagnose dementie – van motivatie tot administratie'. Sprekers waren:
 - Wouter Lambrecht, klinisch neuropsycholoog Hersenletselpraktijk Gent en Centrum voor Neuropsychologie (thema: Hoe kan ik iemand met vermoeden van dementie motiveren tot een diagnosestelling?) en Dr. Koen Verhofstadt, huisarts en CRA WZC Domino (thema: Zin en onzin van diagnosestelling dementie bij ouderen in het woonzorgcentrum)
 - Walter Sablon, stafmedewerker Zorgnet-icuro (thema: Katzschaal, MMSE, D-forfait: vormvereisten en praktische zaken)
 - Veerle De Bou, ECD paradox (thema: Wat na de diagnose dementie? Een praktische houvast)We verwelkomden 75 aanwezigen.

- 'Madame, madame, madame ... op zoek naar betekenis van gedrag bij personen met dementie' was de titel van de studiedag op 9 december 2019. Het werd een dag zonder plenaire lezingen, maar vol workshops die gegeven werden door medewerkers van ECD Paradox. De thema's van de workshops waren: belevingsgerichte omgang, roepgedrag, agressie en nachtelijke onrust.

▲ Studienamiddag met als thema 'Diagnose dementie – van motivatie tot administratie'

Op deze studiedag mochten we 83 aanwezigen ontvangen.

- In het kader van de opleiding tot maaltijdcoach dementie worden externe experts aangezocht om een specifieke deel van de opleiding in te vullen.

Realisaties:

- Een overleg vond plaats tussen ECD Paradox en medewerkers van de faculteit tandheelkunde. Een verdere samenwerking wordt voorzien in 2020.
- ECD Paradox bouwt een samenwerking uit met de opleiding tandheelkunde teneinde dementie ook daar een plaats te kunnen geven.

▲ Studiedag 'Madame, madame, madame ... op zoek naar betekenis van gedrag bij personen met dementie'

Realisaties:

- Sabine Boerjan verzorgde in de navorming voor tandartsen een deel rond dementie vanuit haar specifieke expertise, net zoals in 2018. Ook in de toekomst zal deze samenwerking gecontinueerd worden.
- ECD Paradox verleent zijn medewerking aan het Europees project 'Demetra', in afstemming met EDV. Het project loopt tot 2020 en beoogt een internationaal ondersteuningspakket voor hulpverleners die werken met personen met dementie.

Realisaties:

- In 2019 vonden verschillende bijeenkomsten plaats in kader van het in 2018 gestarte project. De bijeen-

▲ Europees project 'Demetra'

komsten verliepen zowel digitaal, online als in fysieke bijeenkomsten. Bijeenkomsten waren in Italië, Duitsland en België. De volledige organisatie van de week in België (4/3 – 8/3) werd opgenomen en gecoördineerd door een medewerker van ECD Paradox. Afstemming met het EDV werd hierbij voorzien.

- Het documentatiecentrum wordt regionaal verder uitgebouwd en opgevolgd. Afstemming met andere documentatiecentra is noodzakelijk.

Realisaties:

- Relevante nieuwe publicaties werden aangekocht voor het documentatiecentrum in Gent. Ook digitaal werden relevante artikels bijgehouden en ter beschikking gesteld van bezoekers.
- Afstemming met de andere ECD's die een documentatiecentrum bezitten gebeurde digitaal.
- Opgebouwde specifieke expertise met betrekking tot de thema's 'maaltijdzorg' en 'seksualiteit en intimiteit' worden verder uitgerold via diverse kanalen.

Realisaties:

- ECD Paradox kon op verschillende plaatsen de expertise rond maaltijdzorg verspreiden: Inhouse vormingen, open opleiding tot maaltijdcoach, intervisie maaltijdcoach ('meet and eat'), inhouse opleidingen tot maaltijdcoach, lezing in buitenland (jaarbeurs Zorgtotaal Utrecht), artikel in *Denkbeeld* magazine. Relevante artikels met betrekking tot het thema werden gedeeld op sociale media.
- De expertise rond seksualiteit en intimiteit werd uitgedragen via: Inhouse vormingen, week van de verpleegkunde (NVKW), studiedag grijze goesting ism Zorgbedrijf

Antwerpen en Aditi VZW, opleidingen in Artvelde Hogeschool, Thomas Moore en Vives, overlegplatform Dementie, begeleiding van beleidstrajecten en ad hoc advies op zowel casus als organisatorisch niveau. Ook rond dit thema werden relevante artikels gedeeld via sociale media om het thema in de kijker te zetten en sensibiliserend te werken.

- Aanvullende acties:

ECD Paradox participeert in de werkgroep ergotherapie Wintermeeting Oostende (Jaarlijks congres van Belgische Vereniging van Gerontologen en Geriaters). Taken waren zowel het inhoudelijk vorm geven van het programma als uitvoerend op de dag zelf dd. 22/02/2019.

4 Beleidsmakers
 Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- ECD Paradox participeert actief in het project 'dementievriendelijk Gent'. OCMW/Stad Gent is eigenaar van dit initiatief, ECD Paradox ondersteunt samen met de verschillende partners die de engagementsverklaring ondertekenden in 2016 waar mogelijk.

Realisaties:

- De engagementsverklaring vanuit 2016 werd hernieuwd op 18/2. Ook het referentiekader dementie werd er voorgesteld door een medewerker van EDV. De regionale pers was aanwezig en zorgde voor verslag.

▲ Expertise rond maaltijdzorg in het magazine *Denkbeeld*

▲ Expertise rond seksualiteit en intimiteit

- o Dementievriendelijk Gent startte met drie actieteams:
 - Dementievriendelijke Gentenaar
 - Werelddag Dementie
 - Betere promotie van bestaande dementievriendelijke initiatieven

De nadruk lag in 2019 vnl. op het ruimer bekendmaken van initiatieven op Gents grondgebied.

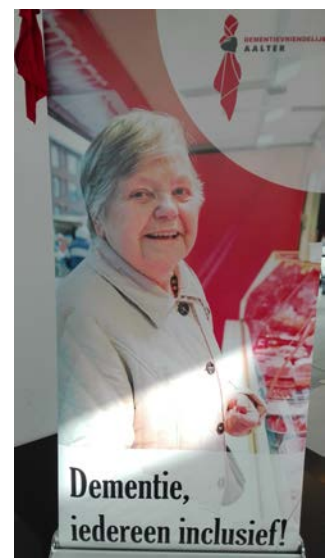
- ECD Paradox ondersteunt de brede verspreiding van het Memorandum, dat werd opgesteld door EDVin samenwerking met de regionale expertisecentra en de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Realisaties:

- o Het memorandum werd tijdens relevante lezingen en overlegmomenten (waaronder overlegplatform dementie) toegelicht.
- Binnen dementievriendelijk Zottegem wordt een evaluatie gemaakt van de voorbije jaren en een nieuwe planning opgemaakt. Paradox participeert actief aan de kerngroep en biedt inhoudelijke ondersteuning.

Realisaties:

- o De focus van dementievriendelijk Zottegem lag rond de datum van 21 september. Er werd een week van dementie georganiseerd met allerlei activiteiten: toneelvoorstelling, fototentoonstelling, geheugenwandeling, optreden geheugenkoor.
- o In oktober werd een lezing/getuigenis georganiseerd met Wannas Deleu (Voor ik het vergeet).
- ECD Paradox is partner in het initiatief 'dementievriendelijk Aalter'. In 2019 wordt er ingezet op:
 - o Samen uit (lokale economie)
 - o Samen tuinen (volkstuin ism gemeenschap)
 - o Samen wandelen (dementievriendelijke wandeling)

▲ Dementievriendelijk Aalter, samen tuinen

▲ Dementievriendelijk Aalter, samen wandelen

Realisaties:

- Een tuin werd aangelegd op de site van WZC Veilige Have. Deze wordt onderhouden door vrijwilligers in samenwerking met personen met dementie.
- De dementievriendelijke wandeling 'Van lochtink tot plaatse' in Aalter werd gelanceerd op donderdag 12 september onder brede publieke belangstelling. De regionale pers was aanwezig en zorgde voor verslaggeving. Ca. 120 personen wandelden de eerste rondgang in.

- Dementievriendelijk Wichelen zet in 2019 verder in op zes engagementen:
 - Genuanceerde beeldvorming
 - Kennisdeling
 - Aandacht voor omgeving
 - Breed mogelijk doelpubliek
 - Integratie van personen met dementie
 - Bespreekbaarheid

ECD Paradox maakt actief deel uit van de stuurgroep.

Realisaties:

- Er werd een informatiezuil gerealiseerd
- Er werden twee brochures ontwikkeld:
 - Tips voor mantelzorgers bij personen met dementie
 - Tips voor een bezoek bij personen met dementie.
- Een scholenkoffer werd samengesteld voor het lager onderwijs
- Placemats met bekendmaking van dementievriendelijk Wichelen werd gedrukt en verspreid
- Het aanbod boeken in de bibliotheek van Wichelen werd uitgebreid onder advies van ECD Paradox
- Er vond een filmvertoning plaats in het teken van dementie 'Michel'.

- ECD Paradox streeft ernaar om directies te sensibiliseren rond het voeren van een gedegen seksualiteitsbeleid en ondersteunt hen bij de uitwerking daarvan.

Realisaties:

- In 4 organisaties werd een traject opgezet om een visie én beleid uit te werken rond seksualiteit en intimiteit. Deze lopen nog verder in 2020.
- Verschillende vragen van directies bereikten ECD Paradox met betrekking tot advies rond het opzetten van een seksualiteitsbeleid. Dit kon gaan van eenvoudige tips tot het kritisch nalezen van bestaande visieteksten of het geven van zeer concreet advies. Vragen bereikten ons per mail en telefonisch.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- In het kader van de eerstelijns hervorming, vindt er overleg plaats met de betreffende organisaties vanuit de regionale zorgzone.

Realisaties:

- Er vonden verkennende gesprekken plaats met de voorziene partners (GGZ, LOGO, palliatieve zorg) uit de regio.
- Er werden twee aanvragen ingediend voor pilootprojecten in de regio, waarvan 1 werd goedgekeurd. Deze zal uitwerking krijgen in 2020.

- Het overlegplatform Dementie wordt in de regio 3x/jaar georganiseerd met relevante thema's. ECD Paradox streeft in 2019 naar het aantrekken van meer nieuwe leden.

Realisaties:

- Het overlegplatform vond zoals gepland drie maal plaats (25/3, 25/6, 18/11). Er was een gemiddelde opkomst van 25 aanwezigen uit zowel thuiszorg als residentiële zorg als ziekenhuizen. ECD Paradox zorgde telkens voor de inhoudelijke invulling van deze bijeenkomsten.

- Er wordt een sensibiliserende brochure opgemaakt met betrekking tot het tijdig opstarten van palliatieve zorg bij personen met dementie. Doelpubliek is zowel familie als professionele medewerkers. Lancering zal gepaard gaan met een studiemoment. Het betreft een initiatief van Palliatief Netwerk met ondersteuning van verschillende partners uit de regio, waaronder ook ECD Paradox.

Realisaties:

- De inhoud van de brochures werd opgemaakt en samengesteld. Deze worden afgewerkt in het voorjaar van 2020 en zullen gelanceerd worden met een studienamiddag.

- Aanvullende acties:

- De in 2019 ontstane samenwerking met 'Moments

Furniture' werd verlengd. Er werd opnieuw een inspiratiedag georganiseerd (18/06/2019) met verschillende workshops om het belang van zintuigen bij personen met dementie te onderstrepen en deelnemers te inspireren hier op gepaste wijze invulling aan te geven. Er waren 150 aanwezigen.

- o ECD Paradox continueerde de participatie aan het Netwerk Ouderen in Geestelijke Gezondheid Groot Gent. In dit overleg wordt de brug gemaakt tussen ouderenzorg en geestelijke gezondheidszorg.
- o De samenwerking met het postgraduaat dysfagie kreeg zijn uitwerking in o.a. het geven van een deel rond dementie in de opleiding alsook als spreker op een studiedag rond dysfagie (12/2).
- o ECD Paradox verzorgde binnen de opleiding tot intimiteitscoach, georganiseerd door Lachesis, het luik rond dementie.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- ECD Paradox is aanwezig in verschillende organisaties en op diverse evenementen met een informatiestand teneinde het aanbod kenbaar te maken.

Realisaties:

- o ECD Paradox kon op verschillende plaatsen aanwezig zijn met een stand om het aanbod kenbaar te maken, o.a. viering 5 jaar Kronkels – Artevelde Hogeschool, avondsymposium Alzheimer Liga Vlaanderen, opendeurdag IVV, studiedag jongdementie (Artevelde Hogeschool), King Filmfestival (met film over dementie ('Kapsalon Romy)), persvoorstelling escaperoom dementie.
 - o De stand van Paradox werd ontleend door verschillende organisaties om de samenwerking in de kijker te zetten en onze werking kenbaar maken.
 - o Voorstellingsfolders van ECD Paradox werden verspreid in organisaties.
 - o Bij elke vorming werd de werking van ECD Paradox kort toegelicht.
- Het regionale aanbod vanuit het ECD Paradox met betrekking tot verschillende aspecten van dementie, maar

ook van relevante partners, wordt periodiek bekendgemaakt aan de hand van

- o Regionale facebookpagina
- o Minimaal twee nieuwsbrieven per jaar
- o Extra nieuwsflashes zijn mogelijk waar de actualiteit hierom vraagt

▲ Stand bij 5 jaar Kronkels – Artevelde Hogeschool

▲ Film over dementie: 'Kapsalon Romy'

- Tussentijdse bekendmakingen van eigen initiatieven
- Tweemaandelijks regionale dementiekalender met alle voor ECD Paradox bekend zijnde initiatieven voor zowel professionele hulpverleners als niet-professionelen.

Realisaties:

- Actuele berichten verschenen voornamelijk via sociale media. Zonder actieve inzet verdubbelde het bereik van de facebookpagina. Er verschenen gemiddeld 1-2 posts per week op de pagina. Dit aantal is een bewuste keuze om een evenwicht te bewaren tussen relevante berichten en een voortdurende sensibilisering.
- Er verschenen verschillende nieuwsflashes om individuele activiteiten kenbaar te maken. Overkoepelende nieuwsbrieven verschenen niet in 2019.
- De regionale dementiekalender verscheen zoals voorzien 6 x in 2019.
- Aanvullende acties:
 - In navolging van het verschijnen van het boek 'Als Amor de draad kwijtraakt' en de studiedag met betrekking tot het thema op 1/10 verscheen er op 1/11 een uitgebreid online interview met een medewerker van ECD Paradox op knackweekend.be.

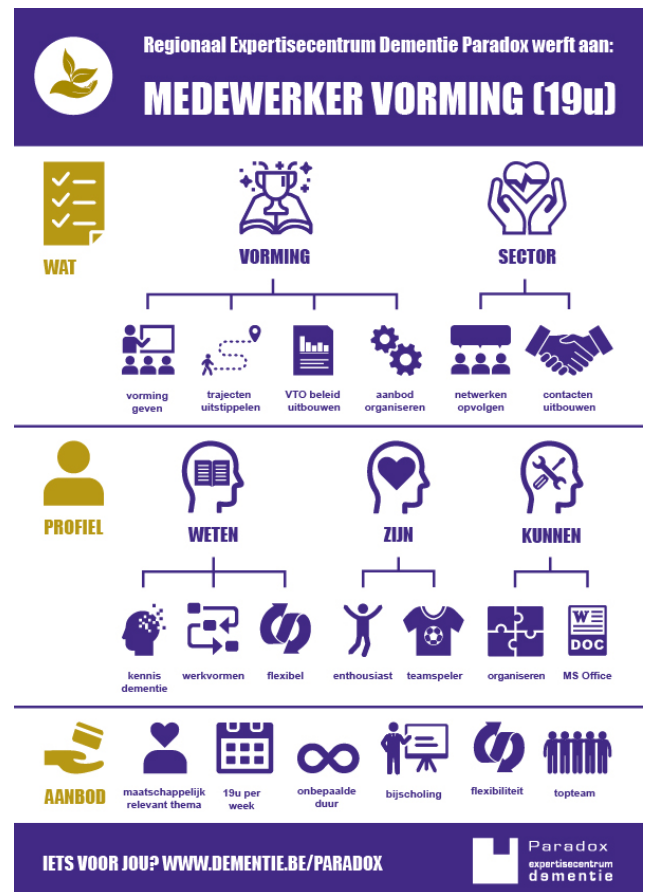
7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

Realisaties:

- Elke medewerker volgde voldoende vorming en kreeg ruimschoots de kans om zelf invulling te geven aan persoonlijke vormingsnoden.
- Er worden drie teamdagen voorzien in 2019. Tweemaal per jaar ligt de focus op een interne 'denktank' waarbij diepgaand wordt nagedacht, uitgewisseld en gepland voor de verdere werking van het ECD Paradox.

▲ Vacature in de huisstijl van ECD Paradox

Eén teamdag vormt een combinatie van inhoudelijke uitwisseling en interne teambuilding.

Realisaties:

- Op 8/1 en 1/7 vonden denktanken plaats rond de werking van Paradox.
 - De teamdag ging in 2019 niet door wegens zwangerschapsafwezigheid en de komst van een nieuwe medewerker.
 - Teamvergaderingen vinden maandelijks plaats (min. 10x/jaar) om de continue werking van het ECD te waarborgen.
- Realisaties:
- Er vonden in 2019 12 teamoverlegmomenten plaats om de continuïteit van de werking af te stemmen en te kunnen waarborgen.
 - ECD Paradox beheert zijn middelen op efficiënte wijze teneinde te streven naar een evenwicht voor het werkingsjaar 2019.

Realisaties:

- In nauw periodiek overleg met de algemeen directeur

(stuurgroepvergadering) werden de financiële middelen van ECD Paradox op efficiënte wijze beheerd.

- Een service level agreement tussen ECD Paradox en de moederorganisatie werd opgesteld om de samenwerking te officialiseren.
- Aanvullende acties:
 - Een nieuwe medewerker werd aangeworven. De vacature werd eveneens aangegrepen als een kans tot verdere bekendmaking en profilering van het ECD. Daarvoor werd een vacature op maat gemaakt, binnen de huisstijl van ECD Paradox.
 - De nieuwe medewerker werd deskundig opgevangen en begeleid doorheen haar eerste periode. Haar opvolgingsperiode loopt verder in 2020.

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- Bestaande Vlaams overkoepelende overlegstructuren worden actief bijgewoond:
 - Coördinatieoverleg (5x/jaar, coördinator)
 - VTO-Overleg (5x/jaar VTO-verantwoordelijke)
 - Werkgroep met betrekking tot hulpmiddelen met als doel het ontwikkelen van een website met dementie-specifieke hulpmiddelen
Ook digitaal wordt gebruik gemaakt van het gedeelde sharepoint-platform via O365.

Realisaties:

- De geplande overlegmomenten werden zoals voorzien bijgewoond. Agendapunten werden ingediend en opgevolgd.
- In de werkgroep rond hulpmiddelen nam ECD Paradox een zeer actieve rol op in het tot stand komen van de website. Het logo van de website werd ontwikkeld door ECD Paradox.
- Drie maal per jaar is er een provinciaal overleg met de collega's van ECD Meander in het kader van afstemming, maar ook in het kader van het organiseren van gezamenlijk provinciale initiatieven.

Realisaties:

- Het overleg met Meander ging 2x door (29/1 en 1/7).

Gezamenlijke initiatieven (bv. diepgaande vierdaagse, terugkomdagen, dialogen rond dementie) werden afgestemd en georganiseerd. Ontwikkelingen in de provincie werden besproken.

- De opleiding tot referentiepersoon dementie ging in 2019 door in Dendermonde. De opleiding werd gecoördineerd door de collega's van ECD Meander, maar werd afgestemd met ECD Paradox. Een medewerker van ECD Paradox was op verschillende dagen aanwezig om mee een deel van de inhoud te verzorgen.
- Regionale ontwikkelingen binnen de netwerkvorming worden gesignaleerd naar ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- De signaalfunctie werd opgenomen via de relevante overkoepelende overlegstructuren – coördinatieoverleg, VTO overleg.
- ECD Paradox draagt bij tot de vernieuwde uitgave van het boek rond dementie op jonge leeftijd vanuit haar opgebouwde expertise.

Realisaties:

- Op basis van de opgebouwde expertise rond dementie op jonge leeftijd (o.a. door ontmoetingsgroepen), kon ECD inhoudelijke expertise delen en relevante feedback bezorgen voor de vernieuwde uitgave.

Aanvullende acties:

- Het voltallig Paradox-team (excl. administratief medewerkster) was aanwezig op de jaarlijkse tweedaagse dat wordt georganiseerd door EDV, in 2019 in samenwerking met ECD Sophia.

**HULPMIDDELEN
BIJ DEMENTIE**

Sophia

expertisecentrum dementie provincie West-Vlaanderen
zorgregio's Roeselare en Kortrijk

Budastraat 20 – 8500 Kortrijk | t 056 32 10 75 | sophia@dementie.be

Medewerkers

Charlotte Cool

- Master in de klinische psychologie
- Dementie-expert, projectwerking, sensibilisering en informatie
- 50% jobtime

Ilse Masselis

- Gegradueerde in de psychologie
- Dementie-expert, projectwerking, sensibilisering en informatie
- 80% jobtime

Kathleen Vandenbroucke

- Gegradueerde in de ergotherapie
- Dementie-expert, VTO
- 90% jobtime

▲ Jong en oud (© www.onthoumens.be)

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

Familiegroep (jong)dementie

In 2019 organiseerden we in samenwerking met Alzheimer Liga Vlaanderen 5 bijeenkomsten voor partners en kinderen van personen met jongdementie. We stonden in voor de logistieke ondersteuning, fungeerden als moderator en gaven, waar nodig, informatie en advies. Ten behoeve van de Alzheimer Liga Vlaanderen werd een jaarverwerkingsverslag opgemaakt.

Specialistische informatie en advies

We voorzagen in digitale en telefonische permanentie. Personen met dementie en hun mantelzorgers konden bij ons terecht voor specialistische informatie en advies omtrent het ziektebeeld, omgaan met dementie en de sociale kaart. In de meeste gevallen ging het om éénmalige contacten. Indien nodig verwezen we door naar dienst maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, lokale infopunten dementie of thuiszorgcoördinatoren. Alle contacten werden bijgehouden a.d.h.v. het registratiedocument. Daarnaast is onze regionale website een handig middel om mantelzorgers te informeren. Naast basisinformatie worden de verschillende types van lotgenotencontact (o.a. psycho-educatie, praatcafé dementie, familiegroep Alzheimer Liga,...) daarop in de kijker gezet. Mantelzorgers kunnen ook terecht in onze basisbibliotheek voor het ontlend van literatuur.

Ergotherapeutisch advies aan huis

We hebben verder ingezet op het inventariseren van het aanbod van dementie-specifieke hulpmiddelen, omgevingszorg en ergotherapeutisch advies aan huis, met als einddoel een gestructureerd overzicht via een digitale module (website). Om dit alles vorm te geven werden in 2017 twee werkgroepen opgericht onder impuls van ECD Sophia. Deze werkgroepen werden gecontinueerd. De werkgroep 'omgevingszorg in de thuiszorg', waar we voorzitter van zijn,

kwam 2 keer samen. De werkgroep 'ergotherapie' op Vlaams niveau kwam 7 keer samen met als doel alle hulpmiddelen in kaart te brengen, de website te ontwikkelen en het symposium voor te bereiden. Samen met de wetenschappelijk medewerker gingen we de proefversie van de website voorstellen aan de werkgroep voor personen met dementie. We vonden het belangrijk om met hen de proefversie van de website te testen, hun advies te horen en mee te nemen in de verdere ontwikkeling.

Op 19 november werd de website www.hulpmiddelenbijdementie.be gelanceerd tijdens het symposium 'Hulpmiddelen en kleine omgevingsaanpassingen bij dementie'. We organiseerden dit symposium samen met EDV en Woonzorggroep GVO in Kortrijk. Het symposium was volzet met 112 deelnemers. Het symposium startte met een plenair gedeelte rond lerend vermogen bij personen met dementie, aangebracht door Ruud Dirkse (DAZ Nederland). Daarna werd de website voorgesteld door ECD Sophia. In de namiddag konden de deelnemers kiezen tussen workshops rond toolbox 'dementievriendelijk omgeven', de hulpmiddelenkoffer en de inkanteling van ergotherapie binnen de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen.

Houvast document

Het houvast document werd ontwikkeld door de collega's van ECD Paradox. Het document biedt een overzicht van vaak voorkomende zaken die ondersteuning kunnen bieden na het krijgen van de diagnose dementie. Na bespreking van dit document op COO, werd door alle RECD's beslist dit document over te nemen en breed te verspreiden zodat personen met dementie en hun mantelzorgers deze houvast gemakkelijk vinden. Daartoe plaatsten we dit document op onze regionale website met een oproep aan organisaties om bij te dragen aan de verspreiding ervan. Het document werd ook voorgesteld en geduid op de 3 overlegplatforms dementie in ons werkingsgebied.

Musi Move

Vanuit de dienst gezinszorg van onze moederorganisatie werd de samenwerking aangegaan met een muziekpedagoge voor de organisatie van Musi Move. Musi Move staat voor muziekbeleving voor personen met dementie (die nog thuiswonend zijn), hun mantelzorgers en buddy's. Het heeft als doel een positieve interactie te bevorderen. ECD Sophia was aanwezig op de try out op 25 juni. Samen met de deelnemers werd na afloop geëvalueerd en het concept vorm gegeven. Musi Move werd vanaf dan

◀ ▲ Symposium hulpmiddelenbijdementie november 2019

maandelijks georganiseerd. ECD Sophia hielp dit initiatief mee bekend maken via onze nieuwsbrief en folders

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Informatie- en adviesverstrekking

Specialistische informatie en advies werd verleend aan referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners. Dit gebeurde telefonisch, via mail, individuele gesprekken en/of aanwezigheid van een dementie-expert op een teamoverleg. Casuïstiek (aan ons bezorgd door referentiepersonen dementie) werd besproken op ons tweewekelijks teamoverleg.

Relevante informatie werd ook gecommuniceerd via de OPD's, website en nieuwsbrief. Voor onze nieuwsbrief

merkten we opnieuw een stijging in het aantal deelnemers. We hadden op het einde van het jaar 860 abonnees. Onze basisbibliotheek werd uitgebreid met een 7-tal werken. We verwezen door naar het Vlaams documentatiecentrum voor meer gerichte literatuurvragen.

Bekendmaking vormingsaanbod

Het vormingsaanbod vanuit EDV en de RECD's werd bekend gemaakt via verschillende kanalen, nl. als vast agendapunt op de OPD's en als vaste rubriek binnen onze nieuwsbrief.

De vormingskalender op onze website kon aangevuld en geraadpleegd worden.

Onze regionale vormingsbrochure, die in 2017 werd opgesteld, werd herwerkt en aangevuld. Deze werd digitaal verspreid op vraag. Tevens werden papieren versies ervan verspreid tijdens overleg- en netwerkmomenten.

Vorming op maat

We hebben sterk ingezet op vormingen.

In totaal werden 119 vormingsuren door ECD Sophia opgenomen.

- Daarvan werden 92,5 uren gegeven aan 604 profes-

sionelen en 26,5 uren aan 416 niet professionelen. Dit betrof zowel basisvormingen als vormingen op maat (thema's als veranderend gedrag, vroegtijdige zorgplanning, lerend vermogen, omgevingszorg, jongdementie, verlies en rouw, slaapproblemen bij personen met dementie).

- Het thema gebruik van je stem werd in service gegeven binnen een WZC door een vrije vormingsmedewerker.
- We gingen op vraag van AZ Delta een vormingstraject aan. Ze openen in 2020 een nieuwe afdeling voor personen met dementie en vonden het daarom belangrijk dat het nieuwe team gevormd werd. We gaven 2 vormingsnamiddagen voor dit nieuwe team. In 2020 wordt dan vooral ingezet op intervisie.

Opleiding referentiepersionen dementie

De opleiding tot referentiepersion dementie werd in 2019 uitgevoerd onder vaste begeleiding van ECD Sophia. We fungeerden als aanspreekpersoon voor de cursisten. 23 deelnemers ontvingen na 11 dagen het attest van referentiepersion dementie.

We evalueerden deze opleiding en bereidden de opleiding voor 2020 voor in samenspraak met de VTO werkgroep van EDV. De opleiding werd in januari geëvalueerd door een visitatiecommissie. De vormingsmedewerker nam deel aan deze commissie en we leverden een afgestudeerde referentiepersion dementie uit onze regio aan.

▲ Opleiding referentiepersion dementie

Navorming voor referentiepersionen dementie

Zoals provinciaal afgestemd met de collega's van ECD Foton, was het dit jaar de beurt aan ECD Foton om de beginnersreeks van de terugkomdagen voor referentiepersionen dementie aan te bieden.

Wij organiseerden 2 vervolgdagen voor gevorderden. In mei kwam het thema 'Verlies en rouw' aan bod en namen 20 referentiepersionen dementie deel. Op dag 2 hadden we 19 deelnemers voor het thema 'Seksualiteit en intimiteit bij personen met dementie'.

De programmatie en inhoud van deze terugkomdagen werden afgestemd en inhoudelijk voorbereid met ECD Foton.

Vorming in open aanbod vanuit EDV

Vragen tot vorming vanuit EDV werden opgenomen.

Zo waren we organisator van de studiedag 'Ethische dilemma's' waar 20 deelnemers aanwezig waren. We waren spreker voor de training 'lerend vermogen bij personen met dementie' georganiseerd door ECD Tandem. Er waren 16 deelnemers.

ECD Meander programmeerde de vorming 'omgevingszorg in de thuiszorg' met ECD Sophia als spreker. Deze vorming werd echter geannuleerd wegens te weinig inschrijvingen.

We waren spreker bij de vorming 'onderdompelingen in de wereld van dementie' van 7u aangevraagd via Fe-Bi. Dit werd 3 keer aangevraagd. Bij de eerste onderdompeling waren er 4 deelnemers, bij de tweede 8 en bij de derde 21. Er ging een training door van 3,5 dagen en daar waren er 10 deelnemers. Deze werd gegeven door onze vrije vormingsmedewerker.

Intervisie verstandelijke beperking en dementie

De intervisie vond opnieuw plaats voor leefgroepbegeleiders van voorzieningen voor personen met een verstandelijke beperking uit onze regio. De casuïstiek werd ingebracht door de deelnemers. Leervragen die aan bod kwamen omvatten thema's zoals medicatiegebruik, hulpmiddelen bij dwaalgedrag en moeilijk hanteerbaar gedrag. Eind 2019 werd de intervisiereeks positief geëvalueerd met de deelnemers en teamverantwoordelijken.

Referentiekader voor leven, wonen en zorg voor mensen met dementie

Howest Brugge organiseerde op 15 maart een symposium rond dementie. Het referentiekader voor leven, wonen en zorg voor mensen met dementie werd daar toegelicht door EDV. In een 2de gedeelte kwamen inspirerende praktijken aan bod, telkens rond een bouwsteen van het referentiekader. Deze inspirerende praktijken werden aangeleverd door de ECD's Foton en Sophia. De beide RECD's voorzagen ook in een infostand.

Op 9 mei werd door EDV, i.s.m. de ECD's Paradox, Meander, Foton en Sophia, een minisymposium georganiseerd in Gent. Naast thematische insteken en inspirerende praktijken werd tijdens een workshop aan de slag gegaan met de groeimeters. De betrokken RECD's voorzagen elk een infostand met publicaties, flyers en ontwikkelde producten.

Het Portiek Kortrijk werd geselecteerd als één van de 6 pilootprojecten. Vanaf april werden zij begeleid door EDV. Daartoe werd een veranderteam samengesteld. ECD Sophia volgde deze veranderfora maandelijks mee als leermoment naar toekomstige coachingtrajecten toe.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Stay@home with dementia

We onderhielden contacten met Vlaamse onderzoekers inzake dementie via deelname aan (stuurgroep van) Stay@Home with dementia. Er vonden 3 overlegmomenten plaats.

DAZ Nederland

In het najaar organiseerden we samen met EDV en Woonzorggroep GVO een symposium om de publicatie van de hulpmiddelen bij dementie bekend te maken bij het grote publiek. Voor dit symposium nodigden we Ruud Dirkse (DAZ Nederland) uit om vanuit zijn jarenlange expertise een insteek te voorzien rond lerend vermogen bij personen met dementie.

Interreg 2 Zeeën Cascade

Voor het Europees Interreg 2 Zeeën project CASCADE namen we deel aan de feedback sessie over het competentie raamwerk voor professionals. Dit overleg, geleid door EDV, verliep via een 2uur durende videoconferentie en was samen met andere collega's RECD's en meewerkende partners in het CASCADE project, waaronder onze moederorganisatie zorggroep H.- Hart. Het doel was om een consensus te bereiken over de vereiste kennis, vaardigheden en attitudes van professionelen in de zorg volgens het CASCADE-model zodat de nieuw te ontwikkelen trainingmodules daarop gebaseerd kunnen worden.

Interreg 2 Zeeën Empowercare

Het Europees Interreg 2 Zeeën project EMPOWERCARE is een project dat onder andere via innovatieve technologieën, kennisoverdracht en een meer persoonsgerichte benadering de problemen van de toenemende vergrijzing wil oplossen. Het project loopt in Vlaanderen, Nederland, Frankrijk en Engeland. We nemen daarin extracurriculair een ondersteunende rol naar onze moederorganisatie Zorggroep H-Hart op. In juni namen we deel aan een brainstormsessie.

KU Leuven

Aan de Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek van de KU Leuven loopt momenteel het 'Goud' project. Dit project wil de levenskwaliteit van oudere mensen met een verstandelijke beperking in kaart brengen. Een onderdeel binnen dit project is het opzetten van een vorming 'Dementie bij mensen met een verstandelijke beperking'. Wij zijn lid van de inhoudelijke klankbordgroep. We hebben de documenten nagelezen. De samenwerking verliep via mail.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Dementievriendelijke gemeente

De stuurgroepen van dementievriendelijk Kuurne, Wielsbeke, Zwevegem, Kortrijk, Wevelgem en Poperinge werden gecontinueerd. De rol van ECD Sophia in deze stuurgroepen was faciliteren, ondersteunen, aanleveren van goede praktijken en krijtlijnen van een dementievriendelijk beleid helpen uitstippelen. Daar waar nodig maakte ECD Sophia ook gedurende korte tijd deel uit van een werkgroep. Zo ontstond binnen dementievriendelijk Wevelgem de werkgroep scholen. De ambitie was om een traject uit te werken waarmee in schooljaar 2019-2020 aan de slag kan gegaan worden in het 4de leerjaar. Binnen dit traject werd de verteltas dementie van ECD Sophia geïntegreerd. We kregen 2 nieuwe aanvragen tot toetreding stuurgroep, nl. vanuit dementievriendelijk Menen en dementievriendelijk Diksmuide. Binnen dementievriendelijk Menen was de eerste prioriteit het opstarten van een lokaal infopunt dementie. Gezien de ontwikkelde expertise hierrond, volgden we dit van heel nabij op. De stuurgroep van demen-

tievriendelijk Diksmuide kwam reeds 2 keer samen, vooral om te bekijken hoe een actieplan kan opgesteld worden. In november werden de inwoners van Diksmuide uitgenodigd om hierover ook in gesprek te gaan. De resultaten hiervan worden begin 2020 bekeken en zo worden ook daar de krijtlijnen stilaan uitgestippeld.

We werden door verschillende gemeentes/organisaties bevraagd om toelichting te komen geven rond het concept dementievriendelijke gemeente. We gingen daarvoor naar Avelgem (7 februari), Moorslede (13 mei) en Hooglede (10 januari en 13 mei).

Registratiedocument

We registreerden alle informatie- en adviesvragen d.m.v. een uniform registratiedocument.

ECD Sophia nam deel aan een overleg op 26 november om het registratiedocument kritisch te bekijken en aan te passen waar nodig. Deze aanpassingen zullen begin 2020 aangepakt worden.

Regionale zorgzone pilootproject

We beslisten om, samen met de andere verplichte partners in Zuid-West-Vlaanderen, een aanvraag in te dienen tot pilootproject regionaal zorgplatform. Om het dossier goed te onderbouwen en samen te stellen, gingen een 5-tal overlegmomenten door. ECD Sophia was hierop telkens aanwezig. Op 18 december ontvingen we het nieuws dat ons dossier niet weerhouden werd.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Overlegplatform dementie

Het OPD Zuid-West-Vlaanderen kwam 4 keer samen onder voorzitterschap van ECD Sophia. Eerste OPD ging door op 11 januari (was uitgestelde bijeenkomst van november 2018) en telde 19 deelnemers. De andere OPD's vonden plaats op 29 maart (28 deelnemers), 7 juni (17 deelnemers) en 25 oktober (23 deelnemers). Op vraag van de OPD-leden werd stil gestaan bij een mogelijke uitwerking van een zorgpad dementie. Op 20 september kwamen we samen met de kerngroep OPD Zuid-West-Vlaanderen (ondersteuningsgroep van de voorzitter) om te bekijken hoe we het punt 'zorgpad dementie' verder

kunnen vorm geven en ook om de volgende OPD's inhoudelijk voor te bereiden. Het punt 'zorgpad dementie' werd overgedragen naar een actieve denktank en het OPD zelf zal vanaf 2020 twee keer per jaar samen komen.

Door het terugtrekken van SEL Midden-West-Vlaanderen stond ECD Sophia alleen in voor de organisatie van de 2 OPD's Midden-West-Vlaanderen. Het OPD Poperinge-leper-Diksmuide ging 2 keer door, nl. op 4 april (10 deelnemers) en 24 oktober (20 deelnemers). Het OPD Roeselare-Izegem-Tielt ging door op 22 maart (11 deelnemers), 14 juni (20 deelnemers) en 11 oktober (18 deelnemers). Er werd voor de OPD's Midden-West-Vlaanderen, naar analogie met Zuid-West-Vlaanderen, een update gedaan van de ledenlijsten.

Praatcafé dementie Kortrijk – Ieper

We namen deel aan de stuurgroep van het praatcafé dementie Kortrijk – Ieper die 2 keer samen kwam. We stonden in voor de verslaggeving en advies inzake programma, sprekers en onderwerpen.

Procedure vermissing bij personen met dementie

Er werd, gezamenlijk vanuit de ECD's Foton en Sophia, een schrijven gericht aan de verantwoordelijken van de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen. Daarin werd de procedure geduid en het belang van een dienst maatschappelijk werk om mantelzorgers hierin (preventief) op weg te helpen. Een aantal verantwoordelijken kozen ervoor om de procedure zelf door te geven en toe te lichten bij hun maatschappelijk werkers. Bij een aantal ziekenfondsen werden we uitgenodigd om de toelichting zelf te komen geven tijdens een dienstvergadering. De vraag tot bekendmaking van de procedure werd ook gesteld aan de SEL's van West-Vlaanderen. Daartoe werd door ons een tekst opge maakt die kon gebruikt worden in hun nieuwsbrief.

De procedure met documenten werd ook opgenomen binnen de rubriek 'onderweg' op de nieuwe website www.hulpmiddelenbijdementie.be.

Informele werkgroep jongdementie

We zijn lid van de informele werkgroep jongdementie, maar moesten ons verontschuldigen voor de overlegmomenten. We werden wel gebriefd over de inhoud via verslaggeving en via de stafmedewerker beleid van onze moederorganisatie, die tevens lid is van deze werkgroep.

Zorggroep H. Hart

We namen deel aan de stuurgroep dementie van het H. Hart om de referentiepersonen dementie en stafmedewerker zorg te ondersteunen en adviseren. Deze stuurgroep kwam 4 keer bijeen.

I.f.v. project Budacare werd een nieuwe coördinator aangesteld voor de afdeling van personen met dementie. De coördinator kon ook rekenen op het advies en de ondersteuning van ECD Sophia.

Samen met deze coördinator werd door ECD Sophia een 4-daagse vorming inhoudelijk uitgewerkt, die begin 2020 zal aangeboden worden aan verschillende teamleden van de afdeling voor personen met dementie en coördinatoren van andere afdelingen.

We boden 4 keer supervisie aan voor de medewerkers van het dienstencentrum Groote Broel (zinvolle dagbesteding voor personen met jongdementie). Tijdens deze supervisie werd ingegaan op persoonlijke leervragen die de medewerkers hebben ten aanzien van hun werk.

Lokale infopunten dementie

De groep van lokale infopunten dementie kende een toename naar 11 deelnemers. In kader van dementievriendelijk Wevelgem werden daar 4 infopunten dementie uitgebouwd, nl. Wevelgem (2), Moorsele (1) en Gullegem (1). Zij ondertekenden alle 4 een samenwerkingsovereenkomst met ons en sloten ook aan bij het overleg. Dit overleg ging 2 keer door, in februari en juni. De geplande 3de bijeenkomst (oktober) ging niet door wegens een gebrek aan agendapunten. De agendapunten voor dit overleg worden bepaald door de lokale infopunten zelf. Wij modereerden het gesprek en gaven, waar nodig, inhoudelijke expertise en stonden ook in voor de verslaggeving. Onderwerpen die ingebracht werden waren o.a. hulpmiddelen, opvangmogelijkheden voor personen met jongdementie, boeken voor mantelzorgers, bekendmaking infopunt dementie, casuïstiek,...

In kader van dementievriendelijk Menen werd de uitbouw van een infopunt dementie als eerste prioriteit aangepakt. ECD Sophia was aanwezig op de 2 overlegmomenten om te bekijken hoe dit infopunt dementie kan vorm gegeven worden.

Ter voorbereiding van het COO en Raad van Bestuur werd een ad hoc werkgroep samengesteld om een document op te stellen met de taakafbakening en correcte terminologie voor een infopunt dementie en thuisbegeleidingsdienst. De ad hoc werkgroep bestond uit EDV en de ECD's Foton en Sophia. Het document werd door het COO en de Raad van Bestuur goedgekeurd.

Buddywerking

We zetten in op bekendmaking van buddyprojecten voor personen met jongdementie in onze regio. We gaven gericht folders mee aan potentiële deelnemers.

Palliatief netwerk

In het najaar verzorgden we samen met het palliatief net-

werk West-Vlaanderen en ECD Foton een 3-daagse vormingsreeks rond vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie. Deze reeks was gericht naar hulpverleners die enige notie hebben van VZP en werken met personen met dementie. Om deze reeks inhoudelijk vorm te geven kwamen we 2 keer samen met de desbetreffende partners.

Wij waren spreker voor de namiddag van dag 1. Dag 2 hebben we in tandem gegeven met ECD Foton. Dag 3 werd opgenomen door ECD Foton en het palliatief netwerk. In 2020 volgt nog een intervisie voor deze opleiding. Hiervoor dient een reflectie opdracht gemaakt te worden en deze wordt door ons geëvalueerd.

Na afstemming met de verschillende partners wordt deze opleiding herhaald in 2020, in het voorjaar in Kortrijk en in het najaar in Brugge.

Pilootprojecten chronische zorg

Binnen de pilootprojecten chronische zorg, met name De Brug in Zuid-West-Vlaanderen en EMPACT in Midden-West-Vlaanderen, zijn we beschikbaar om beide initiatieven te adviseren over het verloop van hun project. We ontvingen het afgelopen jaar geen adviesvragen.

Intervisie ergo thuiszorg

We zijn lid van het IET, intervisie ergo thuiszorg West-Vlaanderen. Deze groep kwam 2 keer samen. We hebben ons voor de eerste bijeenkomst verontschuldigd, maar werden gebriefd over de inhoud via verslaggeving. In het najaar namen we deel, waar we de website www.hulp-middelenbijdementie.be bekend maakten.

POV familiegroepen (jong)dementie

We namen deel aan het provinciaal overleg van de voorzitters van een familiegroep (jong)dementie. Deze groep kwam twee keer samen met als agendapunten onder meer de organisatie van een vormingsnamiddag, stand van zaken van de werking van de familiegroepen en het bekijken van de jaarverwerkingsverslagen. We volgden tevens de vorming 'Deelnemers vinden en houden', gebracht door Peter Gielen van Trefpunt Zelfhulp vzw.

Op 21 mei vond de vormingsnamiddag 'Nieuwe wetenschappelijke inzichten omtrent dementie' plaats, gebracht door de wetenschappelijk medewerker van Alzheimer Liga Vlaanderen vzw, Dr. Yannick Vermeiren. ECD Sophia coördineerde deze voordracht. We mochten 62 deelnemers verwelkomen. De deelnemers waren vrijwilligers van de Alzheimer Liga vzw, deelnemers van de West-Vlaamse Familiegroepen en professionele hulpverleners.

Hoppemuseum

Het Hoppemuseum van Poperinge wenst graag een dementievriendelijke rondleiding te ontwikkelen, dit naar

analogie van Texture, museum over Leie en vlas. Samen met de referentiepersoon dementie van Huize Proventier, de gidsen van het hoppemuseum kwamen we samen om dit te bewerkstelligen, zodat in september 2019 een proefrondleiding op maat kon aangeboden worden. De bekendmaking van deze dementievriendelijke rondleiding zal pas later gebeuren gezien deze rondleiding enkel zal aangeboden worden in de periode van de hoppe (september-november).

Interprofessionele stage huisarts in opleiding

We stelden ons, samen met onze moederorganisatie, kandidaat voor een interprofessionele stage voor studenten huisartsgeneeskunde. In maart kwam één studente gedurende één week op stage en maakte op die manier kennis met de werking van ECD Sophia. Daarnaast maakten we het ook mogelijk dat zij in gesprek kon gaan met een persoon met jongdementie, een mantelzorger en een referentiepersoon dementie. De stage werd door de beide partijen positief geëvalueerd waardoor we ons in 2020 opnieuw kandidaat zullen stellen.

Logo Leieland

Op 14 maart organiseerden we, samen met Logo Leieland, een gezondheidsforum rond preventie en dementie. Bedoeling van deze studienamiddag was bewustmaking tussen leefstijl en risico op dementie. Eerst werd door Jan Steyaert een algemene insteek gegeven rond preventie en dementie en werd de campagne SaniMemorix voorgesteld. Daarna gingen een 4-tal workshops door rond impact van leefstijl op dementie, dementievriendelijke gemeente, dementie in de thuiszorg: helpt bewegen? En dementie in het WZC: wat nu? Deze workshops werden telkens begeleid door hulpverleners vanuit goede praktijken uit Zuid- en Midden-West-Vlaanderen. We konden rekenen op een 30-tal deelnemers. Dit waren vooral referentiepersonen dementie, maar daarnaast ook docenten en mensen vanuit lokale besturen.

Intermutualistisch overleg

Het intermutualistisch overleg vroeg om een samenwerking aan te gaan i.v.m. een trajectbegeleiding om het ergotherapeutisch advies aan huis bij personen met dementie uit te bouwen. Hierrond hadden we 2 keer overleg. Bij het eerste overleg was de directeur van EDV eveneens aanwezig.

Er werd 3u vorming en 3u intervisie gegeven aan 16 ergotherapeuten die in het proefproces zaten. Op 28 november en 5 december werd er een vorming door IMO georganiseerd om ergotherapie binnen DMW uit te leggen. Er werd een workshop uitgewerkt door ECD Sophia. In november gaf een collega van ECD brOes deze workshop

en wij verzorgden deze op 5 december voor 78 medewerkers van de ziekenfondsen.

Dit project werd mee bekend gemaakt d.m.v. een workshop op het symposium over 'hulpmiddelen en omgevingsaanpassingen bij personen met dementie' te Kortrijk.

AZ Delta

AZ Delta wil bij de verhuis naar het nieuwe ziekenhuis in 2020 een afdeling voor personen met dementie openen. Op hun vraag zaten we samen om te kijken hoe we het nieuwe team kunnen voorbereiden om goede zorg te bieden aan personen met dementie. Daarvoor gingen we een traject aan. In het najaar gaven we 2 namiddagen vorming aan het nieuwe team van 30 medewerkers. In 2020 zijn er na de verhuis verschillende intervisiemomenten ingepland.

AZ Groeninge

AZ Groeninge Kortrijk is gestart met een werkgroep dementie om het ziekenhuis dementievriendelijker te maken. ECD Sophia werd op 1 februari uitgenodigd op deze werkgroep om de werking te komen toelichten, mogelijke samenwerking te verkennen en de sociale kaart rond mantelzorgondersteuning te duiden.

GVO

Het symposium 'hulpmiddelen en omgevingsaanpassingen bij personen met dementie' op 19 november in Kortrijk organiseerden we samen met EDV en Woonzorggroep GVO (infopunt dementie Meulebeke).

Het infopunt dementie Meulebeke ontwikkelde de toolbox 'dementievriendelijk omgeven'.

Om de complementariteit van de 2 producten, nl. website www.hulpmiddelenbijdementie.be en de toolbox te garanderen gingen 3 overlegmomenten door met GVO, Uitgeverij Vanden Broele, EDV en ECD Sophia.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Bibliotheken

Alle bibliotheken van onze regio werden opnieuw uitgenodigd om hun steentje bij te dragen inzake genuanceerde beeldvorming en taboedoorbreking. Daartoe werd gevraagd om in de bibliotheek inspirerende en uitnodigende

▲ Bib Menen

infostands op te zetten. De bibliotheken van Waregem, Roeselare, Menen en Hoogdele gingen op dit voorstel in. Wij zorgden voor een gevarieerd aanbod flyers, folders en posters. We verspreidden maximaal de door EDV ontwikkelde materialen en website (www.onthoumens.be).

Lokale dienstencentra

In 2019 nodigden we voor de eerste maal de lokale dienstencentra uit om, conform de bibliotheken, in de maand september in te zetten op genuanceerde beeldvorming. De lokale dienstencentra van Harelbeke, Menen, Houthulst, Hoogdele en Meulebeke gingen hier op in.

Affichepakketten

We hebben een 10-tal pakketten ter beschikking die kunnen ontleend worden door WZC, thuiszorgorganisaties, scholen, ... Deze pakketten bestaan uit foto's, cartoons, gedichten, ... De pakketten werden aangevuld met de nieuwe posters (met spreuken van personen met dementie) van de beeldvormingscampagne. Vooral in de periode rond de werelddag dementie werden deze pakketten heel vaak aangevraagd.

▲ LDC Houthulst

Thuiszorgbeurs dementie 2020

Er vonden 2 overlegmomenten plaats voor de organisatie van de 2de editie van de thuiszorgbeurs dementie op 25 april 2020. ECD Sophia is opnieuw coördinator van dit gebeuren en trekker van de werkgroep.

EHBKD-rugzak

In 2018 bundelde ECD Sophia heel wat materialen over dementie op jonge leeftijd. Een rugzak gevuld met boe-

ken, dvd's, brochures en andere informatie over jongdementie werd het afgelopen jaar voornamelijk door familieleden van jonge mensen met dementie ontleend. De mantelzorgers vonden de rugzak een goed hulpmiddel om het thema jongdementie bespreekbaar te maken binnen hun sociaal netwerk.

Hulpmiddelenkoffer

We volgden de verdere ontwikkeling van hulpmiddelen op. Zo werd onze hulpmiddelenkoffer uitgebreid met een GPS tracker. De koffer werd 7 keer ontleend. Zelf gebruikten we hem voor de vormingen 'omgevingszorg en hulpmiddelen bij personen met dementie' en 'het lerend vermogen'. De brochure rond de hulpmiddelen werd herwerkt en herdrukt.

Website

De website www.dementie.be/sophia werd up-to-date gehouden met regionale activiteiten, nieuwe projecten, e.d.

Nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief werd 5 keer verstuurd voor 860 abonnees. In deze nieuwsbrief werd aandacht besteed aan actuele regionale en nationale informatie, vormingsinitiatieven en relevante wetenschappelijke tendensen.

▼ Verteltas dementie

Verteltas dementie

In 2019 werd de nieuwe verteltas, die in 2018 samen met ECD Foton op basis van de gebruikservaring werd herwerkt, vervaardigd in samenwerking met het atelier van de

voorziening Den Achtkanter. Dit werd mede mogelijk gemaakt dankzij de financiële ondersteuning van S-Sport//Recreas. De verteltas werd goed onthaald, alle 50 exemplaren werden verkocht. Daarom wordt de verteltas in 2020 éénmalig opnieuw geproduceerd. Eind 2019 werd een oproep gelanceerd om organisaties de kans te geven een verteltas aan de kopen via voorintekening.

De verteltas kan tevens ook worden ontleend bij ECD Sophia. In 2019 maakten voornamelijk referentiepersonen dementie hiervan gebruik.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.

Deskundigheidsbevordering medewerkers

De dementie-experten volgden samen 76 uren vorming en dit rond thema's als ethische dilemma's, referentiekader, nieuwe wetenschappelijke inzichten, diagnose dementie en person centred leadership. De vormingsmedewerker volgde daarnaast ook een training van 4 dagen rond dementia care mapping.

We namen met het voltallige team deel aan de tweedaagse voor dementie-experten te Kortrijk. Deze tweedaagse stond in het teken van verandermanagement en bijzondere risicogroepen (mensen in armoede en personen met migratie-achtergrond).

Vrije vormingsmedewerker

In april ging een overleg door met een vrije vormingsmedewerker om de samenwerking te evalueren, dit om de kwaliteit van de vormingen te garanderen.

Op vraag van een voorziening werd 'Het gebruik van je stem' in service door een vrije vormingsmedewerker aangeboden. Dit werd telefonisch en via mail afgestemd en geëvalueerd.

Team- en directie-overleg

Er vond tweewekelijks een TOS (teamoverleg Sophia) plaats. De dementie-experten bespraken daarop casussen uit het werkveld, lopende projecten, vragen van hulpverleners, ed. alsook de permanentie voor de volgende 2 weken. Van ieder TOS werd een verslag bijgehouden.

We organiseerden in de zomer een teambuildingsdag. Hierop werd het jaaractieplan tussentijds geëvalueerd,

▲ Tweedaagse voor ECD-medewerkers in Kortrijk

alsook de werking van het team en het functioneren van de medewerkers.

Er ging 5 keer een formeel overleg door met de directie, dit ter bespreking van lopende projecten en afstemming van het jaaractieplan. Na ieder COO wordt ook via mail feedback bezorgd aan de directie.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

EDV

We namen deel aan de Vlaamse VTO-werkgroep, dementie-expertenoverleg, coördinatie-overleg, werkgroep dementie in het onderwijs, werkgroep power users en waren medevoorzitter van de werkgroep ergotherapie.

Tweedaagse

De tweedaagse voor ECD-medewerkers ging door in Kortrijk op 17 en 18 oktober. EDV stond in voor de inhoudelijke

invulling in afstemming met de RECD's. ECD Sophia was gastheer deze keer en stond in voor de logistieke planning en ondersteuning en tevens voor de organisatie van de teambuildingactiviteit.

Provinciale samenwerking met ECD Foton

We kwamen 3 keer samen met de collega's van ECD Foton voor afstemming rond verschillende projecten. We bespraken o.a. de OPD's, VTO-planning, vermissing, VZP, intervisie jongdementie, ed. Tevens werden de jaaractieplannen toegelicht en afgestemd naar samenwerking toe.

Intervisie jongdementie West- en Oost-Vlaanderen

De intervisiegroep voor medewerkers van DVC en WZC voor personen met jongdementie is een samenwerking tussen ECD's Paradox, Meander, Foton en Sophia. De intervisiegroep kwam twee keer samen. In het voorjaar werd de intervisie door ons begeleid, in het najaar namen de collega's van ECD Foton de begeleiding op zich. WZC Groenhof te Menen die een bijzondere vergunning jongdementie heeft, nam in 2019, op voorstel van ECD Sophia, voor de eerste keer deel aan de intervisiegroep.

Tandem

expertisecentrum dementie provincie Antwerpen

zorgregio Turnhout

Prins Boudewijnlaan 9/1, 2300 Turnhout | t 014 47 83 71 | tandem@dementie.be

Het regionaal expertisecentrum dementie Tandem (ECD Tandem) is een vzw, opgericht in 2003 en heeft een Raad van Bestuur en een Algemene Vergadering. Tandem staat voor Turnhouts AdviesNetwerk Dementie. Binnen de (beleids) organen van Tandem vzw zijn velerlei zorgactoren vertegenwoordigd vanuit o.a. Hivset, Welzijnszorg Kempen, KMSI, woonzorgcentra, thuiszorgcentra, huisartsen, maatschappelijke dienst van de mutualiteit, ziekenhuizen en vrijwilligersorganisaties.

Interne organisatie

Coördinatieteam

Naast de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering wordt de dagelijkse werking opgevolgd door een coördinatieteam: **Wies Cleenders** (voorzitster), **Bob van de Putte** (secretaris), **Gil Peeters** (penningmeester) en **Liesbeth Van Eynde** (Coördinator). Een overleg vindt 6 maal per jaar plaats.

Medewerkers

Het team van Tandem bestond in 2019 uit volgende medewerkers:

- **Liesbeth Van Eynde**, coördinator en dementie-expert, 100% FTE
- **Ria Caers**, dementie-expert, 50% FTE
- **Karolien Verschueren**, dementie-expert, 50% FTE
- **May Cools**, administratief medewerker, 50% FTE

Tandem had 12 teamoverlegmomenten en 1 denkdag samen met het coördinatieteam.

Het werkingsgebied van ECD Tandem is zorgregio Turnhout binnen de provincie Antwerpen.

2019 was voor Tandem een goed en gevuld werkjaar met veel variatie. Zo werd onze dienstverlening en aanbod in vormingen ook dit werkjaar aangepast aan de noden en behoeften van zowel professionals als niet-professionelen.

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

ECD Tandem is telefonisch bereikbaar tijdens de werkdagen van 9:00 tot 16:00u. Bij afwezigheid wordt de telefoon doorgeschakeld naar één van de werknemers en uitgezonderd bij overmacht worden oproepen opgevangen met het antwoordapparaat. Adviesvragen per mail of facebook beantwoorden we binnen de 2 werkdagen.

In 2019 werden 132 informatie- en adviesvragen van mantelzorgers en hulpverleners geregistreerd. We onderhielden telefonische consultgesprekken, contacten via e-mail, occasionele familiegesprekken voor – en na een vormingsmoment of na afspraak.

De vragen die ons toekomen zijn voornamelijk vragen naar informatie over omgang met dementie en waar ze terecht kunnen na de diagnose dementie (opvangmogelijkheden, begeleiding, ondersteuning). Tandem tracht in eerste instantie zelf de mantelzorgers zo goed en volledig mogelijk te woord te staan en hen in tweede instantie door te verwijzen naar plaatselijke zorgorganisaties. De hulpvragers worden ook steeds geïnformeerd over de bestaande regionale initiatieven rond dementie. Indien de nood er is, worden mantelzorgers en hulpverleners op Tandem uitgenodigd.

Praatcafé Dementie

We versterken de werking van de regionale praatcafés in het arrondissement Turnhout door de stuurgroepen te ondersteunen en te adviseren in mogelijke sprekers en thema's. Het betreft de praatcafés in Balen, Beerse (Janssen Farmaceutica), Geel, Herentals, Kasterlee, Lille, Mol, Olen en Turnhout. We bevorderden netwerken en expertise bij het plannen en de opstart van praatcafés in de regio

en we verduidelijkten hierbij het draaiboek voor (opstart) praatcafés. Verder verleenden we advies aan aanwezigen op praatcafés dementie in de regio.

De thema's die we vanuit Tandem dit jaar aan bod lieten komen op praatcafés waren o.a. "De harde kant van een zachte ziekte", "Omgaan met verlies", "Diagnose dementie, wat nu?" en "Maaltijdgebeuren bij personen met dementie".

De coördinatoren van de praatcafés brachten we naar jaarlijkse gewoonte samen, om uit te wisselen van ideeën en goede praktijkvoorbeelden.

- We publiceerden samen met de Alzheimer Liga Vlaanderen een voor- en najaarsbrochure waarin alle data van regionale praatcafés en familiegroepen gebundeld staan.
- Alzheimer Liga Vlaanderen organiseerde op 21 september de Werelddag Dementie met als thema 'Jij die bent' te Mol. Tandem werkte mee aan de voorbereidingen en verzorgde er die dag een creatieve workshop 'Een doos vol geluk' voor mantelzorgers.
- We maakten regionale activiteiten en vormingsaanbod naar mantelzorgers voor personen met dementie kenbaar via de digitale kalender op de website (www.dementie.be) en verspreiden mee de informatie hierover (vb praatcafés, lezingen, psycho-educatiepakket Dementie en nU, ...)
- We volgden "Opmaat", thuisbegeleiding voor mensen met dementie, en deden actief inbreng als expert binnen de stuurgroep.
- We boden vorming aan niet zorg gerelateerde doelgroepen en kansengroepen Vb. Femma, Okra, Huis van de Mens en andere sociaal culturele verenigingen. Zo werd het liedjesprogramma "Vergeet de mooie dagen niet" een programma van Tandem in samenwerking met Martine Dams nog eens 10 maal georganiseerd door diverse organisaties.
- Alle producten en publicaties (Vb. folders ECD Tandem, brochure praatcafés, documagazine: "Omgaan met

▲ Jij die bent – werelddag Dementie Alzheimerliga Vlaanderen

▲ Martine Dams – Vergeet de mooie dagen niet

verlies”, dementieklapper, “Dementie, je staat er niet alleen voor”, brochure omgaan met mensen met FTD,...) bleven we gericht verspreiden naar mantelzorgers, vb. via praatcafés, familiegroepen, infostands,...

- Zowel hulpverleners, mantelzorgers als studenten ontlene wel eens documentatie. Op Tandem hebben we een beperkt aanbod in boeken en documentatie. Personen met gerichte literatuurvragen worden doorverwezen naar <https://www.dementie.be/bidoc/> of naar de bibliotheek van ECD Foton.
- De sensibiliseringscampagne ‘Vergeet dementie, Ont-hou mens’ van EDV bleven we via diverse kanalen: sociale media, evenementen, vorming etc. mee uitdragen.
- We riepen lagere scholen in de regio op om gebruik te maken van de scholenkoffer dementie en zodoende kinderen op jonge leeftijd reeds wegwijs te helpen met het thema dementie. De gratis te ontlene onderwijskoffer werd bekendgemaakt aan de onderwijsinstellingen. (basisonderwijs) Hieraan gekoppeld werden 2 informatieavonden georganiseerd in januari (Zuiderkempem en Noorderkempem) om leerkrachten wegwijs te helpen in de methodieken. Eveneens wordt er het aanbod gedaan om een koffer aan te kopen. In het najaar hebben we aanvullend nog een folder over de scholenkoffer ontworpen om blijvend te sensibiliseren hieromtrent.
- Naar aanleiding van de sensibiliseringscampagne rond de primaire preventie van dementie, m.n. SaniMemorix die uitgezet werd door EDV (2018), werd deze campagne nog verder uitgedragen in de regio. Op de Dag van de zorg met als thema “Het brein”, konden de partners in het werkveld gebruik maken van het campagne-materiaal van SaniMemorix. Ook op informatiestanden zoals op de referentenbeurs in WZC St.Lucia, het netwerkmoment CT Paramedics etc. werd dit preventie-campagnemateriaal, ... nog steeds in de kijker gezet.

▲ Scholenkoffer

▲ Infostand

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- Tandem participeerde aan multidisciplinair zorgoverlegmomenten (van o.a. (Inter)mutualistische Diensten Maatschappelijk Werk) en gaf advies bij complexe zorgsituaties.

- We verstrekten advies en boden coaching aan professionelen, referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners m.b.t. concrete casussen. We helpen zorgverleners zich versterken in dementie-specifieke aspecten, zodat zij er zelf verder mee aan de slag kunnen.
- We volgden project “Opmaat”, een thuisbegeleidingsproject voor mensen met dementie en deden actief inbreng als expert binnen de stuurgroep.
- Het vroegere zorgprotocol 3 project Kyma werd geïntegreerd in de werking van de betrokken partners van het project. Hierbij bleef Tandem haar expertise ter beschikking stellen aan de trajectbegeleider(s) en het team van de dagopvang.
- Tandem hield de regionale sociale kaart dementie actueel en deze blijft ter beschikking op de website www.dementie.be/tandem
- Er was medewerking aan en inhoudelijke afstemming en update van de opleiding referentiepersoon dementie in samenspraak met de VTO-werking van ECD Vlaanderen. Tandem verzorgde ook enkele vormingsdagen van de opleiding in Antwerpen.
- We organiseerden samen met ECD Orion ism PGN vier terugkomdagen voor referentiepersonen dementie, afgestemd met de andere regionale expertisecentra binnen de vto-werkgroep van EDV: Op 3 locaties binnen de provincie Antwerpen werden voor alle referentiepersonen dementie uit de provincie vier terugkomdagen georganiseerd; In 2019 werden volgende thema’s aangebracht: “Kritische families hebben (on)gelijk”, “Sense of Home”, “Omgaan met (on)macht”, “Verbindend communiceren”.
- Het globale vormingsaanbod van ECD Tandem werd verder opgenomen en afgestemd met de VTO-werkgroep van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw.
- We namen ism EDV en eveneens ism Mentor vzw, trainingen en basisvorming op voor het Sociaal Fonds Ouderenzorg (FeBi) (onderdompeling in de wereld van dementie, omgaan met mensen met dementie en inleefsessie Dementie)
- Bestaande vormingsmethodieken bleven we bekendmaken via website en mail.
- Vormingen in 2019 werden telkens bekendgemaakt via de website, mail en facebook.
- Tandem organiseerde een Overlegplatform dementie (OPD) in februari, juni en november 2019. Met dit open en pluralistisch overlegorgaan dat openstaat voor alle zorgaanbieders die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving beogen we als doel de kwaliteit van zorg en begeleiding in de zorgregio blijvend aan te scherpen en noden te detecteren. De thema’s die aan bod kwamen waren: het “referentiekaarder kwaliteit van Leven, Wonen en Zorg voor mensen met dementie”, “eenzaamheid” en “moeilijk hanteerbaar gedrag”. Dit laatste was in nauwe samenwerking met de SP dienst Psychiatrie en dementie van het OPZ Geel.

▲ Terugkomdagen

▲ Overlegplatform Dementie (OPD)

▲ Avondlezing ism Hivset: Korsakov dementie

▲ Provinciale studienamiddag ism palliatieve netwerken

- We verspreidden onze (digitale) folder van Tandem binnen de zorgregio aan professionele zorgactoren waarin de opdrachten, de werkzaamheden en diensten van Tandem kenbaar gemaakt worden en de rol en adviesfunctie van dementie-expert toegelicht worden.
- Tandem organiseerde samen met vormingscentrum Hivset, 3 vormingsavonden gericht naar professionelen in de zorg. De thema's waren: "Korsakov-dementie", "De kleine goedheid (ethiek)" en "Dementie, vriend of vijand".
- Met hogeschool Thomas More Geel werden contacten gelegd om gelijkaardige samenwerking uit te zetten in de (Zuider)Kempen.
- We onderhielden op provinciaal vlak, samen met ECD Orion ism PGN actieve contacten met de provinciale Palliatieve Netwerken en organiseerde een vormingsnamiddag voor referentiepersonen palliatieve zorg en referentiepersonen dementie in mei 2019 te Malle met als thema 'Het einde nabij, de stervensfase bij mensen met dementie'. Hierop waren ruim 125 deelnemers aanwezig. Het grote succes en tevens ook grote vraag, werd ditzelfde thema herhaald in december, waarop nogmaals ruim 100 deelnemers aanwezig waren.
- We zetten samen met het palliatief netwerk Turnhout (PNAT) de eerste krijtlijnen uit om een 3,5 daagse op-

leiding Vroegtijdige Zorgplanning (naar analogie ECD Contact) te organiseren in 2020.

- Het integraal referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg wordt verder uitgewerkt door EDV. We volgden aan de zijde van EDV het pilootproject in WZC Lindelo in Lille, waarin samen met een veranderteam de kwaliteit van leven, wonen en zorg voor de persoon met dementie nog meer verfijnd kon worden. We volgden dit traject om op termijn mee bij te kunnen dragen in de uitrol van het referentiekader bij de ziekenhuizen, woonzorgcentra en thuiszorgvoorzieningen.

▲ Pilootproject referentiekader in WZC Lindelo, Lille

11de Interregionale conferentie: 'Dementievriendelijke gemeente'
'Geef mensen met dementie een stem'
 Donderdag 7 november 2019
 Locatie : Ontmoetingscentrum, Binnenpad 2, Kasterlee

	9.30u Ontvangst met koffie en thee
	10.00u Verwelcoming door Paul Goossens, lid van de Vlaamse werkgroep voor mensen met dementie
	10.15u Toelichting programma en giding van de dag Ria Caers (B) en Wies Arts (NL)
	10.25u Panelgesprek met getuigenissen van mensen met dementie en mantelzorgers uit België en Nederland (ECD Tandem)
	11.10u Theatervoorstelling 'Strepen op het raam' Voorstelling gespeeld door De Kwekerij. Nadien in gesprek met de zaal, o.l.v. adviseur Zet
	12.10u Lunch
	13.15u Workshops (toelichting zie bijlage) 1. Van aanpak tot impact (Zet/ECD Tandem) 2. Hoe houden we de DVG-beweging gaande? (Zet/VVSG) 3. De stem van mensen met dementie en hun mantelzorgers in een dementievriendelijke gemeente (Zet/ECD TANDEM)
	4. Creatief bezig zijn maakt gelukkig! (Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst- Herentals) 5. Techniek zoekt thuis (Technische Universiteit Eindhoven, WDOT Geheugenwinkel, ECD Contact Limburg)
	15.00u Pauze
	15.20u Martine Dams zingt uit: 'Vergeet de mooie dagen niet'
	15.35u 'Hand in hand': manifest van mensen met dementie. Vlaamse werkgroep van mensen met dementie
	15.50u Reflectie op de dag (B-NL)
	16:00u Gelegenheid tot napraten

Vooraf inschrijven is verplicht via www.dementie.be/tandem/conferentie

▲ Interregionale Conferentie Dementievriendelijk: Geef mensen met dementie een stem

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- We ondersteunden en faciliteerden de 'interregionale Werkgroep Dementievriendelijke gemeenten' samen met Programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric (Noord Brabant NL. EDV is eveneens lid van deze werkgroep. We werken jaarlijks aan een interregionale werkconferentie Dementievriendelijke gemeenten om te streven naar een duurzaam breed maatschappelijk draagvlak dat bijdraagt in een betere omgang met personen met dementie en betere ondersteuning van de mantelzorgers.
- Interregionale Conferentie Dementievriendelijk: Geef mensen met dementie een stem
Op 7 november vond in Kasterlee de 11e interregionale conferentie dementievriendelijke gemeenten plaats. We kijken terug op een mooie dag in Kasterlee, waar we

▲ Theaterstuk: 'Strepen op het raam'

samen met onze Nederlandse collega's de 11^e interregionale conferentie organiseerden, dit keer rondom het thema 'Geef mensen met dementie een stem'. In een vraaggesprek kwamen twee echtparen aan het woord, de partners vertelden over het leven met dementie, de veranderingen die dat met zich meebrengt maar hoeveel ook gewoon blijft, en hoe zij graag betrokken willen blijven. Daarnaast presenteerde de Vlaamse werkgroep van mensen met dementie het manifest 'Hand in hand'. Na afloop van het toneelstuk 'Strepen op het raam' kwa-

men persoonlijke verhalen los. In afzonderlijke workshops hebben we vervolgens samen met deelnemers bekeken hoe ieder in zijn persoonlijke omgeving kan luisteren naar de stem van de mens met dementie. We sloten af met een muzikale toegift 'Vergeet de mooie dagen niet' van **Martine Dams**. We mochten 125 deelnemers verwelkomen op de conferentie. De lunch werd verzorgd door **De Pompoenerie – een werkervaringscentrum** voor mensen met een (arbeids-)beperking.

- We onderhielden contacten met Vlaamse onderzoekers inzake dementie en/of ouderenzorg, onder meer via deelname aan stuurgroepen van volgende projecten en organisaties: Vonk 3, Kon-tact, Netwerk Ziekenhuizen, Netwerk GZZ, Het betreft hierbij het verwerken, bundelen, toegankelijk maken en verspreiden van beschikbare expertise, zijnde kennisontwikkeling, kennisuitdraging en kennisdoorstroming en in voorkomend geval het signaleren van onderzoeksthema's en goede praktijken.
- Op vraag of proactief boden we hulp aan of deden we mee aan besprekingen van nieuwe ontwikkelingen en projecten, vb als lid van bovengenoemde externe stuurgroepen binnen zorgregio Turnhout, alsook voor de stadregio Turnhout participeerde we mee aan de focusgroep van de armoedeverenigingen.
- Tandem voerde mee de gesprekken bij de voorbereidingen van het herschrijven van een Europees dossier (Erasmus) om voor een 2de maal in te dienen in 2020. Focus hierbij ligt op Dementie in het onderwijs.

4 Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- Tandem levert een geconsolideerd jaarverslag op welk geïntegreerd wordt met het EDV en de regionale expertisecentra.
- Jaarlijkse deelname door coördinator en voorzitter Tandem aan de provinciale beleidscel vond plaats in het voorjaar, dit voor een bestuursmatige afstemming van de werking van de provinciale ECD's.
- We bleven actief signaleren van de noden via partnerorganisaties o.a. SEL Kempen, KON-TACT (netwerk ouderenzorg SEL KEMPEN), Dementienetwerk provincie Antwerpen (DPA), Vonk3, Alzheimer Liga, Nachtzorg Kempen,....)

- We organiseerden in januari samen met ECD Contact en VVSG een informatieavond over de opstart en verduurzaming van Dementievriendelijke gemeenten.
- We ondersteunden lokale dementienetwerken in het inventariseren van noden en behoeften van mensen met dementie en de mantelzorgers. Hiermee kunnen we beleidssuggesties bieden inzake dementie aan het lokale bestuur.
- We bleven signalen m.b.t. lokale overheid doorgeven aan de bevoegde instanties.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- Kennismaking met zorgprofessionals, opvolgen van nieuwe ontwikkelingen en het professioneel aanbod in de regio. Dit vanuit een actieve betrokkenheid in het welzijnsnetwerk in de regio door deelname aan ouderenzorgnetwerk Kon-tact.
- Dementievriendelijke gemeenten: regionaal
We blijven een actieve rol opnemen tot verduurzaming

▲ Doelstellingen Dementievriendelijke gemeenten

van en stimulering tot dementievriendelijke gemeenten.

We organiseerden in voorjaar 2019 samen met ECD Contact en VVSG een informatieavond over de opstart en verduurzaming van Dementievriendelijke gemeenten. Kandidaat-gemeenten die dementievriendelijk willen worden, krijgen ondersteuning in de opstart van hun netwerking hieromtrent. Daarvoor is deelname aan lokale stuurgroepen ter ondersteunen van dementievriendelijke gemeenten aangeboden met als doel het maatschappelijk draagvlak hierin te versterken.

Jaarlijks brengen we coördinatoren van dementievriendelijke gemeenten samen om kruisbestuiving van goede praktijkvoorbeelden te bevorderen.

- Nieuwsbrief huisartsen: 5 maal per jaar boden we mee inhoud aan een regionale nieuwsbrief voor huisartsen in het zorgnetwerk Turnhout, i.s.m. SEL Kempen, LMNZ, Palliatief Netwerk arrondissement Turnhout, Netwerk GGZ Kempen en Logo Kempen
- Jaarlijks komen we 2 maal per jaar met de coördinatoren van bovengenoemde netwerken samen op uit te wisselen over mekaars werking en ideeën uit te wisselen.
- Bijkomend hierop waren er nog een 4 tal bijeenkomsten ten aanzien van het schrijven van een dossier voor de pilootoproep van de overheid bij de vorming van regionale zorgzones. In regio Kempen is reeds een jarenlange traditie van samenwerking tussen tal van regionale gezondheids- en welzijnsorganisaties. Dit samenwerkingsmodel wensen we te bestendigen en te optimaliseren in het nieuwe Regionaal Zorgplatform. De afstemming tussen de zorgraden van de eerstelijnszones, de regionale netwerkorganisaties, mantelzorgers en gebruikers is hierin essentieel. De leidende principes zijn hierin ondersteuning, waardering, wederkerigheid en dit vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid en een gelijkwaardige positie als lid van het Regionaal Zorgplatform.

De projectaanvraag werd medio november ingediend en weerhouden als pilootproject om gedurende het volgende jaar hieraan te werken.

- We onderhielden actieve contacten met de Palliatief Netwerken in de provincie en organiseren een vorming voor referentiepersonen dementie en referentiepersonen palliatieve zorg van de provincie Antwerpen in voorjaar 2019.
- Meermaals per jaar waren er afstemmingsmomenten met familiegroepen van Alzheimer Liga Vlaanderen. Dit in functie van een complementaire samenwerking in de zorgregio Turnhout. Tandem maakte deel uit van de werkgroep “Werelddag Dementie 2019” die Alzheimer Liga Vlaanderen in september 2019 organiseerde.

Deze ontmoetingsdag vond plaats in Mol. Tandem verzorgde op die dag eveneens een workshop: ‘Doosje vol geluk’ voor de mantelzorgers.

- In samenwerking met Vormingplus Kempen bood Tandem aan sociaal-culturele verenigingen, WZC, etc... ook dit jaar maar liefst 10 maal het muzikaal liedjesprogramma “Vergeet de mooie dagen niet” aan. Martine Dams neemt hierin de zang op haar en Tandem steunt inhoudelijk, dit alles in het kader van een genuanceerde beeldvorming ten aanzien van de persoon met dementie en hun omgeving te bevorderen.
- Op vraag begeleidden we en gaven we advies bij bacheloropdrachten en diverse schoolopdrachten rond relevante dementie-thema’s.
- Tandem werkte mee aan het herschrijven van een Europees dossier (Erasmus+) om in 2020 voor een 2de maal in te dienen. Focus hierbij ligt op Dementie in het onderwijs.
- Tandem hield nauwe contacten met nabijgelegen onderwijsinstellingen zoals Thomas More, Hivset, EDUKempen, ... om eventuele samenwerkingen niet uit te sluiten.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- Studenten, mantelzorgers, professionelen met vragen informeren we en/of verwijzen we door naar het digitale aanbod van het documentatiecentrum van het EDV. Tandem kiest ervoor, geen eigen collectie aan te bieden.
- Tandem bleef de regionale bibliotheken sensibiliseren en ondersteunen bij het verzamelen en inzetten van informatie inzake dementie (vb. EHBD-rugzak).
- Tandem verspreidde mee de provinciale publicatie “Dementie, je staat er niet alleen voor”, dit zolang de voorraad verstreken was.
- Alle regionale activiteiten omtrent dementie boden we mogelijkheid om in te voegen in digitale kalender op de website dementie.be.
- Tandem droeg actief bij inzake genuanceerde beeldvorming via permanente sensibilisering langsheen verschillende kanalen en vormen: workshops, lezingen, informatiestand, brochures, flyers, online, ... We ma-

▲ Sensibiliseringscampagne 'Word jij ook onze dementievriend?'

ken hierbij gebruik van campagnemateriaal van ont-houmens.be

- Tandem hield de website www.dementie.be/tandem actueel met de informatie die relevant is voor de zorg-regio Turnhout.
- In afstemming met het EDV werd actuele informatie verstrekt via hun nieuwsbrief.
- Tandem onderhoudt een facebookpagina waarop geplande vormingen en activiteiten gedeeld werden. Via dit medium sluit Tandem zich ook aan om posts van EDV en regionale ECD's, Vergeet dementie, Onthou mens, Jongdementie.info etc te delen.
- In samenwerking met Vormingplus Kempen bood Tandem aan sociaal-culturele verenigingen, WZC, etc... een muzikaal liedjesprogramma aan omtrent dementie. "Vergeet de mooie dagen niet" waarin Martine Dams de zang op haar neemt en Tandem inhoudelijk mee ondersteunt, dit eveneens in het kader van de beleidsvisie rond genuanceerde beeldvorming ten aanzien van de persoon met dementie en hun omgeving te bevorderen.
- Tandem lanceerde een sensibiliseringscampagne: "Word jij ook onze dementievriend?" Dit initiatief kende een verrassend groot succes, dit door sleutelhangers en pin up buttons te verkopen in de regio.

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
 - te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.
- Tandem had 12 teamoverlegmomenten en 1 denkdag samen met het coördinatieteam.
 - Elke medewerker stelde voor zichzelf een persoonlijk vormingsplan op om zodoende kennis en ervaring aan te scherpen en voeling te behouden met het brede werkerterrein. Dit kan een stage- of ervaringsdag zijn in het werkveld of een verdieping in een bepaalde werkveldproblematiek. Dit loop naast de losse vormingsmomenten die zich spontaan aandienen tijdens het jaar. Een korte reflectie van deze ervaringen en leerpunten gebeurde op het teamoverleg.
 - Maandelijks op een teamoverleg was er ruimte voor uitwisseling en rapportage van gevolgde studiedagen, werk- en stuurgroepen, netwerken, ...

▲ Terugkoppeling van het OPD

- Tandem gaf terugkoppeling van het OPD (Overlegplatform Dementie) op de Raad van Bestuur ECD Tandem.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- De voorzitter van Tandem maakte deel uit van de Raad van Bestuur van EDVvzw
- Eén dementie-expert van Tandem maakte deel uit van werkgroep Vorming Training Opleiding Vlaanderen + ad hoc werkgroepen
- De coördinator van Tandem participeerde aan het coördinatieoverleg (EDV) waarvan telkens terugkoppeling op teamoverleg en dagelijks bestuur Tandem plaatsvond.
- Het provinciaal medewerkersoverleg met de ECD medewerkers van de Orion ism PGN en Tandem vond plaats in het voor- en najaar. Dit om samenwerking te

bevorderen met als doel kennis te delen, het delen van regiospecifieke evoluties of initiatieven, gezamenlijk uitwerken van nieuwe producten en afstemmen van het provinciaal vormingsaanbod. Aansluitend had dit als voorname inhoud om de 4 provinciale terugkomdagen voor referentiepersonen dementie uit te werken.

- Rapportering aan elkaar van regiospecifieke evoluties
 - Organisatie terugkomdagen van Referentiepersonen Dementie (zie 9)
 - Intervisie dementiekundige hulpverleners in kader van het transitieplan
- Tandem nam deel aan de vormings2-daagse aangeboden door EDV te Kortrijk, dit in functie van deskundigheidsbevordering.
- De dementie-experten van Tandem deelden regionale ontwikkelingen en verworven expertise tijdens de verschillende formele en informele overlegmomenten met EDV en anderen regionale ECD's.
- Wanneer er een hulpvraag bij ons terecht kwam, die bedoeld was voor een andere regio, hebben wij doorverwezen naar het ECD in kwestie.

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Lokkaardstraat 8 | B-2018 Antwerpen
t 03 609 56 14 | info@dementie.be | www.dementie.be
O.N. 0894.520.835 | RPR Antwerpen (afdeling Antwerpen)

Reknr. BE13 7350 1899 7739 KREDBEBB